

LATORCAI JÁNOS

*Szólni,
tenni kell!*

LATORCAI JÁNOS

*Szólni,
tenni kell!*

KORÁN KELT A NAP A HÁZBAN

Önéletrajzi vallomás

*„Legnagyobb cél pedig, itt, e földi létben,
Ember lenni mindég, minden körülményben.”*

(Arany János)

1944. május 9-én születtem Békésen, katolikus családban. Ez annak ellenére így volt, hogy édesapámat, Latorcai-Lénárt Jánost reformátusnak keresztelték, aki hitét, vallását, meggyőződését mindig, minden nehézségben, sorstragédiák közepette is megtartó, igaz magyar ember volt; akit a sors igen korán meggyötört, de soha meg nem tört, aki fiatalon megismerte a szovjet gulágok „vendégszeretét”.

Az Erzsébet téren, ahová késő délutánonként a környező utcák gyerekei összegyűltek, zajos élet folyt. A tér szélén álló eperfák lombkoronája paradicsomi állapotot jelentett kisebbeknek-nagyobbaknak egyaránt: jó hely volt az elrejtőzködésre, a bizalmas diskurzusokra, de nagyszerű színteret adott szárnyaló fantáziánk jövőképeihez is. A téren pedig állandóan csattogott a labda, amit soha nem szűnő lelkesedéssel kergetett két állandóan változó összetételű felhevült ifjú csapat.

Kellett is ez az önfeledtség, ez a felszabadultság, mert a hétköznapi dolgok szürkeségét, az önkény politikai szorítását csak ez volt képes oldani.

Anyai nagyapámék házában édesapám szovjet hadifogsága miatt apa nélkül éltünk. Nagyapám kötélgyártó volt, a nap korán kelt a házban. Hamar megtanultam a munka és a tisztesség becsületét, hiszen ezekben az embert próbáló években csak ez jelentett értéket. De azt is megtanultam, azt is megtanították velem, hogy továbblépésre csak a tudás és az emberi nyitottság képes felvértezni.

Itt nevelték belém a nagyszerű tanítók, tanárok és papok Arany János szavait:

*„Legnagyobb cél pedig, itt, e földi létben,
Ember lenni mindég, minden körülményben”.*

Már ezzel az ismerettel kerültem a Mezőtúri Fiúgimnáziumba, az ország legrégebb református gimnáziumába, ahol nagyon is tudatosan rakták ránk tanáraink a napi terhelés, a rendszeresség, a követelmény-központúság jegyében azt a súlyt, mely edzetté tett az élet terheinek elviselésére. De itt ivódott belénk az a gondolat és felismerés is, hogy egy szakmai hiba, mulasztás pótolható, de egy emberi sértés soha helyre nem hozható.

Érettségi után jött a nagy vargabetű. Mint „osztályidegen” származásút nem javasoltak továbbtanulásra, hiába voltam az általános iskola első évétől kezdve mindvégig kitűnő tanuló, hiába érettségiztem kítüntetéssel, hiába voltam a legjobbak egyike a felvételi vizsgákon, az egyetemek kapuja zárva maradt előttem.

És... és ekkor jött gimnazista éveim felejthetetlen kirándulásainak egyik csodálatos helye: Esztergom. Az élet úgy hozta, hogy akkor indult Kenyérmezőn – ma Esztergom Kertváros – egy új felsőfokú tanintézmény.

Emlékszem, tikkadt nyár volt, valami egészen füledt meleg nyomott, verejtékező idő, de mégis jólesően remegő, különleges élmény volt a felvételi. Csordás tanár úr a Bolyai- és az euklideszi geometria különbözőségéről faggatott. Arra is emlékszem, hogy a felvételi vizsga végén Karakas igazgató úrtól nyílt színen meg mertem kérdezni: származásom ellenére felvehető vagyok-e? Ma is elevenen él bennem válasza: „Ha a legjobb felvételi vizsgát teszi...” Felvettek!

Három nagyszerű év Esztergomban. Csak egy síksághoz szokott, ott élt ember képes megérteni, hogyan tudnak valakit megfogni a hegyek, hogyan tud lelkünkben kiteljesedni egy hegyi város. A szakmai ismeretek kimeríthetetlen tárháza, tudásbeli gyarapodás s a mindennap más és más ol-

daláról feltárulkozó város. A zezugos utcák hangulata, a nehézségeket megélt emberek, a Duna, a Bazilika, a Vas-
kapu, Dorog, a bányászfalvak, örömök, kudarcok, emberi
sorsok. Az élet iskolája. Ezek az évek ma is csodálatosak és
felejthetetlenek. – De voltak rosszak is. Őrzök néhány
olyan történetet, amelyre nem szívesen emlékszem, mégis
sokszor visszatérnek betokozódott rejtükükből...

Diplomám megszerzése után a munka, a nagybetűs élet
következett. – És hát Budapest, a Textilipari Kutatóintézet.
Az Alföld és a számomra annyi szépet adó dunántúli kis-
város után a nagyváros, a főváros, a maga hatalmas rejtel-
meivel és kihívásaival. Eltökélt voltam, hogy mindenhol a
legtöbbet, a legjobbat adjam. Persze szerencsém is volt.
Főnökeim felismerték mindezt, s olyan feladatokat kap-
tam, amelyekkel bizonyítani tudtam tehetségem és elköte-
lezettségem. Közben Miskolc, az annyira óhajtott egyetem,
újabb és újabb ismeret, a tudás csiszolása majd a kiváló
minősítésű államvizsga. A munka, a tanulás mellett is jutott
idő kedves barátommal, Neuwirth Gyurival színházra,
operára, felejthetetlen Károlyi-kerti hangversenyekre, igaz
barátságokra, Esztergomra, Endrődre és a szülőkre, az
atyai házra. Emlékezetes idő...

A legemlékezetesebb és a legfontosabb: 1970, halottak
napja. Hűvös, szeles, de a bágyadt őszi napsütéstől bear-
nyozva, és még valami mástól is... A temető csendjét ko-
ra délutánra már megtörte a kegyeletnyilvánítók, az emlé-
kezők, a tisztelgők sokasága. Állva szeretteim sírjánál, ré-
vedezve, gondolataimba merülve, hirtelen egy világoskék
nadrágkosztümös, a hidegre forduló szélben maga után
úszó hosszú barna hajú, gyönyörű lányra lettem figyel-
mes. Nagyot dobbant a szívem! Valami egészen különle-
ges érzés fogott el. Ahogy elment mellettem, tekintetünk
egy töredék időre öszszekapcsolódott, s ebben a pillanat-
ban úgy éreztem: az idő végtelensége ereszkedett rám. E
perctől nem hagyott nyugodni a gondolat: ki Ő, mit csi-

nál? Tudtam, nincs idő a töprengésre, cselekedni kell! Karácsonykor megkerestem, megismerkedtünk. Februárban már kristálytisztán éreztem, csak ő lehet az, akit a sors egy életre mellém rendelt. Úgy is lett! 1972-ben Isten és ember előtt örökre igent mondtunk egymásnak, egyszer, s mindenkorra összekötöttük életünket.

A fészekrakás évei jöttek, és a fiaim: előbb Csaba, majd Zsombor. Közben kutatómunka, tanítás. Tanítás azon az egyetemen, amely diákként megtagadta magát tőlem. És a tanítványok... a sok tiszta szemű, nyitott, értelmes, tehetséges fiú s lány, akikkel barátságunkat – napjaink társadalmának elválasztó megosztásában is – képesek vagyunk ápolni.

Következett a nagy váltás: visszatérés az iparba, a termelésbe. Beindult a gépezet: főmérnöki beosztások és feladatok. Újabb és újabb megbízások, újabb és újabb kihívások, amelyeket a társadalom nagy mozgásai és a rendszerváltás kísértek. Mindez elképzelhetetlen módon és gyorsasággal. Vezérigazgató lettem, mégpedig úgy, hogy a kinevezéssel jóformán mindenki egyetértett. Jött a harc: a megmaradásért, a munkahelyért, saját magunkért, a ránk bízottak jelenéért, jövőjéért, kenyeréért. Sikertől!

Majd a minisztériumi évek: az ipar válságkezelése, a „piszkos tizenhárom”, az új gazdasági struktúra, a padlóról feltápáskodó hazai gazdaság, az iparpolitikai koncepció kidolgozása és megvalósításának irányítása. Valódi szolgálat, melynek sikerét egészen biztosan annak az isteni kegyelemnek köszönhettem, hogy az élet megtanított arra: soha nem szabad feladni!

Az idő tájt indult politikusi pályafutásom is. Életutamból, indíttatásomból, neveltetésemből és legfőképp hitemből fakadóan kereszténydemokrata politikus, országgyűlési képviselő lettem. Hitemben, elkötelezettségemben semmi sem változott, ma is az vagyok, aki voltam. A Fidesz –

Magyar Polgári Szövetségben is nagyszerű emberekkel hozott össze az élet, s olyan politikai változások megélésében volt részem, ami csak keveseknek adatik meg.

Az Országgyűlés Gazdasági Bizottsága elnökeként módomban volt egy elismert és sikeres törvényalkotói műhelyt vezetnem. Komárom-Esztergom megye 5. számú választókerületének egyéni országgyűlési képviselőjeként pedig tenni, sokat tenni az arra nagyon is rászoruló választókerületért, annak polgáraiért. Felejthetetlen a Mária Valéria híd, a dorogi szennyvíztisztító és informatikai centrum, az esztergomi körforgalom, a mentesítő út, az új burkolatot kapott utak, az épülő-szépülő városok s falvak, a sikeres pályázatok, és az a sok-sok élmény, gond, probléma, siker, emberi sors, amely az együtt töltött idő, a találkozások, a beszélgetések, az őszinte feltárulkozások eredményeként lelkemet, egyéniségemet gazdagította. Rendkívül hálás vagyok a sorsnak, hogy szolgálhattam, s hogy ebben a szolgálatban a választókerületben élő valamennyi ember fontossá tudott válni számomra.

És a családom.

Igen, a családom! Mindenekelőtt a feleségem, aki saját művészi karrierjét is sokszor háttérbe szorította, hogy vállvállvetve a közfeladatokat maradéktalanul el tudjam látni, hogy időben, felkészülten tudjak megjelenni mindenkor és mindenütt, ahová hívtak, vagy ahol feladataim elvégzéséhez meg kellett jelennem. S közben a gyerekek, a fiúk nevelése, akik közül az idősebb már saját lábán áll. Eddig két csodálatos unokával ajándékoztak meg bennünket, most a harmadikat várjuk. Segítettük, segítjük őket, bár ez elsődlegesen a példaadásban ölt testet. Abban bízunk, hogy életutunk tapasztalata és tanulságai útmutatók lehetnek számukra saját életük reményteljes megéléséhez. Kisebbik fiam követ a szakmai pályán, műgyémista, élete legfontosabb nyarára készül: egy aranyos, kedves, felvidéki kislányt vesz feleségül. Bár tudom, hogy nincs két egyforma élet, abban a hitben élek, hogy mindegyiknek lehet alapja és célja a mun-

Csege Dorottyával, a pillanatnyilag legifjabb Latorcaival

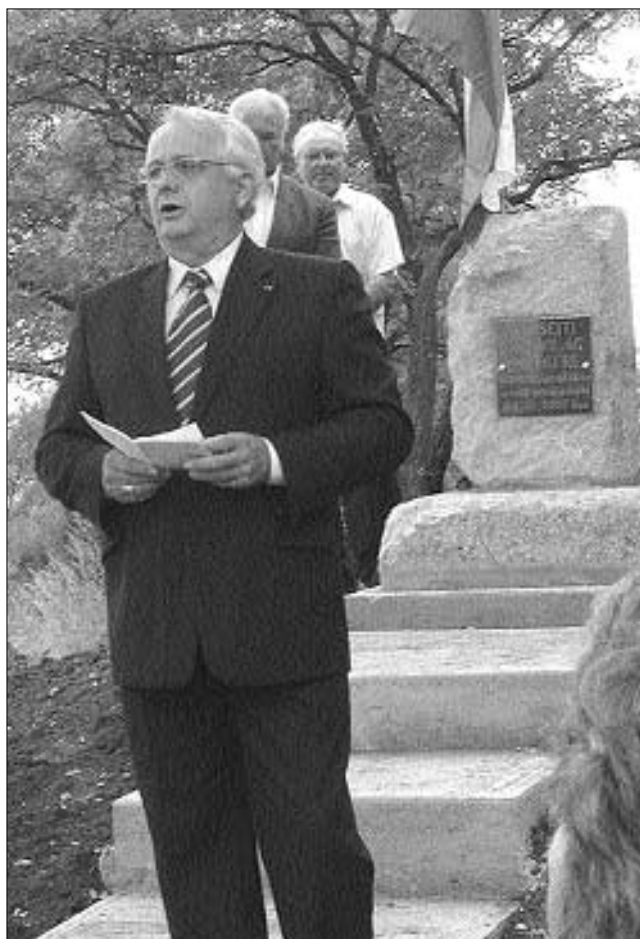
ka, a tisztesség és a hit. Hit a jövőben, s hit abban is, hogy megtalálható az, ami összeköt bennünket, amiért érdemes élni, érdemes szolgálni. A jóakarát, maga az ember!

Esztergom, 2002. február

Latorcainé Ujházi Aranka ikonja államalapítónkról

I. Ünnepi beszédek

Köszönet mindazoknak, akik nem adták fel!

VOLT EGYSZER EGY TANYAVILÁG

*„Gyalog szerettem volna jönni,
hogy érezem: – a telt kalász,
a rét sok térdeplő füve
elém borul, el nem eresztve,
s lábam kérve kulcsolja át.*

*Gyalog szerettem volna jönni
át szorgalmas földeken,
mindenkinek átkiáltani,
mezsgyén átlépni, keztrázni:
»Na és a munka, hogy megyen?»*

.....
*Én gyalog fogok hazamenni
a sárral lepett füveken,
mezütláb, hogy sírva érezzem,
ha felmelegszik a szülőföld
pora, mikor megérkezem.”*

Váci Mihály megindítóan kedves versének részletével köszöntöm a Csejtről elszármazottak találkozóját, ezt a mai, a fájdalmakat is felszaggató, sáros, de mégis felemelő búcsújárást, valamennyi itt lakó és innen elszármazott társunkat, barátunkat.

Találkozni jöttünk, visszanyúlni gyökereinkhez, hogy gyermekkorunk élményeiből merítve, az endrődi, a tanya-si, a csejti életerőből töltekezve legyen erőnk dolgozni, tenni, állni a vártán az újabb találkozásokig.

Életünkben vitathatatlanul vannak nyomot hagyó helyek, a munkáló idő színterei, sorsközösségi meghatározók a térben. Az indulás mindenre emlékező alázata a szülőföld!

Nekem ez Endrőd!

Itt jártam óvodába, általános iskolába, itt formálódtam, itt fejlődtem, itt alakultam évről évre a boldogulás reményében.

Nagyapám köteles-műhelye, velünk szemben a kovács-műhely, sújtásnyira a bognár és a szíjártó műhelyek ezer rejtélye jelentette az első ismereteket, de a feltárulkozó világ zavarosságát, sokszínűségét, a jellemek változását mégis az Ipar-testületi kocsmá adta, udvarán a hatalmas eper-fával, ahová elmenekülhettünk, ha szegény Száfián, a temetőcsősz valahol feltűnt a látómezőnkben.

Ez a világ volt „kisember-korom!”

Voltam rizsföldi gyomláló fiúcska, vigyáztam libákra és tehenekekre, saraboltam és egyeltem cukorrépat, kapáltam a földünket, aratáskor gyűjtöttem a kévét, ősszel törtem kukoricát, de később voltam malteros-fiú és egy hónapig kereskedőinas is.

Ipiapacsoztam az Erzsébet téren, purgáztam a Mirhón, fociztam a tornaterem udvarán, a templomkertben és a ligeti pályán, ismertem a holtágakat és a kubikgödröket, hiszen csúrongáltunk azokon eleget, és átúsztam én is, mint másannyian, az ezerszer tiltott Élő-Köröst, már első koromban.

Voltam betlehemes, háromkirályos, önkéntes tűzoltó, gimnazista koromban figuráns is, közben Szabó Tibával bejártuk a környéket, feltártuk-bevéstük az egész határt a Kúriától a Polyákhalomig, az Ugaraktól Csejtig és Varjasig.

Tudtuk, hol s milyen fészkek vannak, merre költ a gébics, hol izzik-virít a pipacs legszebben, és május édes böludatában hol illatozik az orgona a legkiteljesedettebben.

Ma már csak álmok ezek, de megtörtént álmok, melyeken át nyomot hagyóan dajkálta életem ez a világ, s biztos vagyok benne, ezzel valamennyien így vagyunk.

Amikor mostanában, már őszült fejjel, idefelé tart az utam, minden falu, minden tanya, ami még van, ismerős.

Elszorul a szívem, bár ma másként, máshogy, jobban élünk, mégis a változásban a visszahozhatatlanság, a végleg eltűnés lett számunkra a meghatározó.

Akkor még volt mindenben valami rend!

Valami az elrendelésben megszabta, hogy mikor és mi a dolgunk a világgal! Miből, mi és hogyan építhető.

Ma már csak néhány tanyahely, omladozó, széteső vályogok! Tanúi élettörténeteknek, amiket a parancsoló idő génjeinkbe előre betáplált, hogy felcsillanó élethullámonkon aztán visszaköszönjön az sorsunk egy-egy pillanatában, mint tiszta forrás, amiből tenyérszámra ihat az ember.

Kutak, az élet vizei!

De hol vannak már azok a gémeskutak?

Aztán hatvan év után kezdjük sajnálni a sok elszalajtott pillanatot az életünkből. Amikor beérik bennünk egy-egy gyerekkori szülői intés, tanítói, lelkipásztori gondolat, mint egy-egy mű, egy-egy alkotás, vagyis amikor az igazság alkotóelemévé válik a tárgyak összefüggése, amikor azok különös, új életre kelnek, s nyomot hagynak, mint tanúkövek!

Ezek vagyunk, jelzőkövek, akiknél majd egyre jobban a jel, a kő kerül előtérbe, és válik meghatározóvá.

Sokan nem értik, hogy miért tartjuk lelki hazánknak azt a szívünkben még ma is kristálytisztán élő poros-sáros szülőfalut, és akkori tanyavilágát, amit még mindig Nagynak, Szépnek és meghatározónak tartunk, ami semmire át nem váltható, ami fölcserélhetetlen, ami soha el nem hagyható, ahogy Tímár Máté fogalmazta olyan leegyszerűsített teljességgel: ami „a kezdet és a vég...”

Igaz, hogy az élet megmutatta nekünk endrődieknek, csejtieknek, a maga legkegyetlenebb oldalát is, mégis állítom, hogy ezeket a borzalmakkal teli éveket ma már egyikünk sem hagyná ki életéből.

Talán kellett mindez ahhoz, hogy jobban ragaszkodjunk szeretteinkhez, hogy jobban kötődjünk egymáshoz, hogy megtanuljunk felismerni az igaz emberi értékeket, és hogy megtanuljunk küzdeni, harcolni önmagunkért.

Kemény lecke volt ez, emberformáló!

Emlékszem, sokkoló volt látni, hogy ez az arcot kicserepesítő, a kezet-lábat megkérgesítő, gerinc-keményítő,

de óriás értékeket termő tanyasi lét rövid pár év alatt darabokra hulló temetővé vált.

Az élet, a munka, az értékteremtés világából a pusztulás, a korlátok, a negatív megkülönböztetések megbélyegzett túlélőivé váltunk.

Ám a dacos újraélés erősebben munkált bennünk, mintsem feladtuk volna.

Hatvanegy évesen erre vagyok a legbüszkébb, és arra a harcra, ami bebizonyította, hogy amikor mennünk, távoznunk kellett, bár belül ömlöttek könnyeink, mégis nem síránkozni, nem menekülni akartunk, hanem küzdeni mindazért, amik voltunk, és amik lenni akartunk: kimeríthetetlen erejű, a hitet megtartó, a feladatot, a munkát vállaló, azt tisztességgel elvégző, értékes emberek!

Írányt mutató Jelek! Jelzőkövek!

Köszönet mindazoknak, akikben a dacos újraélés mindmáig munkált és munkál, aki nem adták fel, hittek!

Hittek abban, hogy összetartozunk, hogy lehetséges ez a mai találkozás, s hogy ebben újra egymásra lelünk, és hogy erre a búcsújárásra, erre az emelkedett emlékezésre, pár órára, a szülőföld átgyúrt, marasztaló sarától szívünk újra felmelegedik.

Köszönjük, hogy mindezt vállalták, hogy gyermekeink és unokáink elé követendő példaként ezt állították!

Isten hozott hát mindannyiunkat!

(Elhangzott Gyomanedrődön, 2005. augusztus 27.)

A HŐSÖKET NE FELEDJÉTEK!

*„Nem lesz egy tenyérnyi zöld sem, puszta síromon,
Elesett katonák teste lesz a vánkosom,
Abová le fognak tenni,
Síromra nem borul senki,
Senki aki él!
Tavasz sem fakaszt rám zöldet,
Elfújja rólam a földet,
Messze, majd a szél!”*

Így szólt a katonanóta, tisztelt Polgármester Úr! Tisztelt emlékező Közönség! Hölgyeim és Uraim! Így szólt a katonanóta a honi földön, vagy a hazától távol, idegen mezőkön elesettekről, a háború jel vagy jel nélküli sírjaiban nyugvó áldozatairól. És még ennyi sem az önkényuralom ellen szót vagy fegyvert emelő hősokról, a kitelepítettek keserű kenyerére ítéletekről. Pedig valamennyien életteli, egészséges emberek voltak, akik a hazával az ajkukon, a hazáért a lelkükben, sokszor máig sem tisztázottan távoztak a halálba, a kiszámíthatatlan idegenbe, s szörnyű áldozatuk éveig még az emlékezés kegyeletét sem érdemelhette ki.

1989 óta egyre több emlékművet állítanak szerte az országban, és egyre több helyen emlékeznek meg a katonahősökről, a hazájukból, lakásukból elhurcoltakról, az ideiglenesen vagy végleg kitelepítettekről. Emlékművek, néma kövek, kopjafák, keresztek, márványobeliszkek, tört oszlopok hirdetik a derékba tört életüket, sorsokat. Mindez emlékezése a múltnak, tudása a történeteknek, de jelzése annak is – mikor tévesztettünk utat, mikor váltunk hontalan-ná lelki történelmünkben. Negyven évig ki gondolhatott erre? Negyven évig ki mert volna a kegyeletnek, a megértő együttérzésnek, az igazságnak emlékművet állítani?

Ami volt, annak más távlatot ad már a halál. Mást, mert a halál átértékeli az életet, az emlékezés pedig a halált.

Iszonyú, de mégis megnyugtató mondatok, mert felcsillantják a reményt: az áldozatból egyszer virág fakad, s a visszatekintés idején az emlékezéskor felragyog a szivárvány.

De vajon minden emlékezésben felragyog?

Tudjuk, gyermeküket vesztett idős édesanyák, hadiözvegyek virággal az emlékművek, a sírok előtt még ma is szenvednek az olthatatlan fájdalomtól. Ők, míg élnek, nem felejteneik!

Emlékművek az emlékezetnek, emlékművek az élőknek.

Igen! Emlékművek az élőknek! Hogy gondoljanak a szabadságra, gondoljanak nemzetünk százados harcaira!

Az áldozat, a hősi halott életet és történelmet ébreszt, megállásra késztet. Az áldozat és a hősi halott megbékélésre, összefogásra int. Figyelmeztet közös feladatunkra: „*Küzdeni Erőnk szerint a legnemesbékért!*”

A hősi sírban, az áldozatok nyugvóhelyén már nincs harc, nincs harag, nincs kibékíthetetlen ellentét.

A jel alatti vagy jel nélküli sírok lakói végleg kezét nyújtottak egymásnak, s itt fenn, az élők sorában, nekünk is le kell bontani a barikádokat és fel kell tölteni; megértéssel, a másik ember iránti tisztelettel és szeretettel az elválasztó lövészárkokat. 1993-ban Dorog önkormányzata és lakossága pontosan ezen gondolatról tett nagyszerű tanúbizonyítást, amikor az országban, példa nélkül, elsőként megrendezve a Megbékélés-napi ünnepséget, a hősök sírja felett, az utódok, az élők kezét nyújtottak egymásnak.

Ma, a megbékélés reményében és tudatában ismét kinújtjuk egymás felé kezünket. Koszorúzunk és gyertyákat gyújtunk! Az emlékezés gyertyáit. Ezek a gyertyák nem csak a hősökért, nem csak a múltért, hanem értünk is lobognak, nekünk is, a mának is világítanak!

Kicsi, imbolygó, de határozott fények, intő jelek, arra figyelmeztetnek: „a hősöket ne feledjétek, eszméiket, céljait el ne ejtsétek, a nemzetért tenni készek legyetek, egymással békében éljétek!”

A mai napon értük is, magunkért is imádkozunk, az emlékezés virágszirma az ő porukra is hull, a harang értük is, de legfőképp nekünk szól.

Adj Uram örök nyugodalmat nekik, s add meg nekünk, élőknek, áldozatuk megértését, a megbocsátó szeretetet, és a jövő megélésének igaz lehetőségét!

(Elhangzott a Hősök napján Dorogon, 2000-ben.)

**Hálás vagyok a sorsnak, mert többször találkozhattam
korunk egyik legnagyobb hősével, II. János Pál pápával**

DE A KŐ MARAD...

*„Faragj a tölgyből az Istennek oltárt,
Emelj följe sziklából templomot,
Őrködj kitartóan őseid hitében,
Hogy bízhass jövődben nemzetem!”*

Útravaló ez az indító gondolat a millenniumi évhez és jelesül a mai ünnephez. Aktuális és fontos üzenet ez a 20. század, a második évezred végén, egy olyan század zárásakor, amely a valaha volt legnagyobb szenvedést és pusztítást hozta, amely a legtöbb vért és a legtöbb szörnyűséget követelte az emberiségtől. Most egy új kor, egy új évezred küszöbén állunk, tekintetünket a jövő horizontjára emeljük, és keressük azon célpontunkat. A jövőről gondolkodunk, lépteinket és tetteinket a kihívásokhoz mérjük, hogy haladtunkban utat ne tévesszünk.

Évezreddel ezelőtt, napjaink lehetséges útirányaival azonos kihívásokat megfogalmazó időszakban, Szent Istvánnak döntenie kellett a fennmaradás és a szétszórás, a beilleszkedés és a megsemmisülés kérdéseiben. Tépelődései között végérvényesen el kellett döntenie, hogy népét európaivá alakítja-e, a hazában új államot teremt-e, vagy marad a törzsközösség és elpusztulunk, szerencsésebb esetben beolvadunk a Német-Római Császárságba vagy más hódítók birodalmába.

Szent István olyan döntést hozott, amely ezer évre biztosította fennmaradásunkat.

Nemzetének hitet, új ismereteket, új törvényeket és új távlatokat adott. Püspökségeket teremtett, templomokat épített, mert tudta, hogy csak a megacélozott hit, a kitartó munka és az erős akarat az, ami országot és népet megtart, felemel.

A történelem vihara nem kímélt bennünket, a Szent István-i műből sok-sok forgácsot, nem egyszer egész ágakat leszakítva. De a megnyesett fa mára újra kizöldült és

virágba borult. Természetesen nem könnyű a jelen kihívása sem, sok még a megoldásra váró feladat, de tíz év rendszerváltó botladozás után újra emelt fővel járunk, biztatóak a jövő útján tett lépéseink. Látjuk, hogy utunk az új feltételrendszerben is hasonló a Szent István-i úthoz, tartós sikerre ma is csak akkor számíthatunk, ha hitünk rendíthetlenné, erkölcsünk kristálytisztává, tetteink kiszámíthatókká, akaratunk pedig összefogottá és egységessé válik. Ehhez hit, templom és iskola szükségeltetik!

Ezt az ezeréves tanulságot, ezt a történelmi üzenetet ismerte fel Péter barátunk és kedves felesége, amikor a hét-köznapok szorításában és rohanásában, vállalt fogadalmuknak megfelelően, az Isten dicsőségére, valamennyiünk üdvére, itt a Zichy-kastély százados kertjében kápolnát építettek Boldog Apor Vilmos vértanú püspök tiszteletére. Ez a kápolna emlékező a múltnak, idézője a történelemnek is, felcsillantja a reményt, hogy a meghozott áldozatból egyszer virág fakad.

A kápolna falába épített néma kövek azt üzenik mindenkinek:

*„testvérnek, rokonnak, idegennek,
gonosznak, jónak, bűségesnek és alávalónak”,...hogy
„Valahol fönt a magos ég alatt
mozdulnak már a csillagok...
Maradnak az igazak és a jók.
A tiszták és a békességesek...
Mégmérietik az embernek fia,
S ki mint vetett, azonképpen arat.
Mert elfut a víz és csak a kő marad,
de a kő marad.”*

Ezek a kövek is maradnak, állva az idő árjának nyomását, de jövőt hordozó szegletkövekké csak akkor válnak, ha e nemes példából merítve, valamennyien felépítjük magunknak belső szeretet-templomunkat.

(Elhangzott a sárszentmihályi kastélykápolna-avatón, 2000. május 21.)

„EGY ERDŐ MENT KÉZEN FOGVA...”

A határt aranytengerré festő repcetáblák, a már pipacsokkal tarkított mezők, a koranyár üzenetét hordozó illatontó, menyasszonyi díszbe öltözött akácok, mind-mind az élet ritmusát dalolják vidáman, de itt a templom időtlenséget sugárzó belsejében búcsúzáshoz szólít a felcsendült harangszó. Különös és ünnepi ez a csendülés, mert ifjúságunk, szívünk zeng vissza benne, az emlékezés, a múlt kedves képei tolulnak elénk. A búcsú, a köszönetmondás, a hálaadás percei ezek, de mégis, már minden porcikánkban jelen van az indulás előtti izgalom láza, a jövő valóságának kísértése.

A ballagás mindig érzésözönt kelt: öröm, fájdalom, szomorúság és bizakodás egyszerre kavargó szívünkben. Öröm, hogy újra élet tölti be e számunkra oly kedves, nagyhírű iskolát, és ez az élet ismét aratást hozott. Öröm, hogy hitben, tudásban és akaratban gyarapodva érette váltatok a továbblépésre az Élet, felgyorsult világunk új kihívásai felé. De a fájdalom és a szomorúság napja is, hiszen az együtt töltött, nagycsaládformaló évek végére értünk, búcsúzunk és elmegyünk, helyünkbe újak lépnek. És ez így is van rendjén.

Negyven évvel ezelőtt, egy verőfényes májusi vasárnapon magam is ilyen megindult lélekkel búcsúztam – a maradék nevében – Árvay főigazgató úrék ballagó évfolyamától, és egy évre rá már magától az iskolától, az elbocsátó iskolapadoktól. Félelemtől sem mentesen, de mégis bizakodással tekintettünk a jövőbe, úgy ahogy ezt ma Ti is teszitek. Bízunk benne, hogy az az erkölcsi értékrend és tudás, amivel tanáraitok fáradtságos munkája, a szülői otthon szeretete és a saját szorgalmatok felvértezett, elegendő lesz arra, hogy megálljátok helyeteket életeitek következő, nagyobb önállóságot és felelősséget követelő szakaszában is.

Kedves ifjú Barátaim! Az ünnep, jelesül a ballagás alkalmom arra is, hogy a hétköznapi rohanásában egy percre megállva összegezzük életutunk tapasztalatait és ilyenkor, a hagyományoknak megfelelően, az idősebb testvér, az öregdiák jogán, néhány fontosnak ítélt tanácsot fogalmazzak meg mindabból, amit itt kaptunk útravalóul, s ami jelenünk, jelenem batyujának is tartozéka.

– Mélyítsétek hiteteket, becsülettel és kitartóan tanuljatok, dolgozzatok, mert csak hit, tisztességes munka és tudás képes a jövőnek biztos alapokat teremteni.

– Törekedjétek hivatásra, sohasem felejtve, hogy abban csak a kisebbik rész a szakmai tudás, a nagyobbik hányad az, ami itt belül, a szívben rejtetik. Bárhová sodor is az élet, sose felejtsetek, egy szakmai hiba megbocsátható és kijavítható, de egy jellembeli hiba sosem.

– Kerüljétek a középszerűséget, merjétek tiszta szívvel szárnyalni, mert a középszerűség tudás- és hitnélküliséget szül, erkölcsi mélypontot takar, és mert csak ifjú nemes gondolatok képesek nagyívű felnőttkort teremteni.

– Tanuljatok meg ünnepelni, legyetek képesek legyűrni a hétköznapi aggodalmait, szíveteket időről időre felemelve az Úrhoz.

– Tanuljátok meg jellembeli romlás nélkül elviselni sikereiteket, és ne csüggedjétek a nehézségek, a kudarcok idején.

Kedves Ballagó Fiúk és Lányok! Talán már közhelynek tűnik, a harmadik évezred új kort nyit mindannyiunk számára. Megnyílik az Európai Unió, a felzárkózás és a kiteljesedés útja. Éljetek ezzel a lehetőséggel, használjátok ki a megnyíló határokon rejő előnyöket, de gyökereitektől ne szakadjatok, ne csábuljatok el. Maradjatok meg mindig, minden körülményben magyarnak, a most elbocsátó Alma Mater, a „Nagy Latin Palota” örökifjú diákjainak.

Az élet megismételhetetlen, a maga folyton változó szertelen világával, csak egyszer élhető. Vegyétek hát ko-

molyan, csodáljátok szépségét, szeretetét engedjétek szívetekbe, kihívásait fogadjátok el és győzzétek le, hogy értékeire vigyázva, jutalmát kiérdemeljétek. Legyetek úton a sikerek, az eredmények, az önmegvalósítás felé, mindig készen a találkozásra, nem feledve, hogy nem az számít, mit és hogyan teremtettem, mit és hol rontottam el, mit hol és hányszor kezdtem újra, hanem az, és csakis az, hogy útitáskámban van-e elegendő szeretet, megértés, tisztesség és munka arra, hogy a végső találkozáskor emelt fővel mondhassam el: Ó Uram, csak ennyit hoztam, de a Veled való találkozásra felkészülten jöttem, ne ítéld hát meg nagyon szigorúan! Az itt eltöltött évek összeforrasztó ereje, a mai ballagásnál összefonódó kezetek élménye adjon ehhez erőt és kitartást. Ahogy Euripidésznek, az ókor bölcsének sorai üzenik:

„Egy erdő ment kézen fogva,
egy egész erdő.

Egyik fa fogta a másik kezét.

Folyón lábaltak át, hegyen kapaszkodtak fel,
réten ballagtak keresztül....

és sohasem engedték el egymás kezét.”

Legyetek kidönthetetlen fák, vihart álló erdők, szívetekben rendíthetetlen, örökifjú túri diákok! Kívánok mindannyitoknak sok sikert, boldog életet. Kívánom, hogy az elbocsátó iskolának mindig legyen számotokra üzenete, kívánom, hogy életutatok követendő példa legyen a jövő nemzedéke számára, kívánom, hogy öröm és áldás legyenek szeretteitek, családotok, iskolánk, nemzetünk és hazánk számára. Isten vezéreljen benneteket!

(Elhangzott a Szegedi Kis István Református Gimnázium
2001. évi ballagási ünnepségén, Mezőtúron.)

HÁROMSZOR KONDULJON A HARANG!

*„Ne félj a világtól,
Csak az ismeri önmagát,
aki a világ fölé hajolt egyszer,
Látott mélységet és magasságot,
És nem szédült el.”*

Minket, akiket Endrődről, a családi otthon melegétől messze sodort az élet, akiknek megadatott már a világ fölé hajolás élménye, talán éppen Márai Sándor ezen örök érvényű sorai üzenetével, immár öt éve szólít találkozásra a hazai harangszó.

Feszültség, várakozás, reménység, beteljesedés de sohasem „elszédülés” a mindenkori sereglésünk. Feszültséggel teli rohanó munkás napok után reményteli várakozással érkezünk a szélrózsa minden irányából, hogy szívünket, lelkünket az emlékezés otthonába emeljük. Ilyenkor a jelen pár órára átadja helyét a múltnak, a gyakran már fel nem lehetőknek, hogy aztán ez a múlt adjon erőt, kitartást és lelki többletet a holnapnak, a jövőnek az újabb találkozásokig.

Sorsok villannak fel, képek tolnak elénk, magunkban hordozva az emberi lét örömeit, bánatait, a mulandót és az örökkévalót. A múlt és a jelen valósága, a megdolgozott, megszenvedett jövő van jelen e pillanatokban.

A szeretet és az emlékezés percei ezek. Ilyenkor lelkünkben valamennyien megkondítjuk gyermekkorunknak kisharangját, amit már csak mi, és csakis mi őrzünk itt legbelül.

Konduljon hármat:

- egyet halottainkért,
- egyet értünk, hogy e falunak, e városnak mindig legyen számunkra üzenete, s hogy szülőföldünknek adósai sohase maradjunk,

– és végül egyet az utánunk jövőkéért, a bennük szépülő holnapért, hogy ezt visszhangozva, ezt nyugtázva csendüljön mindig a hazai harangszó!

Ma nemcsak találkozunk, nemcsak emlékezünk, de az emlékezésnek, az egybetartozásnak, a közös akaratnak szobrot is állítunk. Tímár Mátéra, Endrőd nagy szülőltére, a költőre, íróra, a falu regénybe-álmodójára, a baráti kör volt elnökére emlékezünk, alig pár héttel halálának második évfordulója után.

A készülődés jegyében több idő jutott Máté bátyám műveinek átolvasására, a mással össze nem téveszthető történetek, képek és hangulatok, a kifejezések zamatos ízének felidézésére. Újra átélhettük e regények, elbeszélések alapján a gyermekkor Endrődjének atmoszféráját, amely mindig a néplélek szépségének és esendőségének foglalata volt. Talán nem túlzás, a világ egy kitüntetett pontja, ahol minden megtörténhet, és mi tudjuk, hogy valóban minden meg is történt, ami fontos lehet egy ember életében:

- a harc és az árulás,
- az önfeláldozás és a megnyomorítás,
- az elnyomás és a felszabadulás,
- a játék és a halál.

Ez az a vidék, amelyet azért választott az író magának, hogy mindannyiunk lelki lakóhelyévé váljék a regényekben megformált alakok megfogó egyéniségén, életén keresztül. A sors ajándéka ez, de természetesen a felismerés és a vállalásé is. Endrődöt, a „falut”, ezt a lelkünkben kitörölhetetlenül élő érzést és szellemiséget, ezt a különös és meghatározó valóságot, egyetlen szóval lehet csak kifejezni: szülőföld.

Ma, amikor a múltba nézünk, de a jövőbe tekintünk, amikor a halállal szembe az életet állítjuk, amikor az ünnepek végén a szoborról lehull majd a lepel, s megszólal a déli hazai harangszó – mit hallgatni nem lehet eleget – szívünk zengje vissza Máté bátyám sorait:

*„Álmodni is, de mindig ide,
a bullámos Körözs mentire,
s ideszánni mindent, ami szép,
végezetül kibúlt tetemét,
ha az élet ideje lejárt
és megidéz az elrendelt halál...”*

Ezekkel a gondolatokkal köszöntöm a milleniumi időszak végén, az új évezredbeli első találkozónkon megkülönböztetett tisztelettel minden megjelent endrődi, gyomai, gyomaendrődi, vagy e tájékról elszármazott kedves vendégünket, barátunkat, testvérünket, sorstársunkat!

(Elhangzott Timár Máté szobrának avatóján
Gyomaendrődön, 2001. október 14.)

...hogy a szülőföldünknek adósa sohase maradjunk

BÚCSÚ ISÉPY TAMÁSTÓL

„A nyugodt életforma titka, hogy az ember nem azt csinálja, amit szeretne, hanem azt szereti, amit csinál!”

Kedves Gyászoló Család!

Tisztelt Búcsúzó Gyülekezet! Barátaim!

A felhők borulásából ki-kitekintő nap, a lassan zöldbeboruló természet, a fák és a virágok már a tavasz közeledtét, az élet indulását jelzik, de itt a temető időtlenséget sugárzó belsejében mégis búcsúzóhoz szólít a lélekharang.

Ismét az élet és a halál értékrendje lett úrrá rajtunk, s vágott könyörtelen léket modern és megbomlott világunkban.

A végső tiszteletadás e fájdalmas perceiben megrendült lélekkel állok atyai jóbarátom, Isépy Tamás földi hamva mellett, hogy a barátok, a munka- és pályatársak, a tisztelők nevében egy utolsó istenhozzádot mondjak.

Amikor jó félévvel ezelőtt beszélgetésünk során, közeledvén nyolcvanadik születésnapja, arról érdeklődtem: születésnapj ünnepségén miként mutassam be életét és pályáját, rövid gondolkodás után így válaszolt:

„Ha megélem, talán mondd majd azt, hogy Isépy Tamás előtt fényes múlt áll...”

Sajnos egészségének romlása már nem tette lehetővé, hogy elmondhassam mindezt, de megadta a sors, hogy én is ott állhattam kórházi betegágyánál, amikor Mádl Ferenc köztársasági elnök úr – átadva neki a köztársasági érdemérmét – méltatta életét és munkásságát.

Nehéz feladat és szomorú kötelesség beszélni most arról a sok-sok megalázással és fájdalommal szegélyezett, de meg nem tört, végül mégis sikert, elismerést hozott életről, ami néki osztályrészéül jutott.

Életútján a történelem villámai cikáztak, időről időre áttört rajta a huszadik század szégyene, s mégis képes volt mindezt derűs lélekkel, humorérzéssel megélni.

A tisztességet a családi házból hozta, a helytállást, a kitartást is, még parányi emberként, ott tanulta meg.

A tudást az elemi és a gimnáziumi évek után a Pázmány Péter Tudományegyetem Jogi Karán szerezte. Tanulmányai során mindvégig iskola-első, aki különös gondot fordít irodalmi- és zenei műveltségének kiszélesítésére, folytonos megújítására is.

Az ifjúság gyönyörűségeit igazán meg sem kóstolhatta, egyetemi tanulmányait a háború szörnyű zivatarra keresztelte, a pályakezdést pedig már kiüresedő, értékvesztett világ követte. Majd a sok-sok nyomorúságot, megpróbáltatást hozó hortobágyi GULÁG évei jöttek, de ahogy oly sokszor elmesélte: lelkében mégsem a fájdalom és a keserűség maradt meg, hanem egyfajta öröme, hiszen ott ismer-te meg a feleségét, és ott jött rá, hogy a hortobágyi nap-kelténél csodálatosabb természeti jelenség nincs a földön.

Hazatérte után ismét az ügyvédi élet, a családépítés, a tudásgyűjtés, a tapasztalatszerzés, az egyházközségi munka, a csendes felkészülés időszaka következett.

Évtizedekig tudta őrizni rendítenlenül, ott benn, a lélek legmélyén a haza- és igazságszeretetet.

Csöndben, hibátlanul.

De amikor szólította a történelem, legyőzte hatvanhat évének minden fáradtságát, kiállt a tettek mezejére, és fiatalokat megszégyenítő munkatempóval vette ki részét hazánk megújításából. Tudta: maradandót szilárd elvi alapon, észszerű kompromisszumok árán, közös akarattal lehet csak teremteni. Számptalan csatát nyert így a kilátástalannak tűnő perekedtől kezdve, a tető alá hozott kétharmados törvényekig.

De ugyanezzel a sziklaszilárd hittel és elkötelezettséggel vezényelte le azt a már történelminek nevezhető küzdelmet is, amelynek eredményeként ma újra lehet kereszténydemokráciáról és egységes keresztény-nemzeti oldalról beszélni a magyar politikai erőterben.

Példát kaptunk!

Példát adott, hogyan kell kereszténydemokrataként a napi munkát elvégezni, hogyan kell a baráti, a munkatársi kapcsolatokat elmélyíteni, s hogyan kell mindezek mellett ifjakat lepipáló szorgalommal figyelni a világ változásait, követni az eseményeket, gondolkodni azokról, és reagálni, írni is, publicisztikákat, elemzéseket, de szépirodalmi igényességgel megfogalmazott visszaemlékezéseket, életélményeket is.

És olvasni, olvasni, időről időre visszatérni könyvtára nagyjainak gondolataihoz, nemcsak élményeinek, ismereteinek megújítása céljából, hanem erőgyűjtésre, lelkesítésre a hétköznapi szorításában.

Bevallom, soha nem tudtam elképzelni, miből meríti azt a hallatlan, lenyűgöző energiát, amellyel képes volt nyomon követni a hazai közírást ugyanolyan alaposan, mint a komolyzenei életet, a szépirodalmat, vagy a jogi szakirodalmat.

Közismert volt a színház iránti legendás szerelme, de csak közvetlen környezete ismerte a Rádiózenekarnak, az Evangéliumi Színháznak a háttérből nyújtott csendes segítségét, amivel kitárulkozás nélkül járult hozzá a magyar szellemi és művészeti élet gazdagodásához.

Vallomása szerint, tanítómesterei Adenauer, Schuman és de Gaulle voltak, de élete ars poeticáját mégis az irodalomból, Goethétől választotta, ahogy oly sokszor és szeretettel mondta ezt el nekünk:

„A nyugodt életforma titka, hogy az ember nem azt csinálja, amit szeretne, hanem azt szereti, amit csinál!”

Ezért volt sikeres!

Sikerei azonban egy percre sem kápráztatták el. Mindvégig megmaradt újkori reneszánsz embernek, igaz humanistának, csillogóan szellemes, vidám, alkotó embernek, segítő barátnak, őszinte, tiszta és hiteles pályatársnak.

Mennyire kifejezően írta róla Nyiri János a Magyar Nemzetben megjelent nekrológiájában:

„Tamásnak volt egy nagy titka.
Szerethető ember volt, aki méltó is volt a szeretetre.”
Valóban!

„Soha, senkivel nem érezte sem szellemi, sem egyéb fölényét. Ő mindig, mindenkinek szemmagasságban tudott lenni.”

Ugyanolyan kedvességgel és embertisztelettel tudott fordulni az államfőhöz, mint a kormányórhöz az Országház kapujában, vagy éppen egy dinnyeárushoz a hármas út mellett.

Nem bízott semmit a véletlenre, tudta, hogy a rögtönzéshez, a spontaneitáshoz kell a legtöbb felkészülés.

Az az ember volt, aki fel tudta ismerni a mában a holnapot, a jelenben képes volt meglátni a jövőt.

Február végén már tudta, hogy nem láthatja többé az annyira szeretett Zemplénjét, de akkor még „kereste az utat!”

Kedves gyászoló Család!

Tudjuk és átérezzük a veszteséget, amely Tamás, a család fő távozásával érte az itt maradottakat. Lélekben osztozunk a fájdalomban, hiszen közös fájdalomunk ez, és kérjük a jó Istent, adjon erőt elviselésére.

Tisztelt búcsúzó Gyülekezet! Drága Tamás!

Nehéz felfogni a felfoghatatlant, hogy nem vagy többé, de vigasztal a tudat, onnan fentről, a „legfelsőbb házból” Varga Laci bátyánkkal és Rapcsák Andrással, az égi frakcióból is figyeltek minket, szorítotok nekünk, és ha kell, közben is jártok értünk még az „égi házelnöknél” is.

Tudjuk, a halállal az élet nem áll meg, az a maga racionalitásával megy tovább.

Újra dolgos hétköznapiak jönnek, a munka meghozza a gyógyírt a fájdalomra, a sebek beforrnak, de a hegek emlékeztetőül megmaradnak.

Temetünk, de nem feledünk!

Mi, keresztény emberek hitünkéből fakadóan valljuk, hogy a halál csak átmeneti állapot, mögötte ott az élet, ott a végső találkozás.

Addig is, amíg mindennek eljön az ideje, drága Tamás, Isten áldásával indulj utolsó földi utadra a miskolci Szent Anna temetőbe, borítson be és fogadjon magába az áldott anyaföld! Nyugodj békében!

(Elhangzott a budapesti Farkasréti temetőbeli búcsúztatáson,
2004. április 16.)

Isépy Tamás példát adott, hogyan kell kereszténydemokrataként a napi munkát elvégezni, hogyan kell gondolkodni

TETT BEN, KÖZÖS HAZÁT KELL ITT ÉPÍTENÜNK!

*„Két dolog az, mit áldozatul hozni semmi esetben sem lehet:
a biza függetlensége és a becsület.”*

(Deák Ferenc)

Polgármester Úr! Lenti Város ünneplő Közönsége! Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

A lassan bontakozó kikelet legszebb napján, március 15-ének még mindig egy kissé havas, de már a tavaszt sejtető estéjén nehéz megilletődöttség és emelkedettség nélkül beszélni. Nehéz, mert jövőt szolgáló országrengető viharok csak ritkán támadtak történelmünkben, s nehéz, mert forradalmunk és szabadságharcunk dicsősége máig kiolthatatlan fényként ragyog nemzeti múltunk csillagboltján.

156 éve valamennyi márciuson ebből a megújulásból merítve tölti el szívünket a bizakodás, a hit és a remény, hogy március idusa végre meghozza valamennyiünk számára a hõn áhított tavaszt, a megbékélést és a tetteket, a jövõ igaz feltételeit. A 156 évvel ezelõtti eseményeket a pozsonyi országgyûlés honatyáinak bölcsessége, a pesti Pilvax kávéházban gyûlekező, a nemzet akaratát megtestesítõ ifjak lelkesedése és a forradalom Európából érkező lángja együttesen indította el. Ma erre emlékezünk, a forradalom hõsei elõtt tisztelgünk. Nyitott szívvel és kutató értelemmel tekintünk vissza e nap soha el nem halványuló dicsõségére, amikor a nemzet egy emberként, egy akarral állt a szabadság és a függetlenség zászlaja alá, vállalva az elkerülhetetlen harccal járó áldozatokat is.

A forradalmi hevületben eltérõ egyéniségek álltak a harc és az eszme szolgálatába, de a vágy, az akarat közös volt bennük. Kossuth Lajos errõl így vallott: „A márciusi napok nem ember míve. Az örökkévaló Istené. Nekem

csak annyi mívem volt benne, hogy határozottan megragadám az események fonalát.,,

Széchenyi ugyanerről írta: „Az én politikám biztos volt... de lassú. Kossuth egy kártyára tett fel mindent, és legalább annyit nyert a hazának, mint amennyit az én politikám tán húsz év alatt sem bírhatott volna előállítani.”

„A Haza bölcse”, Zala nagy szülöttje, az igazságügy-miniszterre kinevezett Deák Ferenc tele volt félelmekkel: „Oroszok nyomnak el bennünket, vagy ismét az ausztriai hatalom, vagy talán a legborzasztóbb anarchia, ezt csak Isten tudja”. Mégis teljes tudásával és odaadásával állt a forradalom szolgálatába, annak ellenére, hogy világosan látta: „A jövő áldozatokat fog tőlünk kívánni, miket meg kell adnunk, de két dolog az, mit áldozatul hozni semmi esetben sem lehet: a haza függetlensége és a becsület. A hatalom csak eszköz, végcél a népek boldogítása.”

Tisztelt ünneplő Közönség! A márciusi ifjak kiáltványa, a Tizenkét pont fogalmazta meg hazánk történelmében leelőször a demokratikus jogállamiság követelményrendszerét, hiszen követelte a sajtószabadságot, a cenzúra eltörlését, a független, felelős minisztériumot, az évenkénti országgyűlést, a törvény előtti egyenlőséget, a közteherviselést, a jobbágyviszonyok eltörlését, a nemzetőrség felállítását és a politikai foglyok szabadon bocsátását. Mennyire modern gondolatok ezek ma, a XXI. században is!

A nemzet nagyjainak „titka” abban rejlett, hogy a létkérdésekben világosan látták a megoldás lehetséges útját. Hogy megértették, itt a nyugat és a kelet határán jövőnk csak akkor lehet, ha Európa irányában haladunk, de megtartjuk, ápoljuk saját, különleges keleti gyökereinket, kivételes kultúránkat. A realitásokat elfogadva azt is felismerték, hogy mindig csak saját magunk erejére támaszkodhatunk, hogy életünk minden percének kettős szorításában csakis belső tartalékaink mozgósításával, lehetőségeink, és tehetőségünk kiaknázásával lehet remény fennmaradásunkra.

Félreérthetetlen üzenet: szebb, emberi életünk csak akkor lehet, ha megbecsüljük múltunkat, elfogadjuk, hogy a múlt és a jövő között a jelen feszíti az összekötő hidat, és a jelenben mindent megteszünk a demagógia, a megosztottság, a kishitűség ellen, a nehézségek elhárítása érdekében. Félelmetes, hogy mennyire fontos lenne most ez! Most, amikor a napról napra növekvő terhek következtében, a költségvetés béklyóival bénított gazdaságban egyesek hatalmas vagyonokat gyűjtenek, miközben a társadalom nagy hányada a kevesek kényének kiszolgáltatottan, létminimumon vagy éppen az alatt, mélyszegénységben tengődik. Amikor a kormány gátlástalan forráselvonó politikája miatt az önkormányzatok, a kis közösségek egyre nehezebben tudják csak feladataikat ellátni, s amikor az ország egyes részei már nem képesek lakosságuk megtartására sem. Amikor, a jövőtől való félelem és a romló egészségügyi ellátás miatt egyre fogy nemzetünk. Amikor a gondokkal küzdő oktatás gyermekeink, unokáink életkilátásait sorvasztja. Amikor újra és újra egyéni érdekek és hasznok határozzák meg a döntéseket és a tetteket. Amikor az erkölcs és a tisztesség hiánya megroppanthatja a jövőbe vetett hitünket. Amikor a hétköznapi rohanásában, a témérdek bizonytalanság közepette egyre kevesebb idő jut a nemzeti tudat, a hazaszeretet kimunkálására, ápolására!

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Itt az ideje, hogy újra valamennyien eljussunk a felismeréshez: ezen újkori útelágazásnál is, csak az összefogás, az erő sugallata biztosíthatja a reményt a mélypontról való elmozdulásra, kényszerpályánk, az európai uniós út végigjárására. Bármennyire nehéz is a jelen, bármennyire megosztottak vagyunk is a tetteben, közös hazát kell itt építenünk, csakis egy közös jövőben reménykedhetünk. És ebben valamennyiünk felelőssége adott. Ahogy Babits Mihály írja 1940 című versében:

*„Most érzem hogy sorsom a hazámnak sorsa,
mint fához a levél, hulltomig kapcsolva,*

*mert nem madár vagyok, hanem csak falevél,
mely ha fája kidőlt, sokáig ő sem él.”*

Ha ezt átérezzük, akkor a szabadságharc, a hősök áldozata nem volt hiábavaló, mert megértettük az ünnep valódi üzenetét, és megfejtettük jövőnk alapkérdését.

(Elhangzott Lentiben, 2004. március 15.)

KARÁCSONYI GONDOLATOK

Akik az elmúlt napokban, kora hajnalban kelve, csúszkálva, bukdácsolva siettek az ónos-jeges utakon a hajnali misére, a rorátéra, vagy az itt-ott már dérral fehérre festett, sokszor szeles tájakon át baktattak a vasútállomásokra, vagy gépkocsiba ülve rótták a kilométereket, hogy időben érkezzenek munkahelyükre, vagy éppen disznóvágáshoz készülődve tüzet gyújtottak az üstház kormos-füstös belsejében, azok testben-lélekben egyaránt tapasztalhatták az idő változását, az őszenek télre fordulását. Ilyenkor a földnek munkása, befejezve az őszi betakarítást, számba veszi dolgait, mérleget készít és már a jövőt tervezi, erejét, energiáját arra koncentrálja.

Közel négy hete az advent időszakát éljük, a várakozás, a felkészülés idejét.

Vasárnapról vasárnapra meggyújtunk egy gyertyát az adventi koszorún, emlékezve arra a hosszú négy évszázadra, amely úgy telt el, hogy Isten nem szólt a népéhez, de amelyet követett a kétezer évvel ezelőtti karácsony, a Megváltó születése. Hétköznapjaink szorításában minket is az a tudat vigasztal, hogy akkor, a hosszú bizonytalanságot követően, mégis beteljesedett az Írás, a karácsony csendjében megszületett a béke, a szeretet és a remény. Rohanó világunkban azonban egyre kevesebb idő jut a felkészülésre, a várakozás megélésére, szívünk felemelésére. A munka, a bevásárlás, az ajándékok kiválasztása lett napjaink meghatározója. Járjuk a boltokat, a piacokat, keressük az ajándékot, sokszor már azt sem tudva, hogy mi is az ünnep, mi is a karácsony üzenete.

Készülve a mai estére, azon gondolkodtam: mit is mondjak a karácsony valódi, sokszínű üzenetéről? Néhány régebben olvasott történet jutott az eszembe, amelyek boldogságról, hitről, reményről és szeretetről szólnak. Engedjék meg, hogy felidézzek ezekből.

A boldogság

Az erdő szélén pompás lombozattal ott terebélyesedett egy gyönyörű gyümölcsfa. Az emberek a csodájára jártak. Ennek a csodaszép gyümölcsfának volt egy kisfiú barátja. Minden nap meglátogatta. Összegyűjtötte a leveleket, koszorút font belőle, és az erdő királyának képzelte magát. Fölmászott a vastag törzsön és boldogan hintázott az ágon. Kedvére eszegetett a fa gyümölcséből és vidáman szórakozott az ágak között. Amikor kifáradt, megpihent az árnyékban és néha el is szunyókált a fa alatt. Az altatódalt a madarak énekelték.

A fiú szívének minden melegével szerette a fát.

A fa is nagyon boldog volt.

Az idő azonban visszatarthatatlanul haladt rendes útján. A kisfiú fölcseperedett. Magára hagyta a fát. Egy szép napon, már ifjú emberként, azonban újra meglátogatta.

– Gyere közelebb, mássz fel rám és játsszál az ágaimon, egyél a gyümölcsömből, pihenj meg árnyékomban, és legyél boldog – mondta a fa.

– A fáramászáshoz már nagy vagyok és nehezen is tudnék ott játszani. De, szeretnék néhány holmit venni magamnak, hogy élvezzem az életet. Pénzre van szükségem! Tudnál nekem pénzt adni? – kérdezte az ifjú.

– Nagyon sajnálom – válaszolt a fa –, nekem nincs pénzem. Csak leveleim vannak és gyümölcsöm. Szedjél magadnak a gyümölcsömből, amennyit csak akarsz, menj be a városba és add el. Így lesz pénzed, és boldog lehetsz.

Fölmászott a fára az ifjú, leszedte az összes gyümölcsöt és elvitte. A fa elégedett volt.

Elment az ifjú, nem jött látogatóba sem. És a fa egyre szomorúbb lett. Amikor nagy sokára úja megjelent, a fa megremegett örömeiben:

– Gyere közelebb hozzám, mássz fel, szórakozz az ágaim között és legyél boldog! – mondta.

– Nagyon elfoglalt vagyok és egyáltalában nincs időm a szórakozásra – válaszolta a fiú. – De szeretnék egy házat, ahol meg tudnám húzni magam. Meg szeretnék nőszülni és gyermekeket nevelni, amit ház nélkül nem tudok megtenni. Tudsz-e adni nekem egy házat?

– Nekem nincs házam – válaszolta a fa. – De vágatsz magadnak az ágaimból annyit, hogy házat építhess. Biztosan boldog leszel majd.

És a fiú vágott annyi ágat, amiből házat tudott magának építeni. És a fa boldog volt.

A fiú újra elmaradt. Amikor hosszú idő után visszatért, a fa alig tudott szóhoz jutni örömeiben.

– Gyere a közelembé és játsszál! – mondta féltéken.

– Már felnőttem, érett férfi vagyok a játékhoz – mondta a férfi. – Szeretnék egy csónakot építeni magamnak, hogy elevezhessek a messze távolba, megismerni új világokat. Tudnál adni nekem egy csónakot?

– Vágd ki a törzsemet, építs magadnak csónakot és legyél boldog!

A férfi levágta a fa törzsének nagy részét, elvitte, csónakot épített magának és boldogan elevezett.

Sok-sok idő után még visszatért egyszer, aggon és roskatagon.

– Nagyon sajnálom, hogy nincs gyümölcsöm – mondta a fa.

– Nincsenek fogam, nem tudnám megrágni – mondta az öreg.

– Ágaim sincsenek, hintázni sem tudsz rajtam – mondta a fa.

– A hintázáshoz is öreg vagyok – mondta az öreg.

– Törzsem is alig maradt, felmászni sem tudsz rám – mondta a fa.

– Ó, a fáramászáshoz különösen idős vagyok már – mondta az öreg.

– Csonk lettem – sóhajtott a fa. – Szívesen ajándékoznék neked valamit, de semmim sincs.

– Nincsenek már nagy igényeim – mondta az öreg – Fáradt vagyok, csak egy nyugodt helyre vágyom, hogy leülhessek.

– Jól van – mondta a fa. – Egy törzsdarab is elegendő ehhez. Gyere közelebb, ülj le és pihend ki magad!

A „fiú” leült, és a fa újra boldog volt...

A hit

A fák fájdalmasan hullatták megfakult, elsárgult leveleiket, a fű a réteken kiégett, az emberek nyugtalanul kémlelték a felhőtlen, türkizkék eget.

Mindenki esedezett a megváltásért, de az enyhülést hozó eső nem érkezett.

Egyre szárazabb hetek követték egymást. A tikkasztó napsütés kiaszalta a földet, és a néhol ujjnyi szélességű repedések átbarázdálták felszínét.

A helybéli plébános az eső kegyelméért könyörögve imaórára hívta az embereket a templom előtti térre. Eljött a falu apraja-nagyja. Sokan elhozták magukkal a hitüket jelképező tárgyaikat is: a Bibliát, a keresztet és a rózsafüzért.

A plébános végignézett a meggyötört, reménytelen embereken. Láta az emberi nyomorúságot, a természetnek való kiszolgáltatottságot, látta a közös akaratot is, mégis, hiányérzete támadt.

Nem tudta, mi az.

Ahogy szemével tovább pásztázta a sokaságot, tekintete megakadt egy kislányon, aki teljes komolysággal ült a hátsó sorok egyikében. A kislány egy piros esernyőt tartott a kezében – és a plébános megértett mindent...

A remény

Egy érzékeny lelkű kis lepke beleszeretett egy csodálatos tisztasággal tündöklő csillagba. Érzelméről beszámolt anyjának, aki azt tanácsolta:

– A csillagok felé nem szabad repülni. Csak a lámpák körül lehet nyugodtan repdesni.

– Ott legalább viszed valamire. A csillagok után epekedve nem érsz el semmit – erősítette meg az apja is.

De a kis éjjeli lepke nem hallgatott senkire. Minden este, naplemente után, amikor feltűnt a csillag, serényen repült feléje és minden reggel pirkadatkor, a reménytelen próbálkozás után kimerülve tért haza.

Egyik reggel apja magához hívta és így szólt hozzá:

– Testvéreid mind megégték már az utcai lámpák hőségétől. Vegyél példát róluk. Egy lepke, égési seb nélkül, csak bukásra ítélt gyenge pillangó.

A kis lepke esténként ezután is elrepült hazulról, de eszébe sem jutott, hogy az utcán vagy a házakban világító lámpák körül keringjen. Merész ívben szállt a csillaga felé. Több száz fényévre volt tőle. Vélte, hogy hatalmas bokor éig erő ágain akadt fel.

Minden éjjel újból és újból próbálkozott. Hiába. Mégis, e végtelen szárnyalásnak köszönhette a hosszú, és tisztos öregkort. Szülei, testvérei mind idő előtt elpusztultak a földi lámpák izzó sugaraiban. Ő nem vágyott vékony, kanócos kis lámpások után – éltette az égi jel, az onnan áradó fény, a remény.

A szeretet

Élt valahol egy házaspár. Szegények voltak, mint a templom egere, de életüknek volt hajtóereje, mindketten szívükben hordoztak egy-egy titkos vágyat.

A férjnek volt egy aranyórája, az apjától örökölte, és arról álmodott, hogy aranyláncot vesz majd hozzá, s ünnepnapokon, az óráját a mellényzsebbe rakva, a láncot a gomblyukába fűzve, sétál majd a főutcán.

Az asszonynak gyönyörű, aranyszőke, hosszú haja volt. Arról álmodozott, vesz majd egy gyöngyház berakásos fé-

sűt és csatot hozzá, hogy csillogva díszítsék hajának szétomló hullámait.

Hosszú évek során soha nem beszéltek egymásnak a vágyaikról, mégis éltették, édesgették a vágyat a gyöngyház berakásos fésűről, csatról, aranyláncról.

Negyedszázados házassági évfordulójukon a férj csodálkozva látta, hogy felesége kopaszra nyírt fejjel közeledik feléje.

– Mit tettél? – kérdezte döbbenetben.

A feleség kinyitotta a markát. Egy csillogó aranylánc volt benne.

– Levágattam a hajamat és az árán megvettem a láncot – mondta.

– Ó, te drága – mondta a férj. És ő is megmutatta ajándékát: a gyöngyház berakásos fésűt, s a csatot hozzá...

Hát adja meg nekünk is a Teremtő a béke boldogságát, a hit fényét, a szeretet melegségét és a remény örömét útitársnak, hogy a betlehemi csillag által mutatott úton valamennyien megtalálhassuk életünk igaz karácsonyát. Ezekkel a gondolatokkal kívánok mindenkinek a ma estére emelkedett ünnepi hangulatot, derűt és jó szórakozást!

(Elhangzott a karácsonyi ünnepségen Tabon, 2004.)

FÉLÁRBOCON A NEMZETI ZÁSZLÓ

*„Aki a múltat elbomályosítja,
az a jövő előtt köti be a szemét...”*

Püspök Urak! Főtisztelendő és Nagytiszteletű Urak! Tisztelt emlékező Zarándok Hölgyek és Urak! Kedves Barátaim!

Minket, kereszténydemokrata országgyűlési képviselőket, akik nem szavazták meg az Európai Unió alkotmányát, ide Zebegénybe, a Dunakanyar egyik legszebb helyére, a nemzeti emlékhely fennsíkjára, nemcsak Trianon emlékezete hívott, hanem ezeregyszáz esztendő európai történelmi múltunk minden sikere, kínja, keserve, minden győzelme és kudarca.

Mi imádkozni jöttünk! Imádkozni hazánkért, még megmaradt magyarságunkért! Jöttünk, hogy 2004. december ötödikének minden szégyenével és keserűségével szembe-sülve, e zarándokhelyen felemelve szívünket, bátorítást kapjunk a hétköznapi nehézségeink elviseléséhez, és biztató reményt a jövő megéléséhez.

Itt, az emlékmű magasában, a félárbocon lengő nemzeti zászló, emlékeztető jel! Arra emlékeztet, hogy nyolcvanöt évvel ezelőtt egy ország, egy nemzet, az akkori nagyhatalmak, az akkori győztesek igazságtalan döntése következtében, egyik napról a másikra elvesztette többségi nemzetének, magyar nemzetiségű népességének több mint harminc százalékát, területének pedig kétharmadát. Akkor az országot sokkolták az események, a sebek a társadalomban máig nem hegedtek be.

Ma erre emlékezünk, de az emlékezés, a gyász felelevenítésének perceiben nem célunk a sebek felszaggatásával a fájdalom mélyítése. Őszinte szívvel, tiszta lélekkel vetünk számot múltunkkal. Feledjük, ami felejtendő, de feljegyezzük örök tanulságul mindazt, ami nemzetünknek gyászt, könnyeket és pusztulást hozott. Feljegyezzük, mert

utódainknak is tudniuk kell! Feljegyezzük, mert tudjuk, aki amnéziába esik, aki a múltat elhomályosítja, az a jövő előtt köti be a szemét.

Tisztelt emlékező Honfitársaim! Lehetetlen állapot, hogy nemzeti történelmünk Mohács utáni egyik legnagyobb katasztrófája, leggyászosabb eseménye után nyolcvanöt évvel még mindig csak félve mondhatjuk ki az igazságot, és messzemenő politikai óvatossággal szabad csak szóvá tennünk a Trianonban elszenvedett lesújtó nemzeti veszteségeinket. Ezen sürgősen változtatnunk kell! A kiutat semmi esetre sem a mesterségesen fenntartott kollektív feledékenység, hanem egyedül a múlttal, a valósággal való nyílt szembenézés, és Trianon káros következményeinek a felszámolása jelentheti.

1920. június 4-én, a békediktátum aláírásának percében, tiltakozásképpen megkondultak Magyarország harangjai. A magyar történelemben ilyen nevezetes harangkondulást csak egyet tartunk számon, a déli harangszót, amely évszázadok óta hirdeti Hunyadi János nándorfehérvári győzelmének emlékét. A trianoni gyászharang szava évtizedek óta elnyomni látszott a győzelmi hálaadás harangzengését. Évtizedekig nyugtalanítón feleseltek egymással a trianoni és a nándorfehérvári harangok. 1990-et követően felerősödni látszott a győzelem hálaadó harangszava, de sajnos még napjainkban is fájón versel arra a gyászt üzenő trianoni harangszó.

Vajon, a mai zárandoklat napján mit üzennek nekünk a harangok? A határokon túliak bizonyára mást, mint a hazaiak. De mást üzennek a Felvidék és mást a többi elcsatolt rész harangjai is. Erdély, Kárpátalja, a Délvidék "elnémult harangjai" mindenkifelett azt üzenik az ottani magyaroknak, hogy ne veszítsék el a reményt, igazságos küzdelmüket ne adják fel, ne hagyják el otthonukat, ne hagyják az ősi földet, a nehézségek közepette is maradjanak meg magyarnak!

A nemzetnek ma sokkal, de sokkal nagyobb szüksége van a végvárok védelmére, mint bármikor történelmünk

során. A felvidékiek újrakonduló harangjai azt üzenik, hogy omladoznak az elválasztó falak, már dereng a remény fénye az északi égbolton, de a sikerhez még hosszú az út. Itt, a Kálvária-kápolna tornyában esténként felsíró lélekharang, a Nemzeti Emlékezés Harangja pedig azt üzeni, a harmadik évezred küszöbén még nem tudtuk átvágni a lelki vasfüggönyt, ami megosztja a nemzetet, sőt vannak közöttünk, akik nem is akarják.

Az csak remény maradt, hogy az egységesülő Európa majd megoldja a gondokat... Ezért ma a fő feladat a miénk, az anyaországiaké. Az anyaországiaké, mert 2004. december 5-én nem az anya tolt el magától gyermekét, hanem egy rosszul vezetett, megtévesztett ország bénult, merevedett meg az MSZP és a kormány vezetőinek sulykolt „NEM”-jétől. Ezzel a bélyeggel a homlokunkon nem elég emlékezni, nem elég beszélni, nem elég gyertyát gyújtani, tenni kell, méghozzá sürgősen! Sürgősen, mert akik a NEM-mel szavazásra való buzdítással egy időben fűt-fát ígértek: a magyarországi áttelepülés megkönnyítését, a szülőföldprogramot, akik bedobták a köztudatba a „nemzetpolgárság” fogalmát, azok ma, fél év múltán már szót sem ejtenek mindezekről.

Mégis hiszem, hogy ébredve a bénultságból ez az anyaország képes lesz óvón kitárni karjait a határokon túli nemzetrészei felé is, felfogva végre, hogy ha egy „lelki Trianon” kivéreztetni fiait, akkor, mint oldott kéve – valóban – széthull nemzetünk! Ha el akarjuk kerülni ennek bekövetkeztét, a határok által szétszabdalt magyarságnak meg kell őriznie lelki és nemzeti egységét. Ezért most azt kell tennünk, ami a legjobban építi és erősíti a nemzet önbizalmát, hitét magában és hitét jövőjében. Ahogy Tőkés László mondta: „Most jogokat kell követelnünk az elszakított területek helyett. Területért – jogokat!” Ennek kiharcolása pedig a mi feladatunk, az anyaország kötelessége. Jogokat kell tehát követelni, emberi, kisebbségi és közösségi joga-

kat, a nemzeti önrendelkezés jogát. Mert csak az autonómia az, ami végképp orvosolhatja a nemzetünkön ütött trianoni sebeket, és ami előfeltétele a térség általános rendezésének, a politikai és társadalmi biztonság, a stabilitásnak, s nem utolsósorban kényszerpályánknak, az európai integráció sikerének.

Honfitársaim! Sikeres jövőben csak egy erős Magyarország, egy büszke, egészséges lelkű, egységes magyar nemzet reménykedhet. A határokon inneni Magyarország ma a térség legglobalizáltabb állama, amely nem védekezik kellően az idegen érdekek behatolásával, a népességfogyással, az anyaföld és az identitás elvesztésével szemben. Magyarország ma fizikai és lelki értelemben is mélyponton van! Ha időben nem lépünk, nem váltunk, akkor magányosságunk beteljesedik.

A változásért küzdeni kell! Harcot kell folytatnunk nemzeti eszméink megőrzéséért, az idegen befolyás visszaszorításáért, napról napra, házról házra, ha kell, utcáról utcára! Mert embertől emberig kell újjáépíteni a magyar-magyar kapcsolatot! S ebben a küzdelemben mindenkire szükség van! Mindenkire, aki egy magára talált, életerős és hatékonyan működő új Magyarországot akar! Egy olyan Magyarországot, amelyben minden döntésnek van jogi és erkölcsi következménye, olyat, amelyben rend és hatékonyság uralkodik, olyat, ahol a társadalom mozgatóereje a becsület és a hit, a tradíció és a munka. Itt, az 1848–49-es dicsőséges forradalom és szabadságharc emlékhelyén, az aradi tizenhárom emlékparkjánál azt is ki kell mondanunk: ma a világnézeti megosztottságon túlmutató hídépítésre, modern, nemzeti érdekvédelemre van szükség! Olyanra, amilyenre csak egy a nemzetéért felelősséget és áldozatokat felvállalni képes kormány tud megtenni. Addig is új válaszokat kell találnunk a kihívásokra, addig is dolgoznunk kell, nehogy már késő legyen.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Én hiszek abban, hogy még

mindig vagyunk elegen az Országgyűlésben is ahhoz, hogy lehajoljunk a Trianonban szétvert magyarság darabjaiért, csendben összeszedjük, és újra összerakjuk azokat. Először a szívekben, később a valóságban is!

A Magyarok Istene segítsen bennünket!

(Elhangzott a Trianoni Emléknapon Zebegényben, 2005. június 4.)

Beer Miklós püspök úrral, a Dunakanyar fiával és lelki atyjával

VISSZA AZ IGAZSÁGHOZ

Történelmünk e szomorú érzelmű, de méltóságot sugalló emléknapiján, 152 év távolából talán megengedhető, hogy ne csak a történelmi leckét mondjuk vissza, hanem az emlékezéssel kötelezettséget is vállaljunk magunkra, a ma élő nemzedékekre.

Tisztelt ünnepi Megemlékezés! Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Kedves Barátaim!

Ma talán nemcsak megengedhető, de az Adytól vett „muzájok muszája” is, hogy köznapri értelemben is megértsük a régiek, nagyjaink áldozatából, azt ami az életünket irányíthatja. Sajnos nemzeti ünnepeinkkel általában úgy vagyunk, hogy elérhetetlen magasságban tudjuk őket. Szeretnénk ugyan igazodni hozzájuk, de a szívünk mélyén eleve lemondunk róla, hogy erre méltók lehetünk. Ez így nem természetes, de ezt nevelték belénk a múlt század lelket ölő évtizedei.

Október hatodika kivételes dátum. Alighanem a leghitelesebb arra, hogy visszataláljunk önmagunkhoz, és hogy a velünk történeteket vállalható értéksorrendbe rakjuk. Kevés népe van a világnak, „kik ünnepeik sorában nemzeti gyásznapot is számon tartanak”. Mint annyi mindenben, úgy ebben is a kevesek közé tartozunk. De pusztán egy sajátos fénytörésben.

Ugyanis nagy vesztesége, gyógyíthatatlan sebe más népeknek is volt és van. Elég ha csak az örmények lemészárlását, a Musza Dagh negyven napját említem, amelynek a világirodalom egyik legnagyobb műve állít maradandó emléket, Jerevánban pedig az emlékezést hatalmas örökláng hirdeti. Első miniszterelnökünké, Batthyány Lajosé, ahhoz a lánghoz képest szinte csak a lélekben, a lelkekben remegő, imbolygó kis fény. Világmű nemigen szól rólunk.

„Csak” azok, amelyeket a mi világraszóló nagyjaink írtak. Megnyugtató, hogy legalább ebben nem szorultunk mások segítségére.

Minden történelmi helyzetben megvoltak az adott kornak megfelelő tollforgatóink, akik megörökítették a számunkra múlhatatlan tetteket. Hiszem, hogy Európa mostani újjászületésében azok is szerepet kapnak, akik felfigyelnek ezekre a halhatatlan alkotásokra, remekművekre. Felfigyelnek azokra a történelmi „üzenetekre”, amelyek rólunk fogalmazódtak. Egyelőre azonban még mindig azt kell látnunk, hogy az elmúlt másfél évszázad nagy tragédiáival se írtuk be magunkat az emberiség közkincsú tragédia-könyvébe. Pedig ha valaki, mi ugyancsak megszenvedtük a múltat és jövőt. Nemzeti gyásznapiunknak is éppen ez az üzenete, ez a kisugárzása.

Mert amennyire igaz, hogy más népek milliós veszteségei jogos hivatkozási alapot teremtenek a fájdalom ébrentartására, ugyanolyan jogosan gondoljuk, hogy a mi fájdalmaink, a magyar százezrek és milliók áldozata is fontos történelmi tett, sőt számunkra még több is: megannyi név és arc. Arad tizenhárom tábornoka és a Pesten ugyanakkor kivégzett első felelős miniszterelnökünk, gróf Batthyány Lajos azonosítható személyek. Hősi mivoltuk éppen annyira katartikus, drámaian átélhetővé tesz egy korszakot, mint amilyen megtisztulást, emberi emelkedést jelent az ógörög tragédiák hőseinek sorspéldázata. Erkölcsi kötelességünk, hogy a jövő nevében bejelentsük az igényt a világnak a magyar sorstragédiák újramondására. Ez már az ifjak nemzedékének nagy vállalása lehetne. Elmondani, hogy a magyar történelem miképpen emelt emberfeletti magasságokba ilyesmiről talán még álmodni sem akaró embereket, akikben a tudat alatt mégis megvolt a hit, megvolt a képesség és az isteni szikra, hogy a közös ügy szolgálata annál is többé tehet valakit, mint amit az édesanyja vélhetett felőle. A közös ügy szolgálata elől nem lehet elmenekülni!

Ezen az emlékektől megszentelt napon is végig kell gondolnunk: mi vezetett a gyászhoz? Nem szövi más szí-

nűre a fekete leplet, csak igazabb jelentést ad neki, ha ki-
mondjuk: október hatodika nem önmagában való napja a
magyar történelemnek, sőt önmagában nem is értelmezhe-
tő. 1848. március 15-e az a nap, amely fényével bevilágít-
ja az azóta eltelt több mint másfél évszázadot. Nem a ve-
reség, nem Világos, nem Arad, nem a pesti Újépület a tör-
ténelem kódjele, hanem a győzelemre hívó remény. Nem
november negyedike a történelmi üzenet, mint azt néme-
lyek még ma is szeretnék, hanem 1956. október 23-a.

Velünk évtizedeken át azt akarták elhíttetni, s ennek az
ámításnak ma is vannak buzgó sámánjai, hogy minden tet-
tünk vereség. Hogy nincs másunk, mint a gyász.

Hogy fogyjunk, hogy törjünk!

Hogy nincs ránk szüksége a világnak.

Persze árulkodó volt, hogy a nemzet gyásznapijáról, ok-
tóber hatodikáról csak félszájjal beszéltek. Félték a teljes
igazságtól.

Ma már látjuk: különböző politikai jelszavakkal fedték
október hatodikát, a vértanúkról szó sem esett. Tartozunk
annyival az emléküknél, hogy az ország mostani állapotá-
ban, a polgári újjászerveződés korszakában véget vessünk
a történelem meghamisításának. Nyugodtan gúnyolódja-
nak csak a kisajátítás bajnokai, hogy a mi polgári korszakunkban
nemcsak a jelen, hanem a múlt is megváltozik.

Igen, megváltozik! Mert a történelem sem lehet azoknak
a hazugságoknak a foglya, amelyek évtizedek óta behálóz-
ták az életünket. Vissza kell térnünk az igazsághoz!

Végre el kell jutnunk oda, hogy elhiggyük magunkról:
nem a vesztesek nemzete vagyunk!

Vértanúink azért vállalták a halált, hogy elvezessenek
bennünket a győzelemhez. Mohácsnak nem csak egy je-
lentése van. Ady nem azért mondta, hogy nekünk Mohács
kell, mert beletörődve elfogadta az országomlást, hanem
azért, hogy ne Mohács kelljen a felébredéshez.

Katolikusként hadd hivatkozzam a nagy református

püspökre, Ravasz Lászlóra, aki vallotta: „Mohács prófécia-ja: bűnbánat és reménység hirdetés. Térj meg és élsz!” Ez a mohácsi prófécia és ez az örök prófécia is! – mondta a püspök, nyilván nem egyetlen csatavesztésre gondolva. Sok-sok szavunk vált hiteltelenné az örökös és fölösleges ismételtetés miatt. Így jártunk alapigazságokkal is. Talán jobb is így. Hiszen ártó értelmezésű múltból csak ártalmas jövő következhet. De – hogy Csoóri Sándor szófordulatával éljek – még a félig bevallott múlt is kísértő lehet.

Október hatodika a teljes bevallás napja!

Gondoljunk arra: kiket állítottak akkor puskacső elé, és kiknek jutott osztályrészül a bitó?

Mostanában különös előszeretettel idézik Szent István Intelmeinek a külföldiek befogadására ösztönző sorait. Néha már-már azzal a beleéléssel, mintha a szent király egy külföldiért két magyart adott volna cserébe.

Mintha nem éppen szeretett fiának adott volna tanácsot, akit utódjának remélt az országépítésben, mintha nem tette volna hozzá intelmeihez a bölcsesség fényességét támasztó szavát, nevezetesen: egyetlen uralkodó se lehet népe javára, ha más népek szempontjai határozzák meg a tetteit.

Aradon Szent István-i jellemű és szellemiségű hősök életét oltotta ki a bakó. Közülük többen csak a szabadság búcsúszavait tudták kiáltani magyarul a hóhérok előtt, de a szívük magyar volt. Tökéletesen megfelelték a későbbi illyési elvnek, miszerint: magyar az, aki annak vallja magát, s ha kell, vállalja érte az áldozatot.

Nemeskürty István tanár úrtól tudjuk: Aradon olyan tábornokokat végeztek ki, akik megmenthették volna magukat. Leiningen-Westerburg azonban inkább sírhelyet jelölt ki magának, mintsem hogy beszennyezze a nemzeti ügyet, amellyel összeforrt az élete, és összeforrt a halála. A szelídnek aligha mondható szerb katona, Damjanich János könnyekre hívó magyarással maradt fenn az emlékezet-

ben. Vécsey gróf, akit korábban vérig sértett, kivégzése előtt kezét csókolt a már halott Damjanichnak. Micsoda emelkedettség, mekkora lelkeség!

De a halál, nemcsak ölni, éltetni is tud egy nemzetet! Október hatodika ezt az Igét pecsételi homlokunkra. A most élő és az utánunk következő nemzedékekre vár a feladat, hogy a falak leomoljanak a múlt, a jelen és a jövő között, és hogy ezek a falak emberek és nemzetek között soha ne épülhessenek fel újra. A jövő elkezdődött, otthont kell találnunk benne! Tamási Áron gondolatával: otthon kell lennünk a világban. Ott, ahol megszólal bennünk a szülőföld zenéje, ahol rátalálunk arra a belső hangra, ami az elmúlt évszázadokból felénk árad.

(Elhangzott Zebegényben, 2001. október 6.)

„NEHÉZ MINÉKÜNK MÉLTÓNAK LENNI ENNYI ÁLDOZATRA”

*„A háromszín-lobogók mellé
tegyetek három esküvést:
sírásból, egynek, tiszta könnyet,
s a zsarnokság gyűlöletét,*

*s fogadalmat: te kicsi ország,
el ne felejtse, aki él,
mert úgy született a szabadság,
hogy hullt a könny és hullt a vér.”*

Tamási Lajos e csodálatos versének részletével köszöntöm a Polgármester urat, az országgyűlési és az önkormányzati képviselőket, a plébános urat, a rendezvény valamennyi kedves megjelentjét, Nagyszénás ünneplő közösségét!

Emlékezni, ünnepelni jöttünk. Szívünket felemelni, hogy a hétköznapi rohanásában egy percre megállva, ünnepi lélekkel hajtsunk fejet az 1956-os forradalmunk és szabadságharcunk mártírjainak, áldozatainak emléke előtt.

A mai nap az '56-os forradalom és szabadságharc emléknapja, amely nemcsak nekünk, hanem minden szabadságszerető népnek a közös ünnepe. Mennyire csodálatosan fogalmazzák meg nemzetünk e hősi küzdelmét a kortárs, Albert Camus híres sorai:

„A legázolt, bilincsbe vert Magyarország többet tett a szabadságért és igazságért, mint bármelyik nép a világon az elmúlt 20 esztendőben. Ahhoz, hogy ezt a leckét megértse a fülét betömő, a szemét eltakaró nyugati társadalom, sok magyar vérnek kellett elhullnia – s ez a vérfolyam most már alvad az emlékezetben. A magára maradt Európában csak úgy maradhatunk hívek Magyarországhoz, ha soha és sehol el nem áruljuk, amiért a magyar

harcosok az életüket adták, és soha, sehol – még közvetve sem – igazoljuk a gyilkosokat. Nehéz minékünk méltónak lenni ennyi áldozatra.”

A forradalom bukása után magyarok ezrei kerültek börtönbe, százak bitófára. Ők voltak azok, akik az aradi vértanúk áldozatához közösen tették hozzá a magukét. Nem hősnek születtek, csak reménytelenül szabadnak, akikre a hősi napok múltával lesből csapott le a szabadságtól rettegő hatalom.

A nagy nyugati nemzetek győztes forradalmakra, világtörténelmi győzelmekre emlékeznek, a mi elbukott forradalmainkat sorra elárulták. Mi, magyarok októberben két, világra szóló, és a leveretésében is győztes forradalmunkra emlékezünk. Arad után Budapestre, melyről Örkény István ezt írta:

„A kerek világon, minden térképen és glóbuszon ma átírják a nevedet Budapest. Ez a szó már nem egy várost jelöl. Budapest ma annyit tesz, mint hősiesség. Budapest minden nyelvén a világnak azt jelenti: hűség, önfeláldozás, nemzeti becsület. Kívánom én is: légy mindörökké olyan, amilyen ma vagy Budapest. Büszke és bátor emberek tanyája, magyarok jó útra vezérlője, az emberi fajta csillagfénye.”

Emlékszem, 1956-ban csupán a konyhánkban szóló néprádió volt az egyetlen tömegtájékoztatási eszköz, amelyből közvetlenül értesülhettünk a világ eseményeiről, s bár az a cenzúra igen szoros ellenőrzése alatt állott, a hírekből, a Petőfi-köri adásokból mégis megsejthettük: Hunniában valami készül. Érezni lehetett, hogy nyikorog Rákosi rendszere. Amikor október 23-án este Gerő Ernő beszédét hallgattuk, apám csak annyit mondott: „Fiam, most aztán semmi jó nem várható!” Az elkövetkező napok híreiből hamar kiderült, hogy az úgynevezett ellenforradalmi elemek becsületes, tisztességes diákok, szabadságunkért vérüket hullató munkások, nem fasiszták, nem burzsujok és nem külföldi ügynökök. Félelmetes volt hallani a rádi-

óban a budapesti utcákon visszhangzó lövöldözést, a felszólítást, hogy rádióját mindenki tegye az ablakba, s aki hallja, adja át!

És jött a győzelem! A forradalom sikere, a szovjet hadsereg kivonulása valósággal szárnyakat adott mindenkinek. Milyen örömmel hallhattuk az immár magát szabadnak mondó Kossuth rádióból, hogy a kormány engedélyezi a többpártrendszert, és hogy máris alakulnak a pártok, létrejött a cserkészszövetség, és a nép kezébe vette saját biztonságának irányítását, megalakult a nemzetőrség.

És jött a sötétség! November 3-án este, amikor Mindszenty bíboros beszédét az erős zavarás miatt már alig lehetett hallani, gyanítani lehetett, hogy valami nincs rendben. És másnap reggel a rádióból már csak a szovjet hadsereg bevonulásáról szóltak a hírek, és Nagy Imrének az ENSZ tagállamaihoz intézett segélykiáltását hallhattuk.

Azután a rádió elhallgatott. Most is elérzékenyedem, amint eszembe jut: hogy milyen döbbenettel ült az egész család a rádió előtt, amíg a napi munka, az iskola el nem szólított mellőle.

Tisztelt ünneplő Közönség! A történelem ritkán ismétli önmagát. Vannak azonban események, amelyeknek fontossága, üzenete, jelentése ugyanaz. Ilyen mindkét szabadságharcunk! Természetesen az 1848-as szabadságharc és az 1956-os forradalom között sok különbség van, mégis, több mindenben hasonlítanak. Abban mindenképpen, hogy azt üzenték a világnak: egy kis európai nép a döntő történelmi pillanatokban képes a folyamatok élére állni, képes méltósággal kezébe venni a sorsát, és képes a történelmi átokból kiemelkedve, fejét felemelve, „megbűnhődve múltat és jövőt” – ha kell –, véráldozat árán is kivívni szabadságát.

Persze igaz a megállapítás, az ország nem vívta ki szabadságát, hiszen mindkét forradalmunkat leverték. Ez így van! De az igazságos forradalmak végül mindig győznek;

olykor levertükben még inkább – mert megváltoztatják a jövőt, megreformálják a társadalom életét, öntudatát, s nem egyszer erkölcsét, hitét is önmagában.

Ez történt 1956-ban, ez történt 1956-tal is. Nem véletlen, hogy a negyvenkilenc évvel ezelőtti október 23-án, a lelkes fiatalok szinte rendezett sorokban, egymásba karolva, rendbontás nélkül sétálva meneteltek a Petőfi-szobor és a Bem-szobor között, estére a Parlamenthez vonulva a Kossuth Lajos teret özönölték el. Nem véletlen, mert tudták, hogy a bátor történelem bátor, a gyáva történelem pedig gyáva jelent gerjeszt. Mert – a karhatalom fegyvereivel farkasszemet nézve is – érezték, hogy 1848 jelképei, örök alakjai között van a helyük, a szabadságharc eszményeiből kell erőt és hitet, bizonyosságot és bátorságot meríteniük ahhoz, hogy egy mindenkinek reményt, lehetőséget nyújtó jobb Magyarországot teremtsenek.

Mit üzen hát 1956? Elsősorban azt, hogy egy megtépázott nemzettudatú nép is képes az áldozatvállalásra, hogy a magyarság egy rettenetes, vesztes háború, az ország ismételt megcsönkítése és egy évtizednyi kegyetlen zsarnokság után, belenyugvás és megalkuvás helyett fel tud emelkedni létének történelmi mélypontjáról, s ha csak egy rövid időre is, de meg tudja teremteni a nemzeti egységet, és képes a megtisztulásra.

Ma olyan időket élünk, amikor '56 szellemiségét sokan kisajátítják, sokan sokféleképpen értelmezik. Sokan hiányolják, hogy ez még mindig nem országos és közös ügy, nem együtt ünnepelünk. Ez valóban baj! De a még élő hőhár és az áldozat nem ünnepelhet, nem koszorúzhat együtt! Meg kell bocsátani bűneiket, de örökre meg kell jegyezni a nevüket, és fel kell azt írni a magyar nemzet történelmének szegyenlapjára. Mert csak a bűnök megbocsátásával, a másik oldalról pedig őszinte bűnbánattal lehet igaz szívvvel ünnepelni! Aki ma őszintén és a hősök szelle-

miségéhez méltón ünnepel, annak elsősorban erre kell emlékeznie, és ebből kell megújulnia.

Ahhoz azonban, hogy megújult lélekkel távozhassunk az emlékezés jelétől, önmagunkba kell néznünk, meg kell vizsgálnunk lelkiismeretünket; megtettünk-e mindent azért, hogy gyermekeink is átérezzék ötvenhat októberének üzenetét? Őrizzük-e a megtisztulás tüzét és továbbadjuk-e annak mindent bevilágító lángját? Nem estünk-e bele a hétköznapi szorításában abba a hibába, hogy a hazaszeretet és a függetlenség értékei elhalványultak az anyagi javak világában, amikor hazánkat nemcsak az ötven év öröksége sújtja, hanem új csapások, új fájdalmak, új keserőségek és mindezek mellett még a közönyösség is?

Ma, amikor nincs pénz iskolák működtetésére, amikor a romló egészségű, fogyó nemzettől elvonják a gyógyulás lehetőségét is, amikor ismét nő a munkanélküliek száma és mind szűkebb tér nyílik a fiatalok előtt, amikor a közszolgálatban dolgozók ezreinek kell az elbocsátás reménytelenségével szembenéznie, amikor a központi költségvetés fogságában vergődnek az önkormányzatok és az egyházi intézmények, amikor már közel hárommillió a létminimum körül élők száma, s amikor nem tudjuk, hogy lesz-e elég pénz szociális segélyre, de amikor milliárdok simán vándorolhatnak egyesek zsebébe, és amikor újra a mindent eladni lett a jelszó! Ma, a mai helyzetben vajon van-e elég hitünk szembenézni mindezekkel a kihívásokkal, vajon képesek vagyunk-e ezen változtatni, vajon világosan és tisztán látjuk-e '56 októberének valódi üzenetét, a megtorlás szörnyűségeit és borzalmait is túlélő reményt. Ha van hitünk, és világosan látunk, mindannyiunknak el kell jutnia annak felismeréséhez, hogy ma is csak a közös akarat biztosíthatja a reményt a mélypontról való elmozdulásra, az európai uniós út végigjárására. Vezéreljenek bennünket Illyés Gyula örök érvényű sorai:

*„Ne feledd a tért, ahol elestek ők,
a földet se feledd,
bárbol hulltak el ők, fajtánk bü férfiai, az a föld
szent ügy hős-helye lett. (...)*

*Ne feledd hát a teret, hogy bár a lebírt had
bár legutolsó hátvéde ledőlt!*

Míg nem feleded:

*nem nyugszanak ők. Nem holt, nem letiport sereget
emészt el ott – vagy akárból – a sírbant.*

Új hont érlel a föld.”

Hát tegyük meg mindent, hogy ez az új hon, a hétköznapok vetése kalászbba szökkenjen, és mindannyiunknak szeretetet, munkát, kibontakozást, lehetőséget és biztos jövőt hozzon!

(Elhangzott Nagyszénáson, 2005. október 23.)

Utódainknak tartozunk azzal, amit elődeinktől kaptunk

CÉLUNK AZ EURÓPAI MÉRCÉVEL MÉRHETŐ ÉLET

Alpolgármester Urak! Országgyűlési Képviselő Úr! Főtiszte-
lendő Plébános Úr! Nagytiszteletű Asszony és Urak! Fót vá-
ros ünneplő közönsége! Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Március 15-éről minden magyarban él egy kép, és lel-
kében zsong valami különleges érzést kifejező gondolat is.
Természetesen más és más ez a kép, és más a gondolat
egy verőfényes, szívet emelő, reménnyel teli napon, mint
amilyen a mai nap, és merőben más egy szeles, borongós,
a mindennapok szorítását feloldani nem képes, szürke hét-
köznapra süllyesztett ünnepen.

Milyen csodálatos élmény az óvodai, iskolai megemlé-
kezéseken a kis papírászlókát lobogtató gyermekek csil-
logó szemében látni az ünnep igazi, tiszta fényét, és meny-
nyire más az elhangzó beszédekből, vagy a sajtóban meg-
jelent tudósításokból, kommentárokból megtudni, hogy a
szónokok, a politika világa, mit gondolnak az 1848-as for-
radalomról és szabadságharcról.

De ... vajon mit gondol Magyarország népe ma, ezen a
szeles, de már a tavaszt idéző ünnepen? Bizonyára mást
gondolnak az ünnepségeket megtisztelők, akiknek szívét
felvidítja a mai nap, akiknek erőt ad az ünnep – napjaink-
ban különösen aktuális – üzenete, és minden bizonnyal
mást gondolnak azok, akik otthon maradnak, akik számá-
ra ez a nap sem más, mint a többi. Bizony ezt jelzik a zász-
ló nélküli házak, s ezt hirdeti a mosoly hiánya az emberi
arcokon.

Sajnos még mindig nem tudunk igazán ünnepelni! Sok-
szor nem vagyunk képesek megszabadulni a hétköznapok
szorításától, nem tudjuk félretenni megosztottságunkat,
nincs erőnk felemelni a szívünket, és nem merünk a pillá-
nat örömeiben rátalálni a másikra, önfeledten megfogva

annak kezét, s belenézve a szemébe őszintén mondani: ma jó magyarnak lenni!

Persze van ebben történelmi lecke, nemcsak fiúknak, hanem valamennyiünknek. Meg kell tehát tanulnunk újra ünnepelni felemelt szívvel és jövőbe nézően, mert az hozzátartozik az emberi lélek lényegéhez. Az ünnep akkor teljesíti be küldetését, ha van, aki megérti, és továbbadja annak idők felett érvényes, romlatlan üzenetét.

Ehhez pedig nevelni kell, s úgy kell élni, példát adni családban és iskolában, hétköznap és vasárnap egyaránt, hogy ne csak néhány száraz tény és évszám jusson eszünkbe az Ünnep napján, hanem képesek legyünk megérteni, miért volt olyan jelentős ez a nap a magyar történelemben, s miért olyan fontos azóta is, ma is, minden generáció számára.

Ezért március 15-e – tisztelt Hölgyeim és Uraim – nem csupán piros betűs ünnep, hanem az emlékezés napja is. Felidézése a múltnak, tudása a jelennek, megerősítése mindannak, ami fennmaradásunkat, fejlődésünket szolgálta, de feltárása és bevallása annak is, hogy mit, mikor, hol és főleg hogyan rontottunk el.

A mai napon országszerte és határainkon túl is ünnepek sora jelzi, hogy egy nép erre emlékezik. Felelevenítik az akkori eseményeket, megidézik a történelmi napokat. Hallhatjuk, hogy március 15-én reggel fél 9 tájban egy csoport fiatalember lépett ki a Pilvax kávéházból, és indult sietősen, rendezetlen menetben a közeli egyetem felé. Arcukba havas esőt vert a szél. Hányan voltak? Húszan? Harmincan? Nyolcvanan? Nem tudjuk pontosan. Annyi biztos, hogy kevesen. Elenyésző számúan egy már akkor is százezres városban.

Maroknyi fegyvertelen csapat, a hétezer császári katonával, és a budai vár ágyúival megerősített városban. Lucskos utcákon gyalogló kis csoport. Kitért útjukból targonca, hintó és szekér. Nem kiabáltak, nem énekeltek, még ütem-

re sem léptek – mégis, amerre elhaladtak, kinyíltak az ablakok. A boltosok az üzletajtóból mutogattak rájuk, a járókelők ámulva álltak meg. Itt is, ott is lelépett valaki a járdáról, és csatlakozott a menethez. Mentek, mert közös tűz lobogott bennük, mentek, mert tudták, hogy elérkezett a történelmi pillanat, hogy megszülethessen az annyira óhajtott szabadság, a nemzeti függetlenség.

A mi nemzedékünk, a háború alatt és után született nemzedék ezt a napot csak iskolai ünnepek keretein belül ünnepelhette, mert március tizenötödike mindig kényelmetlen volt a hatalom számára. Ereje, lendülete és üzenete félelmet keltett. De a forradalom igaz szellemiségét hiába szorították évtizedeken keresztül fekete betűs munkanapokon az iskolák falai közé. Érzelmait hiába próbálták összekapcsolni hozzá nem illő gondolatokkal, mi több, tőle idegen eseményekkel. Március tizenötödike mindig erősebbnek bizonyult, áthatott az iskolafalakon, ahogy napjainkban is átlép az ünneplő néptől elzárt terek kordonkerítésein.

Túlélte ereje, túlélte lendülete és túléli üzenete is! Túléli, mert a márciusi forradalom üzenete minden korban a jelenről és a jövőről szól. Arról a jelenről, amelyben méltatlanok a nemzet ellenében ténykedve – hatalmukhoz görcsösen ragaszkodva – ki akarják sajátítani a forradalom üzenetét, kizárva a népet abból a jövőből, amelyben a szabadság, az egyenlőség, az ország felemelkedése, a nemzet egészének jóléte a cél.

Tisztelt Ünneplő közönség!

1848 tavaszán zaklatott volt Európa, gyors és váratlan változások, politikai feszültségek jellemezték. Alig 48 órával a bécsi forradalom kitörése után nálunk is megmozdult a föld. Március 15-én Landerer és Heckenast lefoglalt nyomdájából két röplap került az utcára. Két szinte tökéletes alkotás a kapkodás leghalványabb jele nélkül. Az egyik lapra egy verset, a másikra egy sor követelést nyomtattak.

Az egyik lapon a szabadság lánglelkű költőjének, Petőfi Sándornak Nemzeti dala, költészetünk talán legnagyobb mozgósító hatású verse kelt életre és lelkesítette a szabadságot óhajtó embereket. A „nemzet dala” több volt egy tüzes indulónál, már-már harsogó csatadal. Dübörgő erejű refrénje a nemzetféltés és a szabadságvágy utolérhetetlen szimfóniája, ami a követelések teljességét végül is egyetlen emberi sorskérdésre szűkíti le; „rabok legyünk, vagy szabadok”.

A másik röplapon Kossuth Lajos alsóházi feliratát kiegészítő, Irinyi József által szerkesztett 12 pont volt található. Ha alaposabban megvizsgáljuk ezt a kiáltványt, megdöbbenő következtetésre juthatunk. Ez a röplap a nemzet jövője szempontjából a leglényegesebbekre összpontosít. Olyan követeléseket támaszt, amelyek ma, az új évezred nyolcadik esztendejében is érvényesek, s korunk Európájában is megállják helyüket.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Gróf Széchenyi István, a legnagyobb magyar 1826-ban azt írta naplójába: „Nem, mi nem születünk reformátoroknak - előbb mi magunkat kell megreformálnunk. Látogatnunk kell az alázat, az önmehtagadás iskoláját.” S mennyire aktuális ez a gondolat ma, amikor újra és újra „reformálnak”, amikor egyesek polgári létről beszélnek, de a valóság csak keveseknek teremtette meg a jólétet, sokak számára sajnos csak a végleges lemaradás jutott osztályrészül.

Visszatekintve a mögöttünk hagyott két évszázadra, látnunk kell, hogy nagy tettekhez nemcsak az országnak, hanem honfitársainknak is átalakulásra volt szükségük. Erkölcsei elkötelezettségre, igaz beszédre, tisztánlátásra, belső tartásra, felelősségtudatra. Mert hiteltelen és önző egyének nagy dolgokat sosem teremtettek!

A márciusi ifjak hiteles emberek, igaz hősök voltak, tették, amit tenniük kellett, nem önmagukért, hanem értünk, valamennyiünkért!

Tisztelt Ünneplő Közönség! Hölgyeim és Uraim!

A rendszerváltozás óta eltelt tizennyolc esztendőben volt alkalmunk megtanulni, hogy a múlt nem vész el, csak átalakul, amíg van fény, addig lesz árnyék is, de csak ha a fény kialszik, akkor lesz az árnyékból sötétség. A XXI. század elejéről visszatekintve, történelmünk sorsfordítóiban minden tragikumuk, vérbefojtásuk ellenére 1848 és 1956 voltak a legfényesebbek. E két történelmi esemény szerzett igazán világhírnevet hazánknak. Az 1848–49-es szabadságharcot Heine is megénekelte, 1956-ról pedig többek között a nagy francia író és költő, Albert Camus emlékezett meg. A nagy tettek, a hősies küzdelmek, a túlerővel szembeni ellenállás elismerést, csodálatot váltottak ki a világ közvéleményéből.

Jelezték, hogy él egy kis nép itt a Kárpát-medencében, mely a világ vérzivataraiban, amikor átsöpört feje fölött a történelem, szétszórátva, részekre törve, a megaláztatások után is mindig talpra tudott állni, meg tudott maradni. Meg tudott maradni, sőt legkiválóbbjai világra szólót, elismerésre méltó maradandót voltak képesek alkotni. Nincs még egy népe a világnak – Tisztelt Hölgyeim és Uraim! –, mely lélekszámához képest annyi szentet, annyi tudóst és feltalálót adott volna a világnak, mint amennyit e kicsiny ország kicsi nemzete adott. Legyünk hát büszkék rájuk, és merjük elhinni mi, utódok sem vagyunk hitványabbak!

Ha végre úrrá tudunk lenni a megosztottságon, a kicsinyhitűségen, és cselekedeteinkben az összefogás, a megértés, a másik tisztelete lesz a meghatározó, akkor bizvást remélhetjük, hogy a hősök áldozata nem volt hiábavaló, a harc, a küzdelem ma sem kilátástalan!

A cél, hogy európai mércével mérhető élet legyen itt Fóton is, megvalósítható és reménybeli. Az idei tavasz, március tizenötödike ezt üzeni mindnyájunknak, kicsiknek és nagyoknak egyaránt.

Köszönöm, hogy meghallgattak!

(Elhangzott Fóton, 2008. március 15.)

II. Előadások

**Versenyt az erőseknek, támogatást a gyengéknek,
védelmet a természetnek!**

FÖLKEKEL A NAP

Kereszténydemokrata gazdaság a Bokros-csomag után

Kereszténydemokrata felfogás szerint a gazdaságpolitikának

a) biztosítani kell a gazdaság működőképességét, fenntartható növekedését;

b) koordinálni kell a gazdaság minden tevékenységet, hogy a folyamatok a lehető legkisebb befektetés árán a lehető legnagyobb társadalmi hasznot eredményezzék;

c) és mindezt úgy kell megvalósítani, hogy a keresztény-szociális célkitűzések

- a szociális igazságosság
- a szolidaritás és
- a szubszidiaritás

a lehető legteljesebben érvényesüljenek.

A pápai enciklikák a szociális igazságosságot elsősorban

- az igazságosabb jövedelemelosztásban,
- a munkanélküliség megszüntetésében,
- a gazdaság szabályozás átláthatóságában,

– a kicsi és a kezdő – ezeken belül is kiemelten a családi vállalkozások – állami támogatásban látják megvalósítani.

A szolidaritás azt jelenti, hogy a gazdaság egyetlen csoportja sem tarthat igényt külön jogokra vagy olyan előnyökre, melyek hátrányosak a társadalom egésze szempontjából. Természetesen mindez nem zárja ki, hogy a gazdaság az egyén oldaláról nézve szükségszerűen parciális érdekekből tevődik össze. Minden azon múlik, hogy ezen érdekek ki egyenlítését a kormány képes-e olyan mederbe terelni, amely eredőjében mindenki javával összhangba hozható.

A szubszidiaritás azt biztosítja, hogy a gazdaság szereplői a törvényekkel, jogszabályokkal kijelölt mozgástérben döntéseik felelősségét és következményeit vállalva, a kockázatok figyelembevételével szabadon dönthetnek, s ebben a folyamatban az állam csakis a rend biztosításával, az

erőfölénnyel történő visszaélés megakadályozásával és a társadalom egészének jólétét biztosító szabályozott tér felteteleinek kialakításával van jelen.

Ezek tehát azok a szempontok, amelyek alapján vizsgálnunk kell az Orbán-kormány programját és immár közel háromnegyed éves munkáját.

Mint ahogy azt a kormányprogram is kiemeli, a kormányzati gazdaságpolitika célja:

- az államháztartás egyensúlya mellett megvalósuló gazdasági növekedés;
- a hatékonyság növelése, ezáltal a gazdaság versenyképességének javítása;
- az Európai Unióhoz történő felzárkózás feltételeinek mielőbbi megteremtése.

E fő célok elsősorban:

- a vállalkozások versenyképességének növelését;
- a kis- és középvállalati szektor, ezen belül is a családi vállalkozások fejlesztését;
- az innováció javítását, a humántőke fejlesztését, a kutatás és fejlesztés támogatását;
- a tőkebefektetések és a beruházások ösztönzését;
- a regionális egyenlőtlenségek csökkentését

követelik meg.

E célok mindegyike a munkahelyteremtést, a hazai hozzáadott érték növelését, az export versenyképességének fokozását, a fizetési mérleg egyensúlyának javítását igényli.

A gazdaságban közhely, hogy a végbemenő folyamatok a belső és a külső változások függvényei. Egyetlen gazdaság - különösen egy olyan nyitott, épphogy fejlődésnek indult gazdaság, mint amilyen a mienk - sem függetlenítheti magát a külső környezetben bekövetkezett változásoktól, amelyeket komplex egységben a gazdaság jelzőszámaival jellemezhetünk.

Ha röviden és sommásan szeretnénk értékelni a tavalyi évet, akkor a makrogazdasági mutatók tükrében azt álla-

píthatjuk mg, hogy egészen jó év volt. A jóság természetesen viszonylagos, sokfajta összehasonlítási és viszonyítási alap képzelhető el, amelyekhez mérve már nem olyan impozánsak a jelzőszámok. Mindenesetre a magyar gazdaság korábbi éveinek adataihoz, valamint a világ gazdasági konjunkturális helyzetéhez, illetve az EU-csatlakozásra váró országok eredményeihez viszonyítva nincsen okunk elégedetlenségre. Öröndetes, hogy mind a bruttó nemzeti össztermék, mind az ipari termelés növekedése meghaladja az 1997-es, önmagukban is magas bázisszámokat, jelezve ezzel azt, hogy a rendszerváltás sokján túljutott a magyar gazdaság, s fokozatosan stabilizálódik. Kiemelt figyelmet érdemel az infláció jelentős mértékű csökkenése, ami igen komoly eredmény, még akkor is, ha a világpiaci energiaárak és az igen nyomott élelmiszerárak sokat segítettek ebben. A munkanélküliség csökkenése – ami önmagában is pozitív jelenség – tavaly együtt járt a foglalkoztatottak számának szerény mértékű növekedésével is. A növekedés motorja továbbra is az ipar teljesítménye és ezen belül is az export - mindenekelőtt a gépipari export - maradt. Az export mellett a másik húzóerő a beruházás volt, amely dinamikus növekedést produkált.

A Bokros-csomag következtében létrejött drasztikus visszaesés után tavaly – a reálbér-növekedés hatására – a lakossági fogyasztás is számottevő – az érzékelési határt meghaladó – mértékben növekedett. A reálbér és a fogyasztás hasonló mértékű bővülése azonban azt is jelzi, hogy a lakossági megtakarítások nem növekedtek számottevően, ami a belső felhasználásnak a termelést meghaladó növekedését vetíti előre.

A gazdasági fejlődés szempontjából kiemelkedő fontosságú lesz a következő két esztendő, mert ekkor dől el, hogy a viszonylag jó eredmények már a sikeres konszolidációt jelentik-e, vagy még mindig csak a „fel s le” hullámvasútján vagyunk, és a ciklus felmenő ága után újra jön a

lefelé menő szakasz. A statisztikai adatok a konszolidációt valószínűsítik. Okunk természetesen nincs az elbizakodottságra, hiszen miközben a makrojelzőszámok egyértelmű javulásra utalnak, az egyensúlyi mutatók felemás módon alakulnak.

Az elmúlt esztendőben tovább folytatódott az eladósodás csökkenése. Ha az előttünk álló esztendőben nem jönnek kedvezőtlen körülmények, akkor e területen minden bizonnyal teljesíthetjük a maastrichti kritériumot. Az államháztartási hiány vonatkozásában lényegében változatlan a helyzet. A teljes deficit a GDP-hez mérten az 1997-es szinten alakult.

Igaz ugyan, hogy ha a Postabank és a Fejlesztési Bank konszolidációját, valamint más rendkívüli kiadásokat is beleszámítanánk a hiányba, akkor a deficit 6,8 százalék lenne, viszont ez nem lenne reális érték, mert nem a folyó évi többletkiadást mutatja, hanem a korábbi években felhalmozott, de csak most, az Orbán-kormány által rendezett veszteségeket tükrözi.

Az elsődleges egyenleg a tavalyi esztendőben kisebb többletet mutatott, mint a megelőző évben, ami úgy is értelmezhető, hogy a kormányzat a kisebb államadósság utáni kamatfizetési kötelezettséget nem a hiány mérséklésére használta, hanem kénytelen volt elkölteni olyan lyukak betömésére, amelyeket az előző kormányzati időből örökölt.

A legkedvezőtlenebb változások a folyó fizetési mérleg egyenlegének alakulásában figyelhetők meg. 1997-hez képest mintegy 1,3 milliárd forinttal nagyobb deficit alakult ki. Figyelembe véve a tőkebeáramlás lanyhulását, ez a nagyságrend már nem elhanyagolható, finanszírozási problémákat is felvet. Joggal vetődik fel a kérdés: mi az oka ennek a romlásnak? Az adatok alapján három tényezőt lehet ezen a területen kiemelni, körülbelül hasonló arányban.

– Az első a külkereskedelmi áruforgalmi mérleg romlása. Ezen belül azonban meghatározó szerepet nem a kor-

mányzati többletkiadások vagy a lakossági túlfogyasztás játszották, mint ahogy azt mostanában több liberális gondolkodású közgazdász igyekszik beállítani, hanem az orosz válság következtében visszaeső export, a hazai kis- és középvállalkozások nem kielégítő exportképessége és a – gazdasági fejlődés szempontjából meghatározó jelentőségű – beruházások növekedése.

– A második tényező a hazánkban működő külföldi vállalkozások folyamatosan növekvő nyereség-hazautalásai, a multinacionális vállalatok által a külföldi partnereiknek üzleti, illetve technikai és kulturális szolgáltatásokért külföldre utalt kifizetéseinek növekedése és az idegenforgalmi bevételek csökkenése.

– A harmadik tényező a jövedelmek negatív egyenlegének közel félmilliárdos emelkedése 1997-hez képest.

Az ez évi költségvetést a kormányzat a fenntartható ötszázalékos GDP-növekedés, tíz-tizenegy százalékos infláció, tizenhárom százalékos bruttó átlagkereset-növekedés, a lakossági fogyasztás két-három százalékos növekedése, 2 milliárd dollár fizetésimérleg-, és mintegy 3 milliárd USD külkereskedelmi hiány alapulvételével állította össze. A kormány intézkedéseiből, a beterjesztett és elfogadott törvényekből világosan látható, hogy a cselekvési sorban elsőbbséget élvez a vállalkozók terheinek csökkentése, a családok támogatásának növelése, az oktatás feltételeinek javítása, a vidékfejlesztés, a közbiztonság javítása és az euroatlanti csatlakozás előkészítése. Mindezek érvényre juttatása a jövedelmek centralizációjának és újraelosztásának szűkülése mellett megy végbe.

A költségvetés felkészült a világgazdaság válsággócáiból kiindult negatív folyamatok hazánkat hátrányosan érintő hatásainak kezelésére. A kormány pontosan erre való tekintettel az általános tartalékon túl további 40 milliárd forint rendkívüli tartalékot is beépített a költségvetésbe. Ez garancia arra, hogy ha a gazdasági növekedés üteme elma-

rad a várakozástól, vagy egyéb, előre nem látható nehézségek lépnek fel, a kedvezőtlen folyamatok ellenére se sérüljön a költségvetési egyensúly. A vártnál nagyobb fizetésimérleg-hiány következményeinek kezelésére éppen a rendkívüli tartalék február 19-én bejelentett zárolása teremtett lehetőséget anélkül, hogy egy Bokros-csomag típusú megszorító intézkedésekre szükség lett volna.

Lélektani határ áttörését jelenti, hogy ez év januárjában – 1998 januárjához képest - több mint egy évtizede először csökkent a tíz százalék alá, tehát egy számjegyre a belföldi infláció. Ez tovább növeli a bérek és a nyugdíjak vásárlóerejét, javítva a társadalom egészének életszínvonalát. A kedvező tendencia fenntartásának természetesen feltételei vannak: a kínálati oldalról a gazdaság reakcióképességének további fejlesztése, a jövedelemfolyamatok oldaláról pedig az államháztartás részarányának további csökkentése mellett az üzleti szféra béreinek mértéktartó, a versenyképességet nem veszélyeztető mértékű emelése, a hatósági árképzés korszerűsítése. Ennek jegyében született meg tavaly decemberben a mikro-, kis- és középvállalkozások fejlesztésének középtávú stratégiáját tartalmazó kormányhatározat.

A kormány nemcsak gazdaságpolitikai, hanem teljes egészében a kereszténydemokrata felfogással társadalmopolitikai szempontból is fontosnak tartja a szektor működési feltételeinek javítását. Január 1-jétől jelentősen csökkent a munkáltatók által fizetendő járulékok mértéke. A társadalombiztosítási járulék hat százalékkal, a munkaadói járulék pedig egy százalékkal csökkent. Ezek a változások elősegítik a vállalkozások által foglalkoztatottak létszámának növekedését is.

A kormány programjában a munkahelyteremtés elősegítése a gazdasági növekedés egyik fontos feltétele. A mikro- és kisvállalkozások helyzetének javulása jelentősen hozzájárul a foglalkoztatás növeléséhez, a bruttó hazai ter-

mék előállításában elfoglalt pozíciójának erősítéséhez. Ezen szektor fejlődése szempontjából kiemelt cél az új technológiák elterjesztése, valamint a multinacionális cégeknek beszállító vállalkezási háttér megteremtése. Ennek elősegítésére ez évben is folytatódik a beszállítói program, amelynek feltételeit központi pénzügyi és információs programok, valamint továbbképzések javítják.

A kormányhatározatnak megfelelően négyéves munka-program kidolgozása kezdődött a minisztériumokban, melyben az érintett tárcákön kívül az országos hatáskörű szervek, a gazdasági kamarák és az érdekképviseletek is részt vesznek.

Az igazságosabb jövedelemarányok kialakítását szolgálják az adótörvényekben bekövetkezett változások. A társasági adó terén bekövetkezett változások elsősorban technikai jellegűek, amelyek közül kiemelésre méltó a kereskedelmi vámtarifarendszer pontosítása, és a külföldön tevékenységet végző társaságok közül az úgynevezett offshore cégekre vonatkozó feltételek szigorítása. A személyi jövedelemadó terén a munkavállalókat és a családokat pozitívan érintő változtatások születtek. Hiszen lényegesen leegyszerűsödött az adótábla, a sávok száma hatról háromra csökkent, a legmagasabb adókulcs negyven százalékra mérséklődött, továbbá családi adókedvezmény lépett életbe: egy- és kétgyermekes családok esetében gyermekeként havonta 1700 Ft-tal csökkenthető a fizetendő adó, három- és többgyermekeseknél havi 2300 Ft, súlyosan fogyatékos gyermek esetében havi 2600 Ft jár; és az egyik legfontosabb, talán nem eléggé hangsúlyozott elem, hogy az egyéni vállalkozóknál a jövedelemkivét esetében már a negyedévente fizetendő adóelőleg megállapításánál figyelembe lehet venni ezeket a kedvezményeket.

Az általános forgalmi adóról szóló törvénymódosítás leglényegesebb eleme az Európai Unió feltételeihez történő alkalmazkodás és ezen belül is kiemelten az oktató és

ismeretterjesztő anyagok adókulcsának csökkentése, valamint a közoktatásban használt tankönyveknek, a vakok által használt eszközöknek és az eldobható csecsemőpelenkáknek nulla százalékos áfakörbe történő átsorolása.

Úgy gondolom, valamennyien egyetértünk, hogy ezen változtatások az esélyegyenlőség javítását, a nehéz helyzetű családok és a fiatalok támogatását szolgálják. A Bokros-csomag bevezetése óta évről évre egyre kevesebb lakás épült. Márpedig lakások nélkül nem születnek gyermekek, gyermekvállalás nélkül pedig nincs és nem is lehet jövő. Ezért döntött úgy a kormány, könnyítendő a lakásépítés terhein, hogy az új lakások építését és vásárlását támogató intézkedésként adó-visszatérítési támogatást vezet be. Az adó-visszatérítés összege a megfizetett adó hatvan százaléka, de legfeljebb négyszázezer forint lehet. Otthontermést szolgáló kedvezmény az illetékekről szóló törvény módosítása is, amelynek értelmében a fiatalok az egyébként fizetendő illeték ötven százalékáig, de legfeljebb negyvenezer forintig terjedő illetékkedvezményben részesülnek első lakásuk megszerzésekor, amennyiben harmincöt év alatti életkorúak, és a lakástulajdon forgalmi értéke nem haladja meg a nyolcmillió forintot. Közismert, hogy Európában nálunk a legnagyobbak a béreket terhelő járulékok. A munkáltatókat érintő pozitív változás a nyugdíjbiztosítási járulék öt- és az egészségbiztosítási járulék százszázalékos csökkentése. Lesújtó demográfiai helyzetünk megváltoztatását szolgálja, hogy ismét alanyi jogúvá vált a családi pótlék, a gyes és a gyed.

A kereszténydemokrata gazdaságpolitika sarokköve a foglalkoztatás. A foglalkoztatáspolitikát a gazdaságpolitika fő céljaival összhangban segíti a versenyképesség javítását (munkaerő képzése, átképzése), a gazdaság növekedését, a foglalkoztatottak számának bővülését, a regionális különbségek mérséklését (tőkebevonás révén, munkahelyek teremtésének ösztönzésével), valamint a családok helyeze-

tének javítását. Az 1999. évi foglalkoztatási irányelv céljai között szerepel a munkanélkülivé válás megelőzése (prevenzív eszközök alkalmazása), a lemaradó térségekre, valamint a hátrányos helyzetű rétegekre vonatkozó programok kidolgozása, s egyúttal a foglalkoztatási esélyegyenlőség elősegítése. A gazdaság kiegyensúlyozott növekedési szakaszában a munkahelyteremtésen kívül fokozatosan előtérbe kerülnek a foglalkoztatotti biztonság erősítésére irányuló célkitűzések (a feketemunka fokozatos felszámolása). 1999-ben erőteljesebb hangsúlyt fektet a foglalkoztatáspolitikára mind az iskolarendszerű, mind az iskolarendszeren kívüli szakképzés fejlesztésére.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Bár egy kormány működését igazán csak négyéves mandátumának lejártakor lehet megítélni, mégis fontos, hogy működésének időszakában időről időre, újra és újra értékeljük. Egy év képe sosem lehet teljes, mégis jelzésértékű, és eligazodásra is okot adhat.

Az Orbán-kormány első éve alatt meghozott intézkedéseivel olyan gazdaság- és szociálpolitikát indított útnak, ami megegyezik a kereszténydemokrácia szociális és társadalomfelfogásával, egyszersmind megfelel az egyházak társadalmi tanításának is, tehát joggal bizakodhatunk a jövőt illetően, az Orbán-kormány kereszténydemokrata kormány.

Köszönöm a figyelmüket!

(Elhangzott az MKDSZ 1999. őszi küldöttgyűlésén.)

MINDEN EMBER ANNYIT ÉR, AMENNYIT A KÖZ JAVÁRA TESZ

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Van valami különlegesen lelkesítő, zsongó ünnepi érzés ezen a gyönyörű májusi napon, amikor a zöldbe borult természet az élet ritmusát dalolja vidáman, és itt, a csarnok falai között, a Feltalálói Olimpia, a GENIUS 2000 Nemzetközi Találmányi verseny keretében az élet hétköznapijait megkönnyítő találmányok, a szellemi termékek tárgyasult változatai adnak egymásnak randevút egy nagy seregszemle kavalkádjában. Historia est magistra vitae! A történelem - az élet nagy tanítómestere - egyértelműen bebizonyította, hogy az emberiség csak a szellemi javak állandó teremtése révén képes megtermelni a szükséges anyagi javakat, és ellátni önmagát. E folyamatban a feltalálók azok, akik az erőforrásainkat gyarapítani képesek.

A Krisztus születése óta eltelt kétezer év alatt a kultúr-történet keveset hangsúlyozott, de mégis az egyik legjelentősebb eredménye az volt, hogy létrejött a szellemi tulajdon világméretű jogvédelme, a szabadalom értékes áruvá lett. Mindezek ellenére az újdonságok számára a piacszerzés mégis bürokratikus és rendkívül költséges. Még akkor is, ha ezt az ellentmondást némileg oldandó, itt és ma a szervezők díjmentes kiállító területet biztosítanak a kiállítók részére, hogy ezzel is elősegítsék a találmányok megvalósulását és nagy áramlását.

Nagy nap ez a mai azért is, mert ráirányítja figyelmünket értékeinkre. Megmutatja, hogy mi, magyarok, viharos történelmünk ellenére még ma is a szellem világának nagyhatalma vagyunk. Keresztény államiságunk eltelt évezrede alatt több olyan szellemi nagyságot adtunk a világnak, akiknek alkotásai mérföldkövet jelentettek a világ történelmében. Mindez legkifejezettebben talán azzal jelle-

mezhető, hogy nincs még egy olyan kicsiny országa a világnak, amely lélekszámához képest annyi szentet adott a világegyháznak, vagy annyi Nobel-díjas tudóst az egyetemes tudománynak, mint a mi hazánk. A magyar ember alkotóképességét fémjelzik többek között már a középkorban a kocsi, a XIX. században a dinamó, majd a transzformátor, az Eötvös-féle torziós inga, végül a XX. században a golyóstoll, a számítógép vagy éppen a Mars-járó.

Történelmünkéből ismert, hogy mindig fogékonyak voltunk az újdonságokra. A honfoglalást követően eleink kialakították a kor követelményeinek megfelelő gyepűrendszert, a tatárjárás után IV. Béla új hadviselési módszerként védő kővárak láncolatát építette ki. Az itáliai reneszánsz Mátyás király udvarában, hazánkban talált először követőkre, és talán elfogultság nélkül állíthatjuk, hogy egy kicsit tökéletesítésre is. Az első acélhíd a Dunán Budát és Pestet kötötte össze, nálunk épült a kontinensen először földalatti vasút és vasbeton épület, és itt nálunk, az első között indult meg a villamosközlekedés, valósult meg a telefonösszeköttetés. De Budapestről teremtett először kapcsolatot az emberiség a világgal is, amikor Bay Zoltán 1949-ben radarhullámokat küldött a Holdra, és felfogta azok visszaverődött jeleit.

Ezek az eredmények erősítették nemzeti tudatunkat és fokozták önbecsülésünket. Mindez napjaink társadalmát is ösztönzi, hogy a tudást, az alkotást és a teremtő embert példaként állítsa maga elé.

Hazánk tíz évvel ezelőtt elsőnek kezdte meg a politikai és gazdasági rendszer átalakítását, melynek eredményeként mára a magyar gazdaság Európában az egyik legnagyobb fejlődési ütemet érte el. Gazdaságunk újra nyitott, és várja a feltalálók alkotásait. Eredményeik természetesen megállásra okot nem adnak. Tudatában vagyunk, hogy az Európai Unióhoz történő csatlakozásunk nem kis nehézségek legyőzését igénylő útját csak akkor tudjuk sikeresen

végigjárni, ha a szellem világa mind az oktatás és a képzés, mind pedig az innováció terén a jelenleginél nagyobb támogatást kap.

A kormány ennek tudatában, s pontosan ennek érdekében készítette a Széchenyi-tervet, amely az innováció folyamatának támogatását kiemelt feladatnak tekinti, s ehhez megfelelő forrásokat is juttat. A következő két évben kiemelten e területre címzetten 45 milliárd forint többletet fog biztosítani!

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Baross Gábor, a XIX. század Magyarországnak „vasminisztere”, a Széchenyit követő kiváló politikusaink közül is kiemelkedő gazdaságpolitikus és államférfi egyik híressé vált mondását idézem: „Minden ember annyit ér, amennyit a köz javára tesz!”

Önök, feltalálók és kiállítók, talán a legtöbbet tették a köz érdekében, hiszen gondolataik technológiába, gépekbe, termékekbe formálásával, azok határokon át történő szárnyalásával, összekötve nemzeteket és népeket, új közösségeket formálva példát adtak a világnak.

Örülnék, ha itt, az alkotás, a tudás szentélyében, a szabadalmak versenyén lehetőség nyílna a verseny mellett igazi, baráti kapcsolatok formálására és országunk kulturális kincseinek megismerésére is.

Ezekkel a gondolatokkal kívánom a kiállítóknak, hogy szellemi termékeikkel, találmányaikkal mind a II. Feltaláló Olimpián, mind a hétköznapi gyakorlatában újabb és újabb sikereket érjenek el, köszönöm meg a szervezők rendkívül szerteágazó, körültekintő, lelkiismeretes és könnyűnek egyáltalán nem mondható munkáját, és kívánok végezetül a kiállítás látogatóinak töltekező, hasznos szórakozást.

(Elhangzott a GENIUS feltalálói olimpián, 2001. augusztus 21.)

ZÁTONYMENTES VIZEKET, KISZÁMÍTHATÓ, JÓ SZELEKET!

Mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim! Az elmúlt több mint másfél év nagy jubileumi rendezvénysorozata lehetőséget adott arra, hogy áttekintsük a mögöttünk hagyott éveket, történelmünk viharos századait, azt az utat, melyet 1100 éves európaiságunk és 1000 éves államiságunk alatt bejártunk.

Sokan teszik fel a kérdést: mi volt történelmi múltunkból, mi volt az elmúlt évek folyamataiból a levonható tanulság? Nem könnyű erre a válasz, de mégis megfogalmazható az elődeink és általunk megtett út üzenete. Az első és a legfontosabb, hogy ez a kicsiny ország, ez a maroknyi nép, talán éppen picinysége és nehézségei miatt, olyan tudásra, olyan alkalmazkodó- és munkavégző képességre tett szert, aminek eredményeként az ország gazdasága képes volt a rendszerváltó folyamatban a hatékonyság, a teljesítőképeség területén európai mércével mérve is kiemelkedőt nyújtani, amivel kivívta a világ elismerését. Talán éppen ennek az elismerése jelentette azt a bizalmi többletet, ami hazánkat befektetési célországgá tette. Mindez olyan gazdasági növekedést eredményezett, amit a jelenlegi nem könnyű nemzetközi gazdasági környezetben a legfrissebb előjelzések sem kérdőjeleznek meg. Természetesen ezen eredményekhez szükség volt arra a mintegy 26 milliárd dollár nemzetközi tőkére, mely alapul szolgált a technológia- és termékszerkezet-váltáshoz, a minőség feltételeinek biztosításához. De önmagában a tőke, a befektetés nem elegendő. Szükséges, de nem elégséges. Szükség volt rá, mert megújulás, új feltételrendszer megteremtése nélkül versenyképességről nem beszélhetünk. Szükség volt rá, mert a mögöttünk hagyott években ez biztosította, ez eredményezte, hogy gyárak, üzemek nőjenek ki a földből, szolgáltató és logisztikai központok épülje-

nek, új fejlesztő- és oktatóközpontok alakuljanak munkát, lehetőséget, azaz jövőt nyújtva a hazai munkavállalóknak.

De ez még kevés! Az előzőeken túl két dologra egészen biztosan szükség volt még: befogadó-képes tudásra és a kockázatok vállalásához keményen elkötelezett akaratra. Közismert, ma a fejlesztésektől azt várja el a világ, hogy a vevők igényeit a lehető legjobban kielégítő termékeket fejlesszenek, de még akkor, amikor a vevőknek ez lényegében eszükbe sem jut. Ahhoz, hogy ez a folyamat sikerrel kecsegtessen, folyamatosan figyelni, gyűjteni és a fejlesztés stratégiai vezérlőelvei szerint rendezni kell a piaci igényeket, elvárásokat, s vállalni kell merőben új, még ismeretlen utak bejárását is. Ehhez viszont nemcsak szakmai tudásra, nemcsak jó ötletekre, hanem új típusú – vevőorientált – gondolkodásmódra, alapos környezetismeretre, a környezet megóvása iránti elkötelezettségre, szervezett csapatmunkára és ráérző képességre is szükség van.

Itt ma sok minden együtt van! A működtetéshez szükséges tudat, a rendkívüli elkötelezettség és a szükséges szakmai tudás a konferencia előadóiban és résztvevőiben, illetve abban a 25 szellemi alkotásban, ami az ezen konferenciával kapcsolatban megrendezett "kamarakiállításon" is bemutatásra került. Ezért is vagyok biztos abban, hogy mindezekhez a tőke is megtalálható lesz, így újabb és újabb versenyképes termékek születnek, az itt testet öltő szellemi termékek új piacokat hódítanak meg, és ezen új fejlesztésekhez kapcsolódóan is számos feltaláló, mérnök, szakértő és gazdasági szakember, valamint kis- és középvállalkozás lehetőségei javulnak. Ez az a cél, amely nemzetgazdaságilag is kívánatos, s amelyet a kormány a Széchenyi-terv pályázati rendszerben kiemelten támogat. Kilátásaink tehát reményt keltőek, de óvniük mindenkit az elbizakodottságtól, a félvállról vevéstől. Ugyanis nem könnyű a bejárando út, óriásiak a kihívások.

A szeptember 11-ei szörnyűséges és embertelen terror-támadás ráirányította a világ figyelmét a szabadság, a demokrácia sebezhetőségére. Nem vitás, a terrorcselekményekre ma még nem ismerjük a valódi megoldást jelentő választ. Viszont túlzás nélkül állítható, hogy a New York-i események és a már folyó háború után elágazás következik a világpolitikában. Ez az elágazás egészen biztosan hatással lesz a társadalomra és a jogrendre, de magára a gazdaságra is. Az események a lehetséges utak teljes és felelősségteli átértékelését igénylik, amihez természetesen idő kell. Egy dolog viszont már addig is egyértelmű: jobban oda kell figyelnünk egymásra, egymás problémáira, s az eddigieknél sokkal inkább igényeljük a közös akarat, az összefogás szükségességét.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Ebben a bizonytalanságokkal és várakozásokkal teli, lelkileg nehéz helyzetben is csak a köszönet és az elismerés hangján lehet szólni a Magyar Feltalálók Egyesülete, az Osztrák-Magyar Jövőkutatósi Alapítvány, az Egészséges Környezetért Alapítvány és az Ökocentrum Rt. mostani közös rendezvényéről és kiállításáról. Köszönöm e reménykeltő napot, kívánok valamenynyüknek hosszú távra egészséges környezetet, biztos munkahelyet, eredményes és hasznot hozó piacokat, megelégedett felhasználókat! Egész gazdaságunk hajójának pedig zátonymentes vizeket és kiszámítható, jó szeleket!

(Elhangzott az Osztrák–Magyar Jövőkutatósi Alapítvány konferenciájának megnyitóján, 2001. október 2.)

„MESSZE JÖVENDŐVEL KOMOLYAN VESS ÖSZVE JELENKORT...”

*„A műveletlen föld csak gazt terem;
A lélek is csak úgy emelkedik
A józanság tisztább világához,
Ha a tudományok és ismeretek
Tárából gazdag zsákmányt gyűjt magának.”*

– írta már a XIX. század legelején Berzsenyi Dániel.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Aktuális gondolatok ezek ma is, az új évezred küszöbén, az Európai Unióhoz történő csatlakozás előestéjén, amikor a legnagyobb kérdés: hogyan alakul Magyarország helye, szerepe, gazdasági és ebből következő politikai súlya a világban. Amikor fellapozzuk a statisztikai évkönyveket, vagy amikor egy-egy előadás kapcsán ismertetjük a makrogazdasági mutatókat, jól eső érzéssel büszkélkedünk jelenlegi eredményeinkkel, a gazdaság négy százalék feletti növekedésével, a hatékonyság tíz-tizenkét százalékos javulásával, a munkanélküliség érezhető csökkenésével, a felsőoktatásba, a szakképzésbe beiskolázottak emelkedő számával. Valóban ezek óriási eredmények, büszkeségre igen, de elbizakodottságra nem adnak okot. A '30-as években ugyanis Magyarország a világgazdaságban mintegy 0,7-0,8 százaléknyi részt képviselt. Mára ez a részarány lecsökkent, annak ellenére, hogy az ország termelőkapacitása és exportkapacitása bővült. A világgazdaság gyorsabb fejlődése miatt részesedésünk a korábbinak mintegy felére esett vissza, mára már kevesebb, mint fél százalék. Ez az egy adat önmagában is szerénységre int minket mindannyiszor, amikor az ország fejlődését elemezzük, és különösen akkor, ha valaki a világtól elszakított fejlődés lehetőségét vizsgálja vagy keresi.

A világgazdaságban gyors ütemű technológiai váltás zajlik, azok az országok, amelyek fel tudják ismerni, és vala-

milyen formában követni is képesek ezt a gyors ütemű váltást, sikeressé válhatnak, amelyek nem, azok végleg lemaradnak. A váltásban kiemelkedő jelentőségűvé vált az ismeretszerzés, az innováció, valamint ehhez kapcsolódóan a humán tőke képzettsége és alkalmazkodóképessége. Az Európai Unió rendkívüli jelentőséget tulajdonít az információk minél teljesebb körű, egyszersmind rendezettebb halmaza megteremtésének, azaz az innovációs készségnek, az ehhez kapcsolódó elemzéseknek, a tudásszerzés és -frissítés felgyorsításának, mert úgy tapasztalja, hogy tagállamai lemaradóban vannak a világgazdaság más fejlett országaihoz, például az Egyesült Államokhoz, Japánhoz, vagy éppen a kis tigrisek egy-egy országához képest, és így piaci pozíciókat veszítenek a világgazdaságban. Mindez óriási kihívást jelent számunkra, mert az uniós csatlakozással egyidejűleg a világ élvonalához kell felzárkóznunk.

Sokan teszik fel a kérdést mostanában: milyen is a mi hazánkban a humántőke valódi értéke és milyen az ország innovációs készsége? Mi az oka, hogy Magyarország a tőkeimportban az elmúlt években kiemelkedően jobban szerepelt, mint a környező országok, és lényegesen nagyobb szerepet játszott, mint amelyet a világkereskedelemben elfoglalt helye indokolt volna? Nos, megítélésem szerint mindebben elsődlegesen a munkaerő képzettsége, ismerete és tudásszínvonala, valamint innovatív készsége volt a döntő jelentőségű. Ennek alátámasztására hadd említsem meg, hogy – a nehézségek, gondok, főleg a források hiánya ellenére – Magyarország a munkaerő képzettsége terén még ma is előnyben van mind a környező országokhoz, mind a világ átlagához képest. A változó világban kiemelkedő jelentőségű, hogy egy ország meg tudja-e találni a helyét az új technológiák alkalmazásában, képes-e elegendő ismeretre szert tenni társadalmi szinten. Az internet, ez az új számítógépes világhálózat, azaz egy újfajta infrastruktúra elterjedése kapcsán újra fel kell figyel-

nünk arra, hogy az elektronika behatolt a gazdaságba, a háztartásokba, a családi otthonunkba, és átalakította, átalakítja az élet ezen meghatározó területeit. Úgy vélem, az ország ismeret- és tudásvagyona, az országban dolgozó emberek innovatív képessége az, ami idevonzotta a tőkét.

Magyarországon az elmúlt években igen jelentős gazdasági átrendeződés zajlott le. Ma a teljes GDP több mint 70 százalékát a magánszféra termeli meg. A gazdasági struktúra tehát egészen más, mint volt akár 10-12 évvel, vagy akár 20-30 évvel ezelőtt. Ennek megfelelően teljes egészében át kellett és folyamatosan át kell alakítanunk a társadalommal, a gazdálkodással kapcsolatos gondolkodásmódunkat.

Ma a működő vállalkozások száma meghaladja a hét-száztezret. Ezeknek számban csekély részét képezik a multinacionális társaságok hazai vállalkozásai, a meghatározó többség egyéni vállalkozó vagy a kis- és közepes kategóriába sorolható vállalkozás. Látható tehát, hogy ennek, a rendkívül elaprózódott struktúrának a kiszolgálása megfelelő információval a korábbtól alapvetően eltérő intézményrendszerrel és tevékenységet igényel.

Nagyon kis terület, csak egy-két témakör az, amelyen egy olyan kis ország, mint a miénk világszínvonalú fejlesztési munkát végezhet. Szélesebb az a kör lehet, ahol a világszínvonalú munkát végző kutató-fejlesztő nemzetközi csoportokban részt tudunk vállalni, és még szélesebb az a szakterület, ahol a nemzetközi eredmények sikeres hazai adaptációja biztosítható. Ahhoz, hogy a világszínvonalú eredmények, az odafigyelésre méltó csúcok megszülethessenek, szükség van arra, hogy az országban szinte minden szakterületről egy minimális, de kevésnek semmiképpen nem mondható információ rendelkezésre álljon. Szükség van arra, hogy olyan konvertálható tudás, képesség és készség legyen biztosított, amelyik e globalizálódó világban a versenykihívásoknak mindenben megfelel.

Közhely, hogy az iskolában megszerzett tudás az életben kopik, folyamatos frissítésre szorul. Ma nagyon kevés azoknak a száma, akik egy általános intelligenciai képzésre alapozott szakmai képzés birtokában, egy bizonyítványral vagy egy oklevéllel a kezükben, abban reménykedhetnek, hogy első szakmájukból mennek nyugállományba. Az élet vélhetőleg mást tartogat számukra. Újabb és újabb szakterületek megismerését, újabb és újabb tudáselemeknek, ismereteknek a megszerzését, mégpedig nem is akárhogyan, hanem a teljes begyakorlottság szintjén. Ahhoz, hogy a globális versenyben nyerők lehessünk, fel kell értékelnünk az önképzést és a posztgraduális képzést, ez pedig ismeretek tárháza, könyvtárak és nemzeti hagyományaink megőrzése nélkül nem lehetséges. Bízom benne, hogy ez a mostani vándorgyűlés és konferencia mindezt jól elősegíti.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Előadásomat egy Berzsenyi-idézettel kezdtem, hadd zárjam most egy Kölcseytől vett gondolattal:

*„Messze jövendővel komolyan vess össze jelenkort;
Hass, alkoss, gyarapíts: s a baza fényre derül!”*

Ez a Kölcsey-gondolat azt üzeni, nem arról kell most vitatkoznunk, hogy mit és hogyan tegyünk, hanem azzal kell elsősorban foglalkoznunk, hogy a saját munkaterületünkön mindnyájan éljünk a kínálkozó lehetőségekkel, az új tudás, az új ismeret megszerzésével – és akkor sikeres lesz Magyarország.

(Elhangzott a Könyvtárosok Országos Vándorgyűlésén Esztergomban,
2000. augusztus 26.)

KALIFORNIA-SZINDRÓMA, A LIBERALIZÁCIÓ NEM VÁRT MELLÉKHATÁSA

A '90-es évek villamosenergia-ipari átalakulásaiban Kalifornia vezető szerepet játszott, hiszen már 1996-ban elfogadta a piac teljes liberalizációjáról szóló törvényt, és 1998-ban megnyitotta a teljes piacát. A liberalizált villamosenergia-piacon két szervezet jutott főszerrephhez: a Kalifornia Villamosenergia-tőzsde és a Független Rendszerirányító.

A piacnyitás egyik nagy problémája, a hosszú távú áramátvételi kötelezettségek felmondásából származó kártérítések – az úgynevezett „befagyott költségek” – kezelésére olyan rendszert dolgoztak ki, aminek fontos eleme volt a „versenyátmeneti díj” bevezetése arra az időszakra, amíg a befagyott költségek meg nem térülnek. Az átmeneti időszakot legfeljebb négy évre korlátozták, s ehhez illeszkedően a fogyasztói árakat a megtérülési időszakra befagyasztották.

A liberalizált piac a következőképpen alakult: szétváltak a fogyasztók számára villamos energiát értékesítő vállalkozások, amelyek hálózat-üzemeltetési feladatokat nem végezhetek és a szállítást végző társaságok, amelyek az energiát a termelőtől a fogyasztókig árrés igénybevétele nélkül végezték. Szétvált tehát a szállítás és a szolgáltatás, a verseny lényegében a szolgáltatók között jött létre. Az áramtermelő társaságok szabad kapacitásukat a szervezett villamosenergia-szabadpiacon értékesíthették, és ugyanitt vásárolhatták meg a kiegészítő szolgáltatásokat. Az így létrejött rendszer túlságosan bonyolult volt, miközben a szabályozás érdekében alkalmazott megoldások meglehetősen gyengék. Ennek ellenére a piac a liberalizációt követő első két évben működött.

Tavaly azonban több külső tényező is zavaróan hatott. A csapadékszegény és forró nyár miatt a vízi erőművek teljesítménye lecsökkent, ugyanakkor a légkondicionálások energiaigénye alapvetően megnőtt. Az olaj árának emelkedése miatt a gáz ára is növekedett. A piac a villamos energia árának gyors emelkedésével reagált a megnövekedett igényekre és a jelentkező kapacitáshiányra. Mivel a fogyasztói árakat az átmeneti időszakra befagyasztották, így a piacon tapasztalható áremelkedés nem csökkentette a fogyasztást. A piaci törvények a várttól eltérően működtek; a szolgáltatók a magasabb árak, a nagyobb haszon érdekében az energia-tőzsdén spekuláltak és az utolsó pillanatig kivárva, a lehető legmagasabb áron értékesítették szabad kapacitásaikat.

Látva a piaci problémákat, Kalifornia Állam Energetikai Bizottsága beavatkozott a „szabad piac” működésébe.

- Új erőművek üzembe állításával növelni kívánták a termelési kapacitásokat;
- a befagyasztott fogyasztói árak megszüntetésével érzékenyebbé kívánták tenni a fogyasztókat a piacon zajló változásokra;
- ösztönözték a villamosenergia-tőzsdén kívüli hosszú távú szerződések megkötését a termelőkkel.

Ezek a lépések tulajdonképpen a liberalizáció előtti állapotok részbeni visszaállítását jelentették. Joggal vetődött tehát fel a kérdés: miért volt szükséges olyan piacot liberalizálni, ahol az ellátás biztonságos, az árak kiszámíthatók, ha nem is a lehető legalacsonyabbak voltak? Vagyis: miért kellett a pillanatnyi árelőnyért cserébe feláldozni a kiszámítható biztonságot? Az elmúlt hetekben vált ismertté, hogy Bush elnök új energiapolitikát hirdetett, amelyben komoly szerep jut majd az állami beavatkozással megvalósuló villamosenergia-termelő kapacitások építése és a hatósági fogyasztói árszabályozás kérdéseinek is.

Mindezek tanulságai a piaci liberalizáció szempontjából Magyarországon sem elhanyagolhatók. Ismert, hogy a kor-

mány úgy döntött: a részleges liberalizáció bevezetésére 2002-ig nem kerül sor. A jelenlegi hazai energiapiaci szabályozás, amely a befektetések biztonságát hosszú távú áramvásárlási szerződésekkel biztosítja, figyelembe veszi a tőkeigényt és a villamosenergia-ipar sajátosságait. Több szakértő, úgy véli, hogy a piacnyitás után a hosszú távú szerződések felmondása következtében az élesedő verseny hatására csökkennek ugyan az árak, de pontosan emiatt a társaságok úgy próbálják majd könnyíteni kockázatukat, hogy visszafogják a beruházásokat, a fejlesztéseket, néhány esetben a karbantartást is, és a rövid távú előnyök kihasználása érdekében a már amortizálódott erőművekben is termelnek majd. Azaz a piac szereplői saját üzleti kockázatukat úgy igyekeznek csökkenteni, hogy rövid távon a legnagyobb profitot hozó és a legkisebb kockázatot jelentő megoldásokat választják. Az ilyen döntések azonban veszélyeztetik mind az ellátás biztonságát, mind a hosszú távú társadalmi érdekek – a környezetvédelem, szociális biztonság, stb. – érvényesülését.

A piacnyitással kapcsolatos vitákban eddig kevés szó esett a távfűtésről, a liberalizációnak a távhőellátásra gyakorolt hatásáról. A távhőellátáshoz felhasznált hőenergia jelentős részét hazánkban a villamosenergia-termeléssel együtt állítják elő (kapcsolt energiatermelés). A villamosenergia árának változása, a piacon tapasztalható bizonytalanság, várhatóan visszahat az értékesített hő árára is. A szakértők egy része úgy ítéli, annak érdekében, hogy a piacnyitást követően a nemzetközi gyakorlat szerint jelentkező villamosenergiaár-csökkenés hatásait mérsékeljék, az erőművek érdekeltek lesznek a hosszú távon biztonságot jelentő magas hőárak kialakításában. A szakértők jelentős hányada véli azt is, hogy a piacnyitás hatásainak enyhítésére feltehetően hazánkban is a beruházások visszafogásával reagálnak majd az áramtermelők, ami az új kapacitások építését hátráltatja, s azt valószínűsíti, hogy a piacnyitást

követően csökken a korszerű, a környezetvédelmi előírásoknak megfelelő kapcsolt hő- és villamosenergia-termelésre készült erőművek építése. A kaliforniai tapasztalatok igazolják: a hőtermelők abban érdekeltek, hogy újraindítsanak, illetve fenntartsanak előregedett erőműveket, és az értékesített hő árát a lehető legmagasabb áron értékesítsék, ezzel csökkentve veszteségeiket.

A piacnyitás, a liberalizáció várható hatásainak mérlegelésekor tehát – az árampiac változásain túl – tekintettel kell lennünk az áramtermeléshez kapcsolódó távhőellátás kérdéseire is. Nem lehet tehát cél, hogy a rövid távú haszon érdekében feláldozzuk a hosszú távú előnyöket, a nemzeti energiapolitika megvalósítását, az energiatakarékossági, a környezetvédelmi és a társadalmi-szociálpolitikai szempontok érvényesítését. A piacnyitást – az európai példák alapján – mi sem kerülhetjük el, de a kaliforniai események legyenek mindannyiunk számára figyelmeztető jelek, mert ezen a téren is a nemzeti érdekek érvényesítésével, a megfelelő óvatosság és a fokozatosság elvének megvalósításával számíthatunk csak sikerre.

(Elhangzott a Miskolci Egyetem energetikai konferenciáján,
2001. november 12.)

OROSZ–MAGYAR ÜZLETEMBER-TALÁLKOZÓ

Tisztelt Miniszter és Nagyövet Urak! Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Nagy szeretettel köszöntöm az orosz-magyar üzletember-találkozót és gazdaságpolitikai fórumot a Magyar Köztársaság Országgyűlése Gazdasági Bizottságának nevében. Mi valamennyien, akik itt vagyunk, rendkívüli fontosságot tulajdonítunk a két ország közötti gazdasági együttműködésnek, ami - és ezt őszintén be kell vallani - nagy maga után kívánnivalót.

Tízegynéhány évvel ezelőtt még a Szovjetunióon belül Oroszország volt a legfontosabb külkereskedelmi partnereink, mára ez a szerep lényegesen hátrább szorult.

Orosz partnereinkkel folytatott tárgyalásainkon is azt hangsúlyoztuk, hogy van min javítanunk, s ha mind a két fél a gazdaság szereplőivel teljes egyetértésben ezt a gondolatiságot erősíti, kapcsolatunk reményteljessé válhat.

Magyarország a piacgazdaság elmúlt tíz éve tapasztalatainak értékelése után most a gazdaságpolitikai modellváltás időszakát éli. Az új gazdaságpolitikai modell lényege a növekedés és az egyensúly harmóniájának megteremtése, a térségek új szellemiségű együttműködésének ösztönzése, valamint a globális befektetők és a hazai vállalkozások kiegyensúlyozott együttműködésének segítése. E modell legfőbb újdonsága annak felismerése és elfogadása, hogy a gazdaság mellett a társadalmi értékek - és általában az értékek - az eddigieknél fontosabbakká váltak. Az erkölcs, a társadalom és a kultúra területén végbement változások a gazdaság sikereihez is hozzájárulnak, ezért a társadalom számára alapkövetelmény a kultúra és az erkölcs területén történő rendteremtés.

Mindehhez belső adottságaink jók, gazdaságunk eredményei nemzetközi összehasonlításban is kiemelkedők.

Előnyeink közül most csak öt tényezőt említenék, természetesen lehetne többet is.

Az első a politikai stabilitás, amit senki sem kérdőjelez meg. Ez azt jelenti, hogy Magyarországon mára kialakult a többpártrendszer, a normális politikai váltógazdaság, a parlamenti demokrácia, a rendszerváltozás utáni kormányok teljes egészében kitöltötték mandátumukat, nem kérdőjelezték és nem változtatták meg az előző kormányok által vállalt gazdasági kötelezettségeket.

A második fontos belső tényező a képzett magyar munkaerő, ami a rendkívül gyors termelékenység-növekedés alapfeltétele. Ez persze elsősorban ott igazán gyors, ahol sikeres a termék- és a technológiaváltás, és természetesen megfelelő pénzügyi és marketingmenedzsment alakult ki. Gazdaságunk már az eddigiekben is bizonyította, hogy a jól képzett munkaerőre építve nagyon gyors termelékenység-növekedést lehetett elérni. Ezt az előnyünket meg kell tartani a jövőben is, aminek természetes feltétele az oktatás kiemelt támogatása. Úgy gondolom, senki sem vonhatja kétségbe, hogy ez a lehető legjobb hosszú távú befektetés. Nem azt akarjuk, hogy Magyarország az olcsó munkaerő országa legyen, hanem azt, hogy a képzett munkaerő országa legyen, s erre minden esélyünk megvan.

A harmadik kedvező tényező a külföldi működőtőke beáramlása, ami az elmúlt tíz év alatt meghaladta a 23 milliárd USD-t. Ez biztosította, hogy a beruházások rendkívül gyors ütemben növekedtek, és ennek eredményeként a termékszerkezet-váltás is meghatározóan végbement. De ez a dinamikus tőkebeáramlás biztosította a felgyorsult gazdasági növekedést is, ami ebben az évben reményeink szerint megközelíti a 6 százalékot.

Negyedik előnyünk az átlátható gazdasági szabályozás. Európai összehasonlításban sem túl bonyolult az adórendszer, s lényegében az unióhoz igazodó jogrendszer alakult ki hazánkban. Természetesen sokat kell még változtat-

nunk, de alapvetően senki nem kérdőjelezi meg, hogy egy illeszkedő jogrend és átlátható szabályozási rendszer épült ki. Ennek a gazdasági növekedésre leginkább ható része az erős tőkepiac, amiben előrébb járunk a környező országoknál. Ebben a szférában is van javítanivaló, ami nem véletlen, még ha tőzsdeügyben 200 éves múltra tekinthetünk is vissza, azért 40–50 év kimaradt az életünkéből. Tíz éve próbáljuk kiépíteni azt a tőzsdét, amit máshol folyamatosan építettek, és folyamatosan szabályoztak.

Ötödik előnyünk, jó adottságunk a növekvő fogyasztás és életszínvonal, ami meghatározóan hozzájárul a gazdasági növekedéshez. Ezt egyébként láthatjuk a tavalyi és a tavaly előtti gazdasági növekedési számokon, és természetesen az ideieken is. Ezt szeretnénk a továbbiakban is fenntartani. Évi 4–5 százalékos fogyasztásnövekedéssel számolunk.

Mint minden gazdaságnak, természetesen a mienknek is vannak gyenge pontjai is. Úgy hiszem, ezt sem szabad elhallgatni. Az infrastruktúra viszonylag elmaradott, az úthálózat elavult, a vasút gondokkal küzd, internetrendszerünk a nyugat-európai országokéhoz képest nem elég fejlett. Az egész világkommunikációból kissé kiesünk, repülőterünk kicsi, autópályáink nem hálózzák át az a teljes országot, Kelet-Magyarország a kívánatosnál nehezebben érhető el.

Kiegyensúlyozatlan a növekedés. A vámszabadterületi gazdaság eredménye lényegesen meghaladja a vámterületi gazdaságét, egyes régiók napról napra lemaradnak, mások pedig egyre inkább kiemelkednek. Exportszerkezetünk talán túlzottan is modern. Bár ez önmagában nem baj, azért veszélyeket is rejt. Mindez annak a következménye, hogy a zömében vámszabadterületen termelő multinacionális cégek nem gyökereztek bele a magyar gazdaságba, kevés a beszállítói háttérükbe bekapcsolt kis és közepes magyar cégek száma.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Abban reménykedem, hogy ebből a rövid előadásból is láthatóan Magyarország egy fejlődő, öntudatában erősödő, természetesen a rendszerváltozás előtti negyven év hátrányait még mindig cipelő, nyitott ország, amely a globalizálódó világban a kölcsönös előnyök alapján hosszú távú együttműködésre számít a világ valamennyi országával és gazdaságával.

Azt szeretnénk, ha ebben a folyamatban a magyar-orosz kapcsolatok felerősödnének és példaértékűvé válnának.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket.

(Elhangzott Moszkvában, 2001. november.)

A REMÉNY ANNAK TUDÁSA, HOGY A ROSSZ VÉGES

Tisztelt Konferencia! Hölgyeim és Uraim!

Hiszem és vallom, hogy nekünk kereszténydemokratáknak küldetésünk van, hogy óriási lehetőségek nyíltak meg számunkra, amikor hazánk az Európai Unió tagja lett, s biztos vagyok abban is, ha újra lesz egy olyan kormány Magyarországnak, amely képes az ebben rejlő lehetőségeket kihasználni, akkor az előttünk álló évtized a kereszténydemokrácia és a társadalmi igazságosság évtizede lehet.

Kereszténydemokrata felfogás szerint a gazdaság a teljesítményre és a társadalmi igazságosságra, a versenyre és a szolidaritásra, az egyéni felelősségre és a társadalmi biztonságra épül. Összekapcsolja az egyén teljesítményre való törekvését a társadalmi kiegyenlítéssel, a társadalmi szolidaritással, és a természeti rend keretében megteremti a Teremtés, a környezet megőrzésének feltételeit.

A piac és a verseny ma mindenütt a világban a gazdaság két alappillére. A piac azonban – ellentétben a mai liberális felfogással – nem mindenható, állami szerepvállalás nélkül nem képes társadalmi igazságosságot szolgáltatni! Ugyanakkor egy piacgazdaságban az állami beavatkozás mértéke sem lehet korlátlan.

A kívánatos arányt Ludwig Erhard, a német gazdasági csoda atyja határozta meg: „Annyi piacgazdaságot, amennyit csak lehet, hogy támogassuk az egyén teljesítőképességét, teljesítményre való hajlandóságát és önnön felelősségét, s csak annyi állami beavatkozást, amennyi feltétlenül szükséges a verseny, a piac és a társadalmi igazságosság biztosításához, s amennyi elengedhetetlen a természet rendjének, az ökológiai rendnek, a teremtett világnak a megőrzéséhez.”

Ezért is valljuk, hogy a gazdaság és a szociális biztonság elválaszthatatlan egymástól. A kérdés mindig az, hogy abban az egyén felelőssége, a társadalmi igazságosság és a szolidaritás milyen lehetőségeket kap. A mi programunk ezért a jelenlegi kormány gyakorlatával ellentétben, amely három éve alatt 33 alkalommal emelt adót az SZDSZ segítségével, tényleges adócsökkentéseket javasol!

Célunk nem lehet más, mint hogy a családok, a gyermekek és a nyugdíjasok érdekében a megtermelt értékből minél több maradjon az állampolgárok, a családok "zsebében". Ezek közül csak a legfontosabbakat kiemelve:

- A 25 százalékos általános fogyasztásiadó-kulcsnak 20 százalékra csökkentése.
- A családok, a nyugdíjasok fogyasztási kosarában meghatározó energiahordozók, a villanyáram és a földgáz áfájának 15 százalékra történő csökkentése.
- A társadalombiztosítási járulék 29 százalékról 20 százalékra csökkentése, és ezzel párhuzamosan az egészségügyi hozzájárulás eltörlése.
- Javasoljuk, hogy 25 milliós éves árbevételig a vállalkozók választhassák az egyszerűsített vállalkozói adózást, csökkenjen legalább felére a cégalapítás költsége, és a vállalkozói engedélyek, valamint az üzlethelyiségek működési engedélyének kiváltása is.
- Célunk, hogy az iparüzési adó teljes egészében leírható legyen a társasági adóalapból, valamint hogy a forrásadót 25 százalékról 20 százalékra mérsékeljék.

Tudom, és máris hallom a felszisszenő tiltakozásokat: nem lehet a kiadásokat, a szociális ellátásra rendelkezésre álló pénzforrásokat bővíteni, ha azzal együtt adócsökkentésre is sor kerül. De tisztelt tiltakozó hölgyek és urak, az adócsökkentés önmagában még nem jelenti az adóbevételek csökkenését! Talán emlékeznek még a társasági adó 1996-os csökkentésére, valamint az eva bevezetésére, hiszen ezen esetekben javult az adózási fegyelem, és nőtt a

költségvetés adóbevétele. Egy adócsökkentéseket felvállaló gazdaságélénkítő program eredményeképp mindig nő a munkahelyek száma, javul az adózási fegyelem, például az alacsonyabb áfakulcsok miatt inkább itthon költik majd el az emberek a pénzüket, és nem a környező országokban.

Természetesen a szociális biztonság a jelenleginél jóval igazságosabb elvonási és elosztási rendszer kiépítését is igényli.

Egy olyan országban,

- ahol a lakosság leggazdagabb egy tizedének jövedelme tízszerese a legszegényebb egy tizedének, miközben sajnos közel hárommillióan élnek a létminimum alatt, illetve annak környezetében, és az igazán gazdagok száma a százezret sem éri el;
- ahol a Központi Statisztikai Hivatal jelentése szerint 2004 második negyedében a nagyon szűkös megélhetéshez egy főnek havonta 37 800 forintra volt szüksége, azaz 17 százalékkal többre, mint egy évvel korábban;
- és ahol a Létminimum Alatt Élők Társaságának országos felmérése szerint tavaly a rezszi kifizetése után egymillióan éltek havi 3400 forintból,

ott bátran fel kell vállalni a felhalmozott nagy vagyonok megadóztatását is. Forrást tehát lehet találni, csak élni kell a lehetőségekkel, még ha mindez a döntéshozók egy része magánvagyonának a csökkenésével fog is járni.

A családok biztonságát elsősorban az árak és a bérek viszonya határozza meg. Tapasztalhatjuk, hogy az árak hazánkban már elérték, néhány területen meg is haladták az Európai Unió szintjét, miközben a bérek még csak töredékei annak. Ezért elengedhetetlennek tartjuk a bérek és a nyugdíjak növelését és mindenki adójának, az inflációnak csökkentését. Nem szeretnénk úgy járni, mint tavaly, amikor újra csökkent a bérek reálértéke, miközben az inflációt ismét jóval meghaladó mértékben emelkedtek az ener-

gia- és gyógyszerárak, amikor mintegy 30 ezerrel több munkanélküli lett az év végére, amikor a nyugdíjasoktól a rezsi emelésével vették vissza a korábbi nyugdíjemelések értékét. A kereszténydemokrata gazdaságpolitika az egészséget szolgálja, ezért nem tekintheti az egészségügyet üzletpolitikának, mint ahogy a jelenlegi kormány teszi, hanem azt a nemzetpolitika szerves részeként kezeli. A családok, a nők gondjait enyhítheti a részmunkaidős foglalkoztatás támogatása és a gyermekek számát is figyelembe vevő adózás.

Mi kiszámítható gazdaságpolitikát, tervezhető jövőt akarunk. Olyan vállalkozásösztönzést igénylünk, amelyben nem utópia, hogy aki valóban dolgozni akar, az találjon megfelelő munkahelyet, amelyben a gazdák időben megkapják az Európai Unióhoz történő csatlakozás következtében járó támogatást, s ahol az adóhatóság a vállalkozóknak a törvény szerint visszajáró áfát nem tartja vissza, hanem időben kifizeti azt.

1998 és 2002 között olyan változáson ment keresztül Magyarország, olyan dolgokra éreztük magunkat képesnek, amibe korábban bele sem mertünk vágni. Sajnos ez a lendület azóta elakadt. Sokan elvesztették hitüket, önbecsülésüket. Vissza kell adni Magyarországnak ezt a lelkiületet, ezt az életerőt! Amikor programunkban új vidék-, s benne új falufejlesztést fogalmazunk meg, akkor pontosan a vidék életerejének megtartása és fejlesztése érdekében, a térség megtartó-képességének növelése céljából tartjuk meghatározónak a létfeltételek javítását. De a szociális igazságosságot szolgálja az a programpontunk is, amely a távfűtéssel és az alapvető energiaforrások külföldi tulajdonlásával kapcsolatban tartja fontosnak kiemelni, hogy az energiahordozók árait nem a világpiacnak, hanem a mindenkori kormánynak kell befolyásolnia a hazai nyugdíj- és bérviszonyok függvényében. Tudjuk, ez nem lesz könnyű feladat. Nem könnyű, mert nagymértékben eladósodott az

ország. Tavaly az államadósság 3500 milliárd forinttal növekedett, s az idei év kezdete is rendkívül kedvezőtlenül alakult. Ma a költségvetés közel egyötödét kell az államadósság kamatterheinek a fizetésére fordítani. Meg kell tehát találni azokat az eszközöket, amelyek mérséklék az államadósságot és növelik a gazdaság teljesítőképességét.

Sajnos már hagyománynak számít, hogy a szocialista-liberális kormányok csupán a külföldi multinacionális vállalatoktól remélik a magyar gazdaság felemelkedését. A hazai kis- és középvállalkozások a nagy adók, az alacsony piaci részesedés és a nem megfelelő versenyképesség miatt nem fejlődhettek megfelelően. Sürgős szemlélet- és szerkezetváltásra van szükség ezen a területen is. Vissza kell térni a polgári kormány gyakorlatára, amely nagy súlyt helyezett a hazai vállalkozások, a kis- és középvállalatok működési feltételeinek javítására. Fel kell éleszteni, új tartalommal kell megtölteni a jól bevált Széchenyi-tervpályázatokat, lényegesen bővíteni kell az átalányadózást választhatók körét, könnyíteni a hitelhez jutás feltételeit egyidejűleg csökkentve az adminisztrációs kötöttségeket.

Ma hazánkban a piacok megnyitásának egyik legszűkebb keresztmetszete a közlekedési infrastruktúra. Ahhoz, hogy a tőke az ország munkaerő-tartalékokkal rendelkező országrészeibe is eljusson, mindenképpen szükséges ezeknek a térségeknek a közlekedési vérkeringésbe történő bekapcsolása. Ebben meghatározó szerepe van a költségvetésnek, de nem zárkozunk el a magántőke ésszerű igénybevitelétől sem. Egy a lényeg, hogy mindez minél gyorsabban és minél olcsóbban legyen megvalósítható.

Itt, a Tisza partján, fontos megemlíteni, hogy amíg a Horn-kormány idején alig épültek gátak, addig a polgári kormány összesen 203 kilométer töltést emelt, s ebből 105 kilométernyit a Felső-Tiszán. Ezt a 2002-es kampányban a szocialisták kevesellték, és Medgyessy Péter „Egyetértésben a nemzettel” című programjában azt rögzítette, hogy

„2004-ben befejezzük a Tisza és mellékfolyói teljes körű árvízvédelmi rendszere, valamint a Duna-Tisza köze kiszáradását gátló hálózat megépítését.” Ezzel szemben mindmáig sem a Tiszántúlon, sem a Duna-Tisza közén nem épült ki ez a hálózat, s csak pár kilométerben mérhető a megépült gátszakaszok hossza is.

A kereszténydemokrácia alapelve a jövőért, a jövő nemzedékekért érzett felelősség, melynek alapja az otthon. Ezért az otthoneremtés elősegítése az egyik legnagyobb feladat, amelyhez új, a fiatal pályakezdekők által is megfizethető hitelkonstrukciókat és adókedvezményeket tartunk szükségesnek. Újra kell indítani, fel kell gyorsítani az állami támogatással épülő szociálisbérlet-építési programot is. Célul tűztük ki, hogy egy kormányzati periódusban legalább 15-20 ezer szociális bérlet épüljön!

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! A világ ma egy új társadalom, az informatikai társadalom megteremtésének irányába halad. Ez a társadalom tudásalapú társadalom, ebben az lesz a nyerő, aki a tudásba ruház be. Ehhez olyan iskolák kellene, amelyek mindenki számára elérhetőek, s amelyekben az ismereteken túl azt is elsajátítják, hogyan lehet egymással megértésben, szeretetben együtt alkotni és élni egy nemzet felemelkedéséért. Ehhez pedig nélkülözhetetlen a társadalom erkölcsi alapjainak emelése, és magának az erkölcstannak az oktatása, ami reményeink szerint programunk többi pontjaival együtt, a következő kormány működése alatt megvalósul.

És ha képesek leszünk félretenni a sorainkat még mindig megosztó nézetbeli eltéréseket, képesek leszünk a cél érdekében valóban összefogni, akkor bizton remélhetjük, hogy benn leszünk „a fősodorban, Vásznunk dagad, hajónk előre megy!”

Köszönöm a figyelmüket!

(Elhangzott a KDNP gazdasági fórumán Szegeden, 2005. április 9.)

A KÖZÉP-EURÓPAI LÉT KILÁTÁSAI

*„mert ahol zsarnokság van,
minden hiában,
a dal is, az ilyen bű,
akármilyen mű,*

*mert ott áll,
eleve sírodnál,
ő mondja meg, ki voltál,
porod is neki szolgál.”*

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Illyés Gyula e térségre annyira jellemző, csodálatos versének részletével köszöntöm Önöket a közép-európai régió együttműködési lehetőségeit vizsgáló konferencián. Öröm és megtiszteltetés számomra, hogy ezen a konferencián előadhatok, s komoly kihívás is, hiszen a felkérés szerint előadásomban a közép-európai gondolkodás, a nemzeti sérelmek vitathatatlan megléte mellett a feloldásra, az együttműködés lehetőségeit felmutató útra kell összpontosítanom.

A közép- és kelet-európai társadalmak történetét súlyos viszályok, elnyomás, szegénység, bukott reformok, dicsőséges, de levert forradalmak, megfojtott kezdeményezések s a gazdasági és társadalmi elmaradottság közepette létrehozott ragyogó kulturális eredmények jellemzik. Ez az a környezet, amelyben az emberek gondolkodásmódja formálódott, és létrejött az a bizonyos „közép- és kelet-európai” gondolkodás és viselkedés.

E történelmi folyamatban egyes nemzetek megerősödtek, míg mások nemzeti függetlenségüket is elveszítették. Egyes kelet-európai nemzetek számára az államiság elvesztése traumatikus történelmi élmény volt, ami sokszor évszázadokra bekorlátozta nemzeti identitásuk kibontakozását. A horvátok 1102-ben veszítették el a független, au-

tonóm állam státuszát, a szerbek 1389-ben, majd 1396-ban a bolgárok következtek. A magyar államiság 1541-ben szűnt meg, s csak 1867-ben született újjá. A cseheknél mindez 1620-ban, illetve 1918-ban történt. Más közép- és kelet-európai népek – szlovákok, észtek, litvánok, ukránok, szlovének, macedónok, fehéroroszkok, románok – pedig attól szenvedtek, hogy lényegében sohasem sikerült létrehozniuk független, szuverén államaikat.

1989 után mindezek a nemzetek megszerezték államiságukat. Nem éppen a legjobb történelmi pillanatban, hiszen olyan korszakban kell önálló állami státuszukat és identitásukat megszilárdítaniuk, amikor az európai integráció folyamata, de még inkább a globalizáció megkérdőjelezi és veszélyezteti a nemzetállamok autonómiáját.

Az egész régió századokon át szenvedett a határok ketős jellegétől, attól, hogy a nyelvi, a kulturális és az államhatárok nem estek egybe.

Mindez óriási feszültségeket takart, de az állami és kulturális határok egybe-nem-esése az 1990-es évekig csak a volt Jugoszláviában robbantott ki háborút. A régió többi részében a kormányok képesek voltak ezen történelmi problémák robbanásmentes – de nem a nemzetiségek autonómiáját biztosító – kezelésére. Ez a történelmi sors mártíromságot jelentett népek számára, nem véletlen tehát, hogy a kollektív emlékezetben megmaradtak azok a történelmi korszakok, amikor mártirokká lettek.

Ez a fajta mártír-tudat alakította ki a közép- és kelet-európai népek gondolkodásában, az ártatlanság-tudatot, hogy meg voltak győződve: „Mi nem vagyunk felelősek semmiért”; „Nem vagyunk felelősek semmiért – mások a felelősek!”

Joggal kérdezhetjük: „Kik ezek a mások?” És lehet sorolni, például hazánk esetében: a törökök, a Habsburgok, a románok, a szerbek, a franciák, az angolok, kiemelten Clemenceau, Wilson, az oroszok és így tovább. Persze csaknem az összes többi nép elő tud állni hasonló listával, s a

dolgoknak nincs és nem is lesz vége. Ki kell üríteni a betokozódott fájdmakat, és tovább kell lépni.

Fel kell hagyni azzal, hogy másokat teszünk felelőssé országunk szegénységéért és elmaradottságáért, s az elvesztett lehetőségekért. Most már saját kezünkbe kell venni sorsunk formálását. A saját kezünkbe!

Ez nem lesz könnyű folyamat, de ha sürgősen el nem kezdjük, végleg lemaradunk, s szomszéd népek átlépnek rajtunk. Egy percig se higgyük, hogy az EU vagy bárki más segíteni fog. Csak és kizárólag önmagunkra hagyatkozhatunk. Ha sikereket szeretnének elérni, új önazonosságot kell teremtenünk, meghatározó szerepet Európában.

Ehhez lelkileg is fel kell szabadulni, ami szintén nem kis feladat. Hiszen mindig nagy volt itt a szorongás. Mindenki úgy érezte, ellenségek közé van zárva. Gyakran éreztük, érezték úgy, hogy nemzeti létünk létük halálos veszélyben forog, hogy hazánk önrendelkezését és függetlenségét szomszédaink folytonosan és súlyosan veszélyeztetik.

Amikor kialakult a „magunkra maradottság” érzése, úgy éreztük, hogy szövetségeseink és a nagyhatalmak cserbenhagytak bennünket. És valóban így is volt! A nyugat-európai hatalmak a történelem folyamán számos esetben cserbenhagytak, sőt elárultak bennünket. Persze sérelmezhetjük ezt, és kell is sérelmezni, de abban bízni, hogy ezt a világ elismeri, és mintegy „igazságot szolgáltat” – naivitás.

A közép- és kelet-európai népeknek – velünk együtt – el kell jutniuk a felismeréshez, hogy a történelmi folyamatokban nem tud győzedelmeskedni az igazság, ezért arra kell törekedni, hogy saját országaikban és szomszédaikkal való viszonyaikban győzelmeskedjék az igazságosság.

Történelmünk során gyakran gyötört bennünket az önleértékelő kisebbségi érzés és a dicső múlttal felékesített felsőbbrendűség-tudat. Ma azon kell munkálkodnunk, hogy helyreállítsuk önbecsülésünket, és saját értékeinkbe vetett hitünket a valós eredményere alapozzuk.

Ma egy új identitást kell kialakítani, amely fontos és szerves része kell, hogy legyen az új Európának és az egész világnak!

A múltat, nagy győzelmeivel, még inkább dicsőséges bukásaival, meg kell őrizni, de ügyelni kell, nehogy elhomályosítsa a jövőt, kevés energiát hagyva a holnap problémáival való törődésnek.

Ha visszatekintünk a történelemben, láthatjuk, hogy a közép- és kelet-európai politikát mindig a elvesztett terület foglalkoztatta. A politika meggyőzte az embereket arról, hogy a gazdasági és társadalmi problémák megoldásának egyetlen útja új területek meghódítása, illetve területek visszaszerzése. A területi problémák sokszor ürügyül szolgáltak arra is, hogy ne kelljen belső reformokkal és társadalmi problémákkal foglalkozni.

Az 1989 után végbement változások során ezen országok legtöbbször kezdte megérteni, hogy igazi erőforrásaikat nem a terület, hanem saját gazdasági, társadalmi és kulturális eredményeik jelentik. Ez történelmi pillanat volt: egy ígéretes történelmi váltás pillanata. Oda kell erre figyelni, ápolni, óvni kell, mert a mélyben betokozódott félelmek és sérelmek még nem oldódtak, a belső feszültségek levezetésére ez a kártya még mindig előhúzható.

Ma az európai határokat nemzetközi egyezmények garantálják. Minden olyan kísérlet, amely a status quo megváltoztatására törekszik, veszélyeztetné Európa biztonságát és stabilitását. Az Unió eddigi állásfoglalásaiból az látható, hogy a történelmi jogok és az önrendelkezési jog nem sokat számít.

Talán csak az autonómia kérdése kivétel ez alól. Akik egyazon nyelvet beszélnek, és ugyanazt a kulturális hagyományt követik, joguk van az autonóm önrendelkezéshez, függetlenül a status quótól, s a történelmi jogoktól. Látható, hogy még ez is mennyire nehéz kérdés, például Belgiumban a flamand és a vallon, Spanyolországban a baszk, Kis-Jugo-

szláviában a montenegrói és a koszovói, nem beszélve a határainkon kívül élő magyarok autonómiatörekvéseiről.

Gond, félelem és kihívás egyaránt jutott osztályrészünkül. Minden azon múlik, melyik legyőzésében leszünk sikeresek

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

1989 sokként érte a régiót. A szabadság sokkja volt ez, áldás és átok egyszerre. Emberek százmilliói számára nyújtott lenyűgöző új lehetőségeket, ugyanakkor több száz év feloldatlan konfliktusainak szelencéjét is felnyitotta.

Egyes nemzetek számára függetlenséget, más nemzetek és etnikumok számára a függőség új formáit hozta magával. Örömet és fényt hozott Prága és Budapest utcáira, könnyeket és romokat Szarajevóba, Dubrovnikba.

A fogyasztók számára elhozta a piacgazdaság színes bazarját, miközben emberek tízmillióit fosztotta meg munkájuktól. Új reményeket és új félelmeket hozott; egy kevés szerencsésnek új élet ígéretét, a többségnek bizonytalanságot, másoknak a szegénység nyomorát.

Egyes országok számára demokráciát hozott, mások számára áldemokratikus intézményekkel álcázott önkényuralmat. Mondhatjuk, a szabadság megrázta Közép- és Kelet-Európát. A szabadság sokk volt, a régióban élő népek nem voltak megfelelően felkészülve erre a találkozásra.

Most a jövőt eldöntő, új kihívásokra kell válaszolnunk, pedig még nem rendeztük el saját múltunkat, nem oldottuk fel saját gondolkodásunk feszültségeit és ellentmondásait, nem szabadultunk meg előítéleteinktől, gondolkodásbeli beidegződéseinktől.

Rengeteg ezért a nyitott kérdés. Vajon túl tudunk-e lépni az elszenvedett sérelmek betokozódott fájdalmain? Vajon képesek leszünk-e a határok légiesedésével az állami és a nyelvi-kulturális határok kettősségének korlátait oldani?

Képesek leszünk-e a kölcsönös előnyöket biztosító együttműködésre az új Európában, és képesek leszünk-e a

belpolitikai feszültségek közepette a „már annyiszor bevált” nemzeti sérelmi politika kártyáját ejteni?

Én bízom benne, hogy mindez sikerülni fog! Sikerülni fog, mert ezek a kelet- és közép-európai országok a nagy kihívások korszakaiban lenyűgöző bátorságról és bölcseségről tettek tanúbizonyságot, és mert a XX. század szörnyűségei után mára csak ez az egy út maradt.

Köszönöm a figyelmüket!

(Elhangzott az Osztrák-Magyar Jövőkutatási Alapítvány konferenciáján Eisenstadt-Kismartonban, 2003. május.)

Gazdaságpolitikusként a valós eredményeinkre alapozott, egészséges magyar identitásért emelek szót mindig

*III. A kereszténydemokrata
politikai közösségben*

Szolgálatunk része a pártvezetésben vállalt tevékenység

SZÓLNI, TENNI KELL!

Hatvan évvel ezelőtt, a német megszállás utáni Magyarországon egy szeles, májusi napjának koradélutánján, Varga Lászlónak a pesti Galamb utcai lakásában néhány keresztény politikus válaszul az egyre embertelenedőbb korra úgy döntött, hogy nem lehet tovább várni - szólni, tenni kell! Vállalni kell a harcot, küzdeni kell egy független, igazságosabb Magyarország megteremtéséért. Világosan látták, hogy elvi és politikai okokból egyaránt szükség van egy önálló keresztény világnézeti pártra. Valamennyien hittel vallották, hogy a jövő független Magyarországa elkötelezett kell, hogy legyen a szociális igazságosság, a család, az anyaság védelme mellett, az csakis a keresztény világnézet talaján állhat, ahol a szabadság és az erkölcs összhangját a nemzeti szolidarizmusnak kell megvalósítani.

A párt megalakulását és a háború vérzivatarai utáni újjáalakulását olyan nevek fémjelezték, mint Pálffy József, Barankovics István, Varga László, Slachta Margit, Kerkai Jenő, Birkás Géza, Közi-Horváth József, Kovrig Béla, Mihalovics Zsigmond, Nagy Töhötöm, Ugrin József vagy Vida István. A párt elismertetéséért folytatott harc azonban sokkal nehezebb, bonyolultabb és összetettebb lett a vártnál, ami bizonytalanságot szült. Többen a párt vezetői közül hajlottak az önállóság feladására, s a Kisgazdapártba, illetve más pártokba való beolvadásban látták a jövő útját. Barankovics István, Varga László, Ugrin József és Vida István helytelenítették ezt az álláspontot, s kitartottak a függetlenség, az önálló út bejárása mellett. Az élet őket igazolta.

A kereszténydemokrácia az 1945. évi választásokon, ugyan nem lehetett még politikailag önálló tényező, de a Kisgazdapárt segítségével Eckhardt Sándor és Bálint Sándor személyében már országgyűlési képviselőket, Varga László személyében pedig fővárosi törvényhatósági képviselőt is adott. Mindez lehetőséget teremtett az 1947. évi vá-

lasztásokra való sikeres felkészülésre, amelynek során az egyre nyíltabb politikai terror nyomán formálódott, átalakult pártot fémjelzők sora olyan személyekkel bővült, mint Babothy Ferenc, Barkóczy József, Belső Gyula, Komlós Géza, Keresztes Sándor, Kovács K. Zoltán, Kovács Ferenc, Matheovits Ferenc, Mihelics Vid, Perr Viktor, Pécsi József, Pócza Lajos, Rónay György és nem utolsósorban Eszterhás György, akiknek elévülhetetlen érdeme, hogy a törvényes keretek között lényegében megnyerték a választást, a kommunisták csak a „kék cédulás” választási csalással voltak képesek megelőzni őket. A szovjet szuronyok, az egyre nyíltabb politikai terror és kegyetlenség sajnos megtörte a siker útját, a kereszténydemokrata érzelmű politikusoknak és szimpatizánsoknak sokakkal egyetemben a megtorlás, az internálás, a börtön és az emigráció keserősége jutott osztályrészül.

Az 1989 végéig tartó, gyászosan szomorú történelmi időszakban az egyetlen szívet melengető eseményt 1956 októberének felejthetetlen napjai jelentették, de az újrakezdés, az indulás reményt keltő, bizsergető érzését sajnos ismét jéggé dermedtette november 4-ének vért fakasztó kegyetlen valósága.

1989 a harmadik újrakezdés. Bár késve indult az újjászervezés, a Kereszténydemokrata Néppárt mégis bejutott az Országgyűlésbe, sőt abban kormánytényezővé vált.

Töretlen volt a fejlődés, a párt tagjainak száma meghaladta a harmincezret.

A politikai csúcspont az 1992. évi Gödöllői Kongresszus, ami máig mérföldkő a politikai program- és stratégiaalkotásban.

A visszahúzás, a megosztás, a gáncsoskodás, a történelmi kiskaliberűség erői azonban ekkortól előretörve, a kereszténydemokraták között is „teljesítették küldetésüket”. Néhány vezető egyéni érdeke 1997-ben ugyan vakvágányra vitte a párt vonatát, de az akkor még csendes többség,

tízegynéhányunk vezetésével, megértve az idők szavát, olyan szövetségi rendszert alkotott, amely már másfél év múlva lehetővé tette, hogy széles körű összefogás eredményeként Orbán Viktor vezetésével megalakulhasson a polgári kormány. Az a kormány, mely nemzeti elkötelezettségével, sikeres gazdaságpolitikájával, család- és gyermektámogatási intézményrendszerével fényesen bizonyította, hogy a kereszténydemokrata értékek és célok korunk sajátosságai mellett, az új évezred fordulóján is sikeresen megvalósíthatók.

Míg az akkor „hivatalosnak tekintett KDNP-ben” már a szocialista párthoz való közeledés volt a cél, addig a Magyar Kereszténydemokrata Szövetség valamennyi tagja, híven az elődök elveihez és elkötelezettségéhez, tudta, hogy a szociális igazságosság, egy jobb és kiegyenlítettebb ország csakis az egyházak társadalmi tanításának talaján, az evangéliumi kovász útján teremthető meg. A realitásokat szem előtt tartva valamennyien láttuk, hogy ebben a harcban a vezetés szerepe már a Fidesz – Magyar Polgári Párt-ra hárul, de azt is tudtuk, hogy a polgári Magyarország megteremtését, a jövő sikerét csak egy olyan széleskörű jobboldali összefogás képes megteremteni, amelyben kiválthatatlan szerep jut egy modern, az ideológiai elkötelezettséget nyíltan vállaló, önálló Kereszténydemokrata Néppártnak.

Ezért sohasem adtuk fel a kereszténydemokrata gondolat önálló megjelenítését, a KDNP működésének törvényessé tételét, míg küzdelmünk 2002. november 2-án sikert nem hozott.

Nem volt könnyű ez a küzdelem, sőt nagyon is nehéz volt, és veszteségeket követelő.

Hiszen a barankovicsi hagyományok hiteles letéteményesei közül Varga Laci bátyám, Isépy Tamás, Rapcsák András, akik mérföldkövei, meghatározó egyéniségei voltak ennek a harcnak, sajnos ma már csak onnan fentről

tekintenek le ránk, de tetteikkel, példájukkal, örökre be-
írták nevüket a magyar kereszténydemokrácia nagy siker-
könyvébe.

Ma, amikor a magyar kereszténydemokrácia nagy egyé-
niségeire emlékezünk, előttük is tisztelgünk, s mindazokra
a névtelen, tisztességes, harcos párttagokra és szimpatizán-
sokra is főhajtással gondolunk, akik számára fontosak,
megvallásra méltók voltak a kereszténydemokrata gondo-
latok és célok, amelyek a múlt sikereit jelentették.

Amikor emléük és tetteik előtt tisztelgünk, egyben hitet
teszünk eszmeiségük, az általuk vívott küzdelem fontossága
mellett, és megvalljuk, hogy azok számunkra a jövőt is meg-
fogalmazzák. Hisszük, hogy az út, amelyen járunk, a terem-
tés és a siker útja, a harc, amelyet önállóságunkért folytat-
tunk, végre célt ért, a szövetségi rendszer, amelynek hiteles
tagjai vagyunk, meghozza hazánk és benne valamennyiünk
számára a szebb, igazságosabb és testvériesebb jövőt.

(Elhangzott a KDNP megalakulásának 60. évfordulójára rendezett
ünnepségen, 2004. november 23.)

**Kitűnő emberek támogatják a kereszténydemokráciát
(Kiss-Rigó László szeged–csanádi püspök és Balázs Péter
színművész urak társaságában)**

FÉKEZNI KELLENE MÁR, FÉKEZNI VÉGRE...

A tavalyi év értékelésének, az adóbevallások készítésének és az előttünk álló időszak tervezésének idejét éljük. Szemünket igyekszünk a tegnaptól a holnap felé fordítani, de tekintetünk sokszor a homályba vész. A kincstári optimizmust sugalló kormányzati véleményekkel ellentétben nagyon is a bőrünkön érezzük a hétköznapok szorítását, a gazdaság és a társadalom ellehetetlenülését, az emberi kapcsolatok elsivárosodását.

Pedig hallhattuk a kinyilatkoztatásokat: egyszer s mindenkorra vége van a kádárizmusnak, és befejeződött a rendszerváltás is. Úgy gondolom, ez még viccnek is rossz!

Kedves Barátaim! A jövő héten lesz a kommunista diktatúra áldozatainak emléknapja. Roppant kíváncsian várom, hogy a nagyburzsoázia jelenleg hatalmon lévő volt kommunista tagozata mivel fog, mivel tud majd ezen a napon előrukkolni. Hajlamosak vagyunk csak azokra gondolni, akiket kivégeztek, megkínoztak, testi-lelkileg megnyomorítottak, javaikból egy tollvonással kiforgattak. Ők sajnos nagyon sokan voltak, de még ennél is többen a kisiklatott életűek, akik nem futhatták be azt a pályát, amelyre képességük, tehetségük lehetőséget adott volna. A reményvesztett mai középkorúak és az értékvesztett mai fiatalok is e rendszer áldozatainak a számát gyarapítják, mert a kommunizmus legnagyobb kártevése nem a fizikai erőszak, hanem a lelkekben végbevitt rombolás volt.

Ami valamennyiünkkel történt, az nem egy sokszerű megrázkódtatás, egy egyszeri istencsapás, hanem a lelkek legmélyére juttatott, a szervezetből csak rendkívül lassan kiürülő, a tudatot elhomályosító, lezüllesztő mérgező méreg volt, aminek számos tünete;

- a lassan létharccá vaduló verseny,
- a reklámnak álcázott primitív manipulációk,
- a mindinkább kiveszni látszó társadalmi szolidaritás csak most jelentkezik, vagy még később fog mutatkozni.

Befejeződött, befejeződhetett a rendszerváltás? A válasz egyértelmű: nem! A rendszerváltás befejezése még várat magára! Ezért fontos, hogy az ilyen meghatározó emléknapokon, az ilyen mérföldköveknél megálljunk egy percre, rendet teremtve lelkünkben, fejet hajtva életük, áldozatvállalásuk előtt, emlékezzünk az áldozatokra.

Emlékezzünk, hitet és erőt merítsünk!

Tisztelt Küldöttgyűlés! Tavaly év végén volt páter Kerkai Jenő születésének századik évfordulója, ami kiáltó csöndben telt el. A jelek szerint Magyarország elfelejtette egyik legnagyobb, több százezer embert megszólítani képes szervezetének alapítóját; hátat fordított Kerkai Jenő életművének. De fogalmazhatunk másként is! Az egyéni érdekek előtérbe állítása miatt napjaink társadalma nem tud mit kezdeni a közösség egészéért tenni akaró és tenni kész mozgalmakkal, a ma ifjúsága, a ma uralkodó politikája nem vonzódik a sok munkát igénylő, emberi nyitottságot követelő, az elesetteket támogató eszmék és feladatok, a szociális igazságosság iránt! Ma az anyagiak, a siker mindenáron való hajszolása a „menő”, ma – legalábbis rövid távon – a társadalom egy jó nagy részénél ez a „nyerő”!

Akkor a KALOT, a Katolikus Agrárfjúsági Legényegyletek Országos Testülete igen súlyos szellemi-lelki és társadalmi problémákra kínált hatékony, gyors megoldást, a maga korában új tartalommal töltve meg a helyenként már kiüresedő világot, felemelve és összefogva a vidéki parasztfiatalság hatalmas tömegeit.

Nem kell különösebben bonyolult bizonyítás annak az igazolására, hogy a KALOT jelszavai – Krisztusibb embert! Műveltebb falut! Életerős népet! Magyarabb magyart! – az eszmék aktuálpolitikai piacán, tavaly december 5-ével igazoltan

is – nem okvetlenül a legkelendőbbek manapság. Kerkai páter meg akarta ismerni a falusi fiatalokat. Ezért lelkigyakorlatra, „tanfolyamra” hívta össze a vidéki tanyák ifjúságát. Két kiváló munkatársat, Farkas Györgyöt és Ugrin Józsefet választva maga mellé, kitűzve a célt „...felemelni a magyar népet”. Kerkai tökéletesen értett a társadalom különböző rétegeinek nyelvén. Miközben kiváló teológusi, nagyszerű tanári munkát végzett a társadalom legegyszerűbb, legnincstelenebb rétegét megszólítva és mozgósítva, fáradhatatlan küzdelmet folytatott a falu, a vidék Magyarországának felemelkedéséért.

A KALOT munkatársainak kiváló szervezőképessége pillanatok alatt országos mozgalmat hozott létre, amely lenyűgöző gyorsasággal terebélyesedett. A bámulatosan merész terv sikerült: pár éven belül létrejött egy csaknem az egész ország területén működő, kereszténydemokrata-keresztényszociális elveket valló hatalmas társadalmi szervezet, amely egységbe tömörítette, szellemileg és lelkileg képezve, felemelve a parasztfiatalokat, s így hatékonyan tudott gátat szabni az ateizmus terjedésének, és biztosította a nemzetben való gondolkodás, a keresztény emberi értékeknek a hétköznapokban való fennmaradását. Ez az életmű nem szolgálta a nyilas és a kommunista érdekeket. Ezért kellett a KALOT-ot felszámolni, és ezért kellett Kerkai pátert kiszorítani a közéletből.

Kedves Barátaim! Mennyire szoros a párhuzam napjaink jelene és az akkori idők között! Nemzet, társadalmi igazságosság, esélyegyenlőség ma sem sajátja az uralkodó pártoknak. Jólét, szeretet csak szavakban létezik. Hallhattuk a miniszterelnöktől: „lendületben az ország”. Valóban! Lendületben – a lejtőn lefelé! Fékezni kellene már, fékezni végre ezt a lejtmenetben lendületbe jött országot, ezt a munkanélküliségtől, népbetegségektől, ellehetetlenülő oktatástól, minősíthetetlen közállapotoktól gyötört országot. De gyorsan! Nehogy a falhoz csapódjunk! – Hát ezért vagyunk ma itt, Barátaim!

(Elhangzott az MKDSZ küldöttgyűlésén, 2005. február 19.)

*IV. Országgyűlési
felszólalások*

Évtizedes együttműködésünk alapja elveink harmóniája

A HARANGOK ÉRTÜK SZÓLNAK, DE NEKÜNK ÜZENNEK!

2005. november 3.

A diktatúra a múltra vonatkozó minden nyomot eltüntetett. A meddőhányót belepte a por, felverte a gyom, később bokrok nőttek rajta, napjainkban pedig már évtizedes fák terebélyesednek a tetején. Semmi sem emlékeztet arra, hogy ezen a helyen egykor kényszermunkatábor állott - az utolsó magyar gulág... Későre jár, nemsokára éjfél, ilyenkor csendes a T. Ház. Aki maradt is, legszívesebben menne már haza. Érthető tehát, hogy a Házelnök aprókat ütve a csendőre felhívja a még álmosan üldögélő képviselők figyelmét: „Azonnal mindenki térjen a tárgyra!” (*Derültség.*) A gulágról beszél Latorcai János. Az utolsó magyar gulágról! Újságok nem írtak róla, a történészek is legfeljebb a levéltárakban, (vész)bírósági iratokban bukkanhattak, bukkannak a nyomára. A képviselő napirend utáni felszólalásában próbálja fölfrissíteni az emlékezetet, fölrázni a lelkiismeretet.

Tisztelt Képviselőtársaim! Alig egy óra múlva lesz 49 éve, hogy az önkény eltiporta 1956 októberének csodálatos forradalmát. A 49 év már történelmileg is értékelhető idő, de sajnos ennek ellenére a bocsánatkérésekhez, az ünnepi emelkedettség megteremtéséhez még sok mindennel adós napjaink társadalma. Nem csoda ez, hiszen a forradalomról és az azt követő megtorlás éveiről még mindig nem rendelkezünk kellő információval. Ez az időszak a maga eseményeivel a történelemtanításnak mostohagyereke. Most ehhez a témához szeretnék egy kis adalékkal szolgálni...

Az ötvenes évek első felében a börtönök már nem voltak képesek befogadni a politikai elítélteket, ezért a szovjet gulágok mintájára úgynevezett közérdekű foglalkozta-

tási intézményeket, valójában koncentrációs táborokat létesítettek, a rabokat robotmunkára kényszerítve. Az egyik ilyen hely a csolnoki bánya volt. A rabokat a Komárom megyei községtől távolabb elhelyezkedő, veszélyesebb tárnákban dolgoztatták, a tábort egy régi meddőhányóra, közvetlenül az egyik akna lejáratahoz telepítették. A termelés korszerűtlen és egészségre ártalmas körülmények között folyt, amit súlyosbított a folyamatos vízszivárgás és a sűjtőlégveszély is. A tábor hat betonbarakk épületében összesen 1400 politikai elítélt raboskodott, 120-140 köztörvényes bűnözővel, akiket tudatosan keverték a politikai elítéltek közé. A 48 órás munkahét ritka volt, jóformán minden vasárnap túlmunkát rendeltek el. A táborban nem volt ritka a fizikai fenytés, sőt elrettentésül egy szökött rabot elfogása után a helyszínen agyonlőttek.

A világ és a társadalom eseményeiről a civil bányászok tájékoztatták az elítélteket. Így volt ez 1956. október 24-én is, amikor a politikai foglyok, értesülve a pesti forradalomról, lent maradtak a bányában, és éhségstrájkot kezdtek. Valamennyien! Elképzelhetjük, mit jelentett ez akkor. A helyiek nem kapcsolták ki az áramot, így a szivattyúk üzemelhettek, a bányát nem árasztotta el a víz, pedig a sztrájkmegszakításnak ez lett volna akkor a legegyszerűbb módja.

A tábor parancsnoka katonai segítséget kért. Esztergomból páncélosok érkeztek, körülzárták a tábort, megerősítették az őrséget. Pár órával ezután az ávos őrség hirtelen eltűnt. A katonai egység parancsnoka pedig, amikor megtudta, hogy nem köztörvényes bűnözőkről, hanem politikai elítéltekről van szó, a páncélosok ágyúcsöveit kifelé fordította. Négynapos bányafoglalás és éhségstrájk után ekkor jöttek föl az elítéltek a föld alól. A fenn maradottak lepedőkből készített, nemzeti színű zászlókkal fogadták őket. Amikor az utolsó ember is felérkezett, valaki a Himnuszt kezdte énekelni. Szem nem maradt szárazon. Még október 25-én az ügy kivizsgálására ügyészek érkeztek a

táborba. Négy napig eredménytelenül folyt a tárgyalás, míg október 29-én a rabok és az ügyészek alkudozását egy fémes csattanás szakította félbe. Az őrség egyik kiskatonája kibiztosította géppisztolyát, s erre megszületett a megállapodás: a politikai elítéltek szabadok lettek. Október 31-én kiürült a tábor.

A szabadulóknak sajnos csak néhány nap igazi szabadság jutott osztályrészül, mert a szovjet megszállás eloszlott minden reményt. A terror újabb, soha nem látott hulláma következett. A csolnoki gulág megszűnt ugyan, de a megtorlás folytatódott. A diktatúra pedig a múltra vonatkozó minden nyomot eltüntetett. A meddőhányót belepte a por, felverte a gyom, később bokrok nőttek rajta, napjainkban pedig már évtizedes fák terebélyesednek a tetején. Semmi sem emlékeztet arra, hogy ezen a helyen egykor kényszermunkatábor állott – az utolsó magyar gulág...

Tisztelt Képviselőtársaim! A gyertyák imbolygó kis lángja az ő szenvedésüket is hirdeti, rájuk, áldozatvállalásukra is emlékezünk. Emlékezzünk, mert a harangok értük szólnak, de nekünk üzennek. Nekünk üzennek, hogy ne felejtünk!

LEHULLOTT A LEPEL

2006. június 9.

Napirenden az új kormányprogram, zengzetes címmel: „Új Magyarország – szabadság és szolidaritás. A Magyar Köztársaság kormányának programja a sikeres, modern és igazságos Magyarországért 2006–2010”. Mintha ifjúkori teóriáin fölbuzdulva (Marx), fejről a talpára, vagy a talpáról a fejére (megítélés kérdése) kívánná állítani az országot, úgy lelkesedett, lobogott Gyurcsány Ferenc a T. Házban. Erős és büszke Magyarországot hirdetett, „teljesítményének eredményét majd az utókorra hagyja, azt üzenve, hogy élt itt sok-sok korosztály együttesen, amely egy jobb jövőt teremtett gyermekeink és unokáink számára, új minőségű kapcsolatot, falu és város között, kinyitva falvak sokaságát”, „ahol viruló kis- és középvállalkozások sokasága válik versenyképessé, munkát adva és egy új közös kultúrát elsajátítva”. „Megőrizzük és fejlesztjük a kis falvak első négy osztályát, mert több az iskola, mint egyszerűen az oktatás egy része... Átalakítjuk az egészségügyet, mert az nem lehet sem magán-, sem közpréda... Számon kérhető, konkrét kormányzati intézkedések sokaságát fogjuk annak érdekében mozgósítani, hogy érzékelhető legyen a gyermekszegénység mélységének és szélességének csökkenése... Visszafogjuk az állam működési kiadásait, be fogjuk bizonyítani, hogy az állam nem teher az emberek nyakán, hanem segítő partner... Ilyen fejlesztési programja Magyarországnak soha a történelemben nem volt! Képesek vagyunk egy nagyszerű országot teremteni - ekként fogunk viselkedni!” *(Hosszú, ütemes taps a kormánypártok soraiban.)* Régen mondták: az öszvérnek is négy lábú az árnyéka. Minél inkább táltosnak képzelet magát, annál nagyobb. Csak ámul és bámul Latorcai János, mintha nem is az MSZP-SZDSZ duó kormányozott volna a megelőző négy esztendőben.

Miniszterelnök Úr! Tisztelt Képviselőtársaim! Kereszténydemokrata felfogás szerint a gazdaságpolitikának mindenekelőtt biztosítania kell a gazdaság működőképességét, fenntartható fejlődését, koordinálnia kell annak minden tevékenységét, hogy a folyamatok a lehető legkisebb befektetés árán a lehető legnagyobb társadalmi hasznot eredményezzék. És mindezt úgy kell biztosítani, hogy a hitelesség, a társadalmi igazságosság és a szolidaritás a lehető legjobban érvényesüljön. Ezek tehát azok a szempontok, amelyek alapján vizsgálunk kell a kormány programját, a hitelesség vizsgálata céljából pedig mindannak a teljesülését, amit a választási kampány során ígérték.

Éppen ezért sajnós azt kell megállapítanunk, hogy a kormányprogram a választási programtól olyan messze van, mint az a bizonyos Makó Jeruzsálemtől. Köszönő viszonyban sincsenek egymással. Lám, lám, pár hónap, és lehullott a lepel. Világossá vált, hogy mindaz, amit önök ígérték, növekedés, stabilitás, emelkedő bérek és nyugdíjak, az adóterhek csökkentése, amit egy sikeres és irigylésre méltó dübörgő gazdaság képes biztosítani, ma már sehol nincs. Egészen másról van már szó. Önök nem hozták nyilvánosságra a gazdaság, a költségvetés állapotára vonatkozó adatokat, elmaradt a helyzetelemzés, a valóság feltárása, elmaradt az irányítévesztés okainak vizsgálata és a felelősség kérdésének felvetése, viszont a költségvetési egyensúly helyreállítása érdekében ma már az állami bevételek növeléséről, a kiadások karcúsításáról, többlepcsős elbocsátásokról, áldozatvállalásokról hallhatunk. Hát ennyit a hitelességről!

A kormányzati szakmai műhelyekben ugyanakkor kidolgozták az adóemelések mértékét, többek között a jelenlegi 15 százalékos áfakulcs 20 százalékra, az eva kulcsának 15-ről 25 százalékra emelését, a személyi jövedelemadó 36 százalékos jelenlegi kulcsának 40 százalékosra emelését 6 millió forintot meghaladó évi jövedelem felett.

A költségvetés kiigazítása jegyében a tömegközlekedés ár-támogatásán is spórolni akarnak, a tervek szerint a diákoknak csak az iskola és a lakóhely közötti útra járna támogatás, és ezek az intézkedések érintenék a távolságibusz- és a vasúti bérlettel utazókat, és felvetették már a nyugdíjasok közlekedése kivételezett helyzetének korlátozását is.

Tegnap a miniszterelnök úr többek között új kapcsolatokról beszélt falu és város között, a tudás, a versenyképesség, az innováció hatékonyságának növeléséről. De tisztelt képviselőtársaim, hogy lehet mindenről ilyen festői szépségű képeket fogalmazni egy olyan országban, ahol a közúthálózat állapota soha nem látott mélységbe zuhant, ahol az egy kilométerre eső kátyúk száma most, az idegenforgalmi szezon beköszöntekor lassan három számjeggyel mérhető csak, ahol a kutatást, a fejlesztést, az innovációt egy olyan gazdasági miniszter felügyelete alá helyezték, aki nemrég fitymáló kifejezéseket használt a Magyar Tudományos Akadémia tevékenységével kapcsolatban, és ahol a megszigorítások terheinek zöme a lakosságot, a bérből és fizetésből őket érinti majd, miközben mindazoknak, akik az elmúlt négy évnek haszonélvezői voltak – például a soha nem látott hasznot realizáló bankoknak és multinacionális vállalatoknak –, édeskevés teher fog majd jutni az elkövetkező időben.

Tisztelt Képviselőtársaim! Ez a program az ígérek tükreben nem hiteles, szociálisan nem igazságos és messze nem szolidáris. Egy ilyen programot kereszténydemokrataként nem tudunk támogatni.

NEM NYELVI HÓKUSZPÓKUSZ KELL, HANEM ŐSZINTE BESZÉD!

2006. június 19.

Politikai vitanap a reformról, az új egyensúlyról és a Gyurcsány-csomag megszorító intézkedéseiről. Latorcai János tolmácsolja a Kereszténydemokrata Néppárt álláspontját.

Miniszterelnök Úr! Tisztelt Képviselőtársaim! Ma arról vitázunk, hogy a kormány meghozott és tervezett intézkedései mennyiben tekinthetők reformnak, mennyiben szolgálják a társadalmi igazságosságot, a szolidaritást, biztosítják-e a gazdaság működőképességét, annak fenntartható fejlődését, megvalósítják-e azt az alapvető gazdasági igényt, hogy a folyamatok a lehető legkisebb befektetés árán a lehető legnagyobb társadalmi hasznot eredményezzék, vagy csak rövid távú megszorításokról van szó, ami későbbi politikai célokat szolgálhat. Szeretném előrebecsátani, hogy kereszténydemokrata felfogás szerint a társadalmi igazságosságot elsősorban igazságosabb jövedelemelosztással, a munkanélküliség csökkentésével, majd felszámolásával, a kicsi és a kezdő vállalkozások állami támogatásával, a szegénység elleni könyörtelen harccal, a tudáshoz való egyenlő hozzáféréssel és mindenekelőtt kiszámítható, átlátható szabályozással, teljes jogbiztonsággal lehet csak megvalósítani.

Ezek tehát azok a szempontok, amelyek alapján vizsgálnunk kell a kormány programját, beterjesztett javaslatait, és a hitelesség, a szavatartóság eldöntése érdekében – akár tetszik ez, akár nem – mindannak a teljesülését is, amit a választási kampány során önök, tisztelt kormánypárti képviselőtársaim, megígérték. A szóban annyiszor hangoztattaktól eltérően ma már világosan látható, hogy mégis-

csak „húzd meg, ereszd meg” időszakok váltják majd egymást. És még az is feltételezhető, hogy a kormány arra készül – miként az egyik kormánypárti képviselőtársunk ma megfogalmazta – hogy mindez csak két évre szól, hogy főlhalmozzanak ennek eredményeképpen annyi megtakarítást, ami 2010-re, közvetlenül a választásokat megelőzően lehetővé tesz majd bizonyos közérzetjavító intézkedéseket, azaz a választói akaratnak a befolyásolását. Önök, tisztelt képviselőtársaim, nem erre kaptak felhatalmazást, hiszen a választópolgároknak a választási kampány során ilyen lépéseket, megszorító intézkedéseket még halvány utalás formájában sem vezettek elő. Ezért most, amikor a miniszterelnök úr azt mondja, ellenzéki támogatására van szükség a reformok megvalósításához, joggal tételezhetjük föl, hogy itt elsősorban nem az együttműködés igényének a megfogalmazása mondatja mindezt, hanem a felelősség megosztásáé. De hát, tisztelt képviselőtársaim, a felelősség mindig a mindenkori kormányoké, már csak azért is, mert a lehetséges megszorítások, korrekciók, reformok egy része parlamenti jóváhagyást sem igényel, kormányzati hatáskörben megvalósítható, sőt rendezhető lett volna akár az elmúlt két évben is. Ez tehát egyértelműen az önök felelőssége, ezért kérem, ne háriítsák azt ránk!

Az ellenzék felelőssége nem abban áll, hogy támogassa a kormány által kezdeményezett intézkedéseket, hanem abban, hogy megvilágítsa a dolgok hátterét, feltárja a szándékok valóságát, megmutassa, hogy azok szolgálják-e a társadalmi igazságosságot, a szolidaritást, fékezik-e a társadalom szétszakadását, segítik-e a szegénység felszámolását, vagy éppen új feszültségeket gerjesztve tovább növelik a társadalom megosztottságát, egyszer s mindenkorra bebetonozva a lecsúszott társadalmi rétegeket, a reményteleneket. Nem kell mélyreható közgazdasági szakismeret ahhoz, hogy az Új Egyensúly programja 2006–2008 nevű dokumentumból megállapíthassuk: a kormány alapvetően

a bevételek növelésével és az eltitkolt jövedelmek kifehé-
rítésével akarja egyensúlyba hozni a költségvetést. Bár vi-
tathatatlanul van szó a kiadások csökkentéséről is, mégis
túlsúlyban a bevételnövelő intézkedések vannak.

Tallózzunk egy kicsit közösen a tervezett intézkedéscso-
magban! Jövőre az APEH tízezer adózónál rendel el vagyono-
sodási vizsgálatot, míg korábban, akár ebben az évben is,
alig pár száz ilyen ellenőrzést végeztek csak. Még szakértői
körökben is vita tárgya volt, hogy az APEH-ben megvannak-
e mindennek a személyi és anyagi feltételei, s hogy mindezt
lehet-e a társadalmi igazságosságnak megfelelően véghez-
vinni, egyáltalán a vagyonosodás milyen ismérvek, szem-
pontok figyelembevételével határozható meg egyértelműen
és tisztességesen. Közös nevezőre a vitában nem jutottak. Az
APEH elnökének tegnap esti tévéinterjújában azonban meg-
érkezett a várva várt megvilágosulás, miszerint az APEH-ban
van annyi felhalmozott szakmai tudás, hogy munkatársaik
nyitott szemmel járva az országot, észrevegyék a vagyonoso-
dást, és fel is tudják azt becsülni. Azaz nem mérni, hanem
becsülni, saccolni fogják azt, tisztelt képviselőtársaim. Nem
lóg ki itt a lóláb? Van-e, lesz-e garancia arra, hogy mindez ne
egyéni haragosok feljelentése vagy, isten ments, politikai le-
számolás jegyében történjen? Nagy és nyitott kérdés; a kö-
vetkező évek meghozzák erre is a választ.

Tisztelt Országgyűlés! A kormány – „szokásának meg-
felelően” – nem mutatta be, de állítja, hogy a cégek egy
része indokolatlanul nagy házipénztárösszeget mutat ki
papíron, és ezt a pénzt a vállalkozás tagjai többnyire sa-
ját célra, személyes jövedelemként használják fel adó-
mentesen. Nem kis vád, amely itt egyértelmű bizonyítás
nélkül szerepel. Ezért vezetik be a házipénztáradót. Tisz-
telettel kérdezem, kik és hogyan fogják eldönteni azt,
hogy mi számít üzletileg indokoltnak? Mi számít üzletileg
indokoltnak egy olyan helyzetben, amikor nem egy szol-
gáltatás, nem egy termék csak készpénz esetében vásá-

rolható meg, átutalással még ma sem tudnak élni! Idézhetek egy másik gyöngyszemet is, az elvárt adót. A jövőben a cégeknek fizetniük kell a gazdaságilag minimálisan elvárható nyereség utáni társasági adót. A kormány ezt azzal indokolja, hogy jelenleg a vállalkozások egy jelentős része éveken keresztül veszteségesnek mutatja be magát, és teljesen kivonja azt a társaságiadó-fizetési kötelezettség alól. Itt is az a kérdés: ki fogja ezt eldönteni, és milyen jogorvoslattal lehet majd élni? Csak hal-kan kérdezem: tisztelt kormánypárti képviselőtársaim, ezt alkotmányossági szempontból is átgondolták? Lapozgassunk tovább: újabb adó lesz az ingatlanadó is. Ugyan erről még sokat nem tudunk, bár hallhattunk már 20 millió vagy 30 millió forintos alsó küszöbértékről, de azt, hogy mindez becsült érték alapján meghatározott adó-alap, vagy eladhatósági ár alapján történik-e majd vagy másképp, nem tudjuk. Csak reménykedhetünk, hogy itt már nem a máshol polgárjogot nyert saccometria módszereit fogják alkalmazni.

De beszéljünk az általános forgalmi adó kedvezményes, 15 százalékos kulcsának megszüntetéséről is, azaz 20 százalékra emeléséről! Ha valahol, úgy itt aztán valóban utolérhető, hogy ez nem egyforma mértékben érinti a szegényeket és a gazdagokat, az aktívakat és a nyugdíjasokat, hiszen mindezt úgy javasolja a kormány, hogy közben nem vizsgálta, milyen tehernövekedést jelent ez a lakosságban a kisnyugdíjasoknak és a szegénységben élőknek. Pedig valamennyien tudjuk, hogy e társadalmi rétegek esetében a fogyasztói kosár összetételét az élelmiszerek, az energiaköltségek, általában a háztartás fenntartásának a költségei határozzák meg. Félő, hogy sokaknak arról kell majd dönteniük, hogy fűtenek vagy esznek, megpróbálják valahogy átvészelni majd a tél viszontagságait vagy végleg lecsúsznak, a reménytelenek máris siralmas táborát szélesítve.

Tisztelt Képviselőtársaim! Úton-útfélen hangoztatja a kormány a kis- és középvállalkozások, a mikrovállalkozások támogatásának szükségességét, s közben 15 százalékról 25 százalékra emelik az egyszerűsített vállalkozói adót. Mit tetszenek gondolni: ezek az intézkedések mennyiben segítik azokat a vállalkozókat, akik hátrányos helyzetbe kerültek az eladósodottság, a körbetartozás és a felszámolások szempontjából? Változnak a járulékfizetési feltételek is. Vajon mit fog ez jelenteni, milyen gondokat, milyen problémákat vet majd fel és hárit ez a kis jövedelmű családokra? De kérdezhethetném ugyanezt a közlekedési, az energiaár- és gyógyszerár-támogatások felülvizsgálatával kapcsolatban is. Ma már tudjuk, hogy az augusztus 1-jétől életbe lépő villamosenergiaár-emelés és gázáremelés nemcsak a lakosság terheit fogja megnövelni, de óriási kihívást jelent a kisvállalkozásoknak is. Tessék szíves lenni megmondani, az oly nyomatékkal aláhúzott versenyfeltételek itt vajon mennyiben teljesülnek?

Miniszterelnök Úr! Tisztelettel kérdezem, vajon a vizitdíj és a tandíj kérdéseiben mikor láthatunk tisztán? Különbéle kormányzati szájakból, illetve kormányzati kiszivárogtatósokból hol ez derül ki, hol amaz. Itt volna az ideje egyenesen, őszintén, hogy ne mondjam: bátran az emberek szemébe mondani az igazságot. Nem nyelvi hókuszpókusz kell, nem utólagos hozzájárulás, hanem őszinte beszéd! Az őszinte beszéd teremtené meg azt a légkört, amelyben a társadalom a nadrágszíjhúzást is jobban el tudná viselni, mint így, elkenve, elfedve. Az önkormányzatok működésének hatékonyabbá tétele ugyancsak hangzatos érv, ám ezzel is vigyáznunk kellene kissé. A központi állam költségvetése mindig könnyen és szívesen takarékoskodik az önkormányzatok rovására, de, tisztelt képviselőtársaim, ez még nem reform! Kérdés, biztosítható lesz-e a működőképesség ezekkel az intézkedésekkel, vagy egyszer s mindenkorra elsovad a vidék egy jó része, és végleg lemarad

a versenyben? A vidéken születetteknek minimális reménye sem lesz arra, hogy valaha a társadalom húzó élmezőnyéhez tartozzanak. A Fehér könyv bizonyítja, tisztelt képviselőtársaim, hogy bajaink forrása a Medgyessy-féle száznapos program és mindaz, ami utána következett. Ezt azért fontos nyomatékkal aláhúzni, mert újabban ezt a négy évet, ezt a mögöttünk hagyott négy évet előszeretettel szeretik 16 évre kiterjeszteni, 16 évre vonatkoztatni.

Tisztelt Képviselőtársaim! Bár az Új egyensúly programot a kormány a retorikájában reformoknak nevezi, igazából egyetértek azzal a képviselőtársammal, aki mindezt pénzbehajtásnak fogalmazta meg. Ideje volna változtatni a retorikán. Sajnos, ez a mostani programból nem sejlik föl. Emlékeztetünk: késésben van a kormány a maga szabta menetrendhez képest a II. Nemzeti Fejlesztési Terv kidolgozásával is. Bár a szövegtervezet elkészült, be lehetne nyújtani Brüsszelben, talán nem kellene kormánypárti képviselőtársaimnak vitatkozni, hanem fel kellene gyorsítani, hogy minél hamarabb ennek az eredményeit is élvezhessük.

Tisztelt Képviselőtársaim! Mindaz, amit itt csak dióhéjban tudtam vázolni, mindaz, ami erről a programról elmondható, azt bizonyítja, hogy ez a program hamis, így szociálisan nem igazságos, ezért azt mi, kereszténydemokraták nem támogathatjuk.

KI GÉPEN SZÁLL FÖLÉBE...

2006. június 20.

Igen, az interpelláció – kimondva-kimondatlanul – klasszikus ellenzéki műfaj. Csupa kellemetlenkedő érdeklődés, ígéreteket számon kérő mondatok, kérdőjellel a végükön. Hüen tükrözik: mitől és hol rogyant meg szép hazánk. És minél inkább szólnak a valóságról, annál dühösebben bizonygatják a válaszadó kormánytagok, hogy minden klap-pal, ragyog, és lendülve lendül az ország, mert dübörög a gazdaság. Latorcai János a gazdasági és közlekedési miniszterhez, Kóka Jánoshoz intézi „kátyúk helyett normális utat” szorgalmazó interpellációját.

Tisztelt Miniszter Úr! Az országot járva mindenütt azt látjuk, hogy az utak minősége rohamosan romlott, romlik, s ez megnehezíti a kistelepülések, falvak megközelítését, ami számtalan ember életét keseríti meg nap mint nap. Ilyen kiábrándító a helyzet Békés megyében is.

Tisztelt Miniszter Úr! Ön a választási kampány során járt Békés megyében, és számos ígéretén túl azt is megígérte, hogy a 46-os számú főutat felújíttatja. Ez az út stratégiaileg is különösen fontos, hiszen a 46-os számú főút köti össze Mezőtúrt, Gyomaendrődöt, Mezőberényt, Békést, Békéscsabát és a térséget. Mondanom sem kell, az út felújításához a mai napig nem kezdtek hozzá. Mára szinte lehetetlen egyes szakaszokon ezen az úton közlekedni. Egyes szakaszokon lassan nincs egy négyzetméternyi útfelület sem, ahol ne lenne kátyú. A megnövekedett teher- és személygépjármű-forgalom súlyosan szennyezi a környezetet, és akadályozza a városokban, illetve a falvakban a helyi és a helyközi közlekedést. Még 2000 novemberében elkészült a 46-os főút Mezőtúrt és Gyomaendrődöt elkerülő szakaszának tanulmányterve, azonban – mint említettem – ezt

az utat a mai napig nem kezdték építeni. Gondolom, azt nem kell bizonyítani, hogy egy ilyen terv megvalósulásával lényegesen javulnának a főút forgalmának biztonsági körülményei, az érintett települések mentesülnének a káros környezeti hatásoktól, és javulna a közlekedés színvonala is.

Tisztelt Miniszter Úr! Ön ígéretet tett arra is, hogy olyan kátyúbejelentő telefonos információs rendszert működtet, amely lehetővé teszi, mi több, biztosítja, hogy a bejelentést követő egy héten belül kijavítják a hibás útszakaszokat. Most tisztelettel kérdezem Önt: nem működnek a telefonok? Vagy, ha majd működnek, mikor kezdődik el végre a 46-os út felújítása? Várom őszinte és megnyugtató választ!

Kóka János gazdasági és közlekedési miniszter fölöttébb magabiztos ember. Saját helikopteren szálldos az ország egén, s tán Békés megyében is alátékitett. Szeme sem rebtent, úgy sorolja:

Kidolgoztuk a nemzeti útfelújítási programot... A következő hét évben ezeket a problémákat orvosoljuk. ...A 46-os út problémáit ismerem, de vannak sokkal súlyosabb közlekedésbiztonsági problémák. Felújítására az útpénztár idei keretéből nem tudunk forrást biztosítani, de 2007. január 1-jétől indulnak az európai uniós pénzek felhasználásával azok a programok, amelyekkel, belátható időn belül, Békés megye úthálózatának felújítására is forrásokat fogunk tudni biztosítani... Ami a főút elkerülő szakaszait illeti, ott kétségtelen, hogy 2000-ben készült egy tanulmány, amely a Mezőtúr–Gyomaendrőd elkerülő szakaszának lehetséges fejlesztését vizsgálja meg, kiviteli tervek azonban nem készültek. Akkor tudjuk ezeket elkészíteni, hogyha akár európai uniós célprogramokból reális lehetőség látszik ezeknek a megvalósítására... Végezetül szeretném tájékoztatni a képviselő urat, hogy a kátyúvonal, amelyet a balesetveszélyes burkolathibák bejelentése és kijávítása érdekében hoztunk létre, január 19-e óta folyamato-

san működik. Országosan több mint 59 ezer úthibát jelentettek be, és eddig az előre tervezett munkákkal együtt 76 600 úthibát javítottunk ki. Örömmel és büszkén mondom, hogy körülbelül a felére csökkent az úthibák kijavításához szükséges időtartam az utóbbi három hónapban. Békés megyében 159 darab úthibát jelentettek be, és 70-et már megszüntettek. Júniusig összesen 19 200 úthibát számoltunk fel. *(Taps a kormánypártok soraiban.)*

Az Országgyűlésben ülők a miniszteri választ 173 igen szavazattal, 98 nem ellenében elfogadják, pedig tudják: döcögős, kátyús utakon jár a nép Békés megyében, de az ország más pontjain is. Magyarországon a 30 ezer kilométernyi országos közúthálózat kétharmadának, háromnegyedének az állapota rossz vagy elfogadhatatlanul rossz. Útjelzővel, sebességcsökkentést előíró táblával aligha lehet őket javítani. A 46-os főút felújításáról is most kellene gondoskodni. Tudja Latorcai János is, hogyne tudná: mintha vizet hordanának a Dunába, valahányszor föltör a köznép bajainak orvoslása reményében, bármily' ellenzéki panasz, kérés vagy javaslat, a kormánypártok zsigerből leszavazzák. – Mégis! Mégis! Él a régi igazság: ki nem lázad a rossz ellen, az elkerülhetetlenül a részévé válik...

ALBÉRLETBEN A KORMÁNY

2006. június 21.

Tessék végiggondolni, milyen megalázó, az államiságot nevetségessé tevő helyzet lenne, ha a háziúr, mondjuk, felmondja a bérletet, s felszólítja a kormányt: szíveskedjék a csapatával oda vonulni, ahová akar!

Tisztelt Képviselőtársaim! A mainál takarékosabb elhelyezés és a minisztériumok közötti szorosabb szakmai együttműködés érdekében kialakításra kerül egy magántőkéből épülő, hosszú távra bérelhető kormányzati negyed - olvashatjuk a megszorító csomag tervezett intézkedései között. Hivatalos állítás szerint a mostani irodatérnek a fele is elég lesz, azaz 350 ezer négyzetméter helyett, mondjuk, mintegy 160 ezer. Azt is mondják, hogy helyét a közeljövőben pályázat útján választják ki annak ellenére, hogy a tavalyi év során a kormány megrendelésére több tanulmány is készült ebben a témában, és ezek erősen behatárolták a szóba jöhető területet, külön hangsúlyozva ezek közül azokat, amelyek pillanatnyilag állami tulajdonban vannak.

Tisztelt Képviselőtársaim! A múlt hét végén pedig már arról is beszéltek, hogy hamarosan megkezdik a kormányzati intézményeknek jelenleg otthont adó, nagy értékű belvárosi ingatlanok értékesítését. Nos, az elképzelés a minisztériumok integrációját illetően bizonyára jó ötlet, de képtelenül rossz lehet minden más szempontból. Áttekintve a nemzetközi gyakorlatot, megállapítható, hogy nem található egyetlen olyan ország sem, amelyiknek a kormánya bérelt épületben működne! Elgondolkodtam, vajon, hogyan ítélnék meg azt, aki azzal állna elő, mondjuk, Washingtonban, hogy lízingeljék a Fehér Házat vagy adják el a Pentagont. Egy ilyen javaslat bizonyára köznevetség tárgya lenne nemcsak Washingtonban, de nyugodtan állít-

hatjuk, Párizsban éppúgy, mint Moszkvában. Tessék végiggondolni, milyen megalázó, az államiságot nevetségessé tevő helyzet lenne, ha a háziúr, mondjuk, felmondja a bérletet, s felszólítja a kormányt: szíveskedjék a csapatával oda vonulni, ahová akar!

Tisztelt Képviselőtársaim! Persze itt elsősorban nem a nevetségesség a meghatározó, hiszen annál sokkal, de sokkal fontosabb kérdés is van, mégpedig a szuverenitás. Vajon ki vállalhat felelősséget a nemzetbiztonsági kockázatokért, ha a tárcák vezetői és irányító testületei bérirodákban tevékenykednek? Máris van ilyen probléma! Tessék végiggondolni, micsoda előnyt élveznének azok a szemfüles cégek, amelyek idejekorán értesülhetnének egyes minisztériumok álláspontjáról, például vadászgépek beszerzése esetén vagy gyógyszerügyben, esetleg nagyberuházások előkészítő fázisában! Egy szó mint száz: felbecsülhetetlen politikai és gazdasági kockázata van egy bérirodaházban működtetett államvezetésnek!

Tisztelt Ház! Bizonyára senkit nem lep meg az itt jelenlévők közül, hogy a törvények egy ilyen beruházás megkezdése előtt szakhatóságok tucatját érintő egyeztetési, engedélyeztetési eljárásorozat végrehajtását írják elő. Az MTI megkérdezte a Fővárosi Önkormányzat illetékes bizottságának, a várostervezési és városképvédelmi bizottságnak az elnökét, valamint Budapest leköszönt főépítését, hogy mi történt ezzel kapcsolatban. A válasz lehangoló volt: egybehangzóan állították, semmilyen egyeztetés nem volt eddig a főváros és a kormányzat között ebben a témában. Pedig, gondolom, nem kell hangoztatni, hogy erre mekkora szükség lett volna. Nehogy megismétlődjének a Margitszigeten zajló uszodabővítés során elkövetett hibák és mulasztások!

Tisztelt Képviselőtársaim! Le kellene állni ezzel a kapkodással! Legalább addig, amíg hitelt érdemlően ki nem derül: milyen összeggel lehet, ütemezett befejezés remé-

nyével egy ilyen programot megkezdeni és kivitelezni? Mekkora költséggel járna mindez? A kormány honnan és hogyan tudná ezt előteremteni? És mennyibe kerülne egy ilyen, minden szempontból korszerű épületegyüttesnek az éves üzemeltetése, és hogy mindez mekkora költségmegtakarítást jelentene, mondjuk, a jelenlegi épületek más típusú hasznosítása és nem eladása esetén? Bizony mondom: amíg ez nem történik meg, le kellene állni, nehogy késő legyen, nehogy eleméssze mindazt a csodálatos értéket egy átgondolatlan megszorító csomag, amit őseink a századok során számunkra felhalmoztak!

AZ EURÓPAI SZÖVETKEZETRŐL

2006. július 4.

Hasznos idea, hibás megvalósítás – ez jellemezte a kormánynak az európai szövetkezeti törvénykezés hazai bevezetését kezdeményező javaslatát. A kereszténydemokráciának kedves a szövetkezés gondolata, és Latorcai János ezúttal is jobbító szándékkal tett szavá némely hiányosságokat.

Tisztelt Képviselőtársaim! Mint ahogy az ENSZ Nemzetközi Munkaügyi Szervezete, az ILO ajánlásában is megfogalmazza, a „szövetkezet” kifejezés olyan személyek önkéntesen létrehozott autonóm társulását jelenti, akik egy közös tulajdonban lévő és demokratikusan irányított vállalkozás révén kívánnak közös gazdasági, társadalmi és kulturális igényeknek, valamint törekvéseiknek eleget tenni országhatáron belül és azokon túl is. Ezért minden országban intézkedést ajánlott tenni az ott tevékenykedő szövetkezetek lehetőségeinek elősegítésére, fejlettségi szintjükre való tekintet nélkül, azzal a céllal, hogy azok tagságát segítsék a jövedelemtermelő tevékenységek és a fenntartható tisztességes foglalkoztatás megeremtésében, valamint fejlesztésében. A szövetkezeti mozgalom értékeinek megismertetésében – elsősorban az oktatás és a képzés segítségével –, továbbá az üzleti potenciál fejlesztésében, beleértve a vállalkozói és vezetési készségeket is. Látható tehát, hogy a nemzetközi munkamegosztásban mennyire fontos a szövetkezés gondolata, a szövetkezetek szerepe. Nem csoda hát, hogy a valóban demokratikusan szervezett, a tagok egymást segítő, nemegyszer a szociális gondoskodás egyes elemeit is felvállaló szövetkezetek az európai társadalmaknak is szerves részeivé váltak, és jelentősen hozzájárultak, illetve hozzájárulnak napjainkban is az Unió számos gazdasági és szociális problémájának megoldásához.

Szeretném azonban felhívni tisztelt képviselőtársaim figyelmét, hogy pontosan két évvel ezelőtt az Európai Unió régiók bizottsága véleményében úgy fogalmazott, hogy a szövetkezeti vállalkozások, vállalatok az Európai Unió vállalkozáspolitikájában és az üzleteket támogató szolgáltatásokban nem kapnak elegendő figyelmet, különösen az új szektorokban, illetve a határokon átívelő tevékenységek során. Talán ennek is köszönhetően hívta életre a közös uniós piac a szövetkezetek tekintetében az országok fölött álló szervezeti formát, az európai szövetkezetet. Az európai szövetkezet elsődleges célja ugyanis a tagok szükségleteinek kielégítése, a tagok gazdasági és társadalmi tevékenységének fejlesztése – de úgy, hogy abból a tagoknak kölcsönösen előnye származzék, a tagok mindegyike abból részvétele arányában profitáljon. Az ellenőrzés – magától értetődően – a tagokra hárul egyenlő mértékben. Külön szeretném MSZP-s képviselőtársam figyelmét arra a kitételekre felhívni, amely irányelv megengedi a súlyozott szavazást is. A lényege: a tagság mesterségesen nem korlátozható, a szavazás tükrözze az egyes tagok valós közreműködését, a kölcsönök és a részvénytőke korlátolt kamattal terhelhetőségének a biztosítását, a nyereségnek az üzleti tevékenység alapján való felosztását, és hogy felszámolás esetén a nettó eszközöket, tartalékokat a pártatlan felosztás elve szerint osszák fel, illetve egy másik, hasonló célok teljesítésére, vagy általános érdekeket szolgáló szövetkezeti szerv rendelkezésére bocsáthassák.

Azért részleteztem ennyire ezeket a rendkívül fontos és kiemelt figyelemre méltó szempontokat, mert ezek a Kereszténydemokrata Néppárt programjában, alapelveiben is kiemelt helyet kaptak, és ezek megítélésünk szerint a kis- és közepes vállalkozások együttműködését, valamint piaci helyzetének javítását is elősegíthetik, illetve biztosíthatják a nemzetközi munkamegosztásban a tagvásárlók részére a kiemelkedő minőségű szolgáltatásokat. Joggal vetődik fel

a kérdés: hogyan is állunk ezzel a javaslattal, minden elfogadható-e számunkra, egyértelmű, világos és könnyen kezelhető-e, mert sajnos ezen a téren már ilyen szép elveket nehéz felsorolni? Sajnos, több probléma is van ezzel a javaslattal. Az egyik: rosszkor érkezett. Rosszkor érkezett, hiszen néhány hónappal ezelőtt, a választásokat megelőző parlamenti ciklus során tárgyaltuk a hazai szövetkezeti törvényt. Úgy gondolom, 2003 óta lett volna a jogharmonizáció lépései közepette arra lehetőség, hogy ezt a törvényt ahhoz illesztve, akár egy törvény keretében, akár amellet egy párhuzamos törvényként tárgyalhassuk. Fontos lett volna! Ez a kisebb probléma. A nagyobb az, amit itt már hallhattunk mindkét oldalról: a javaslat nehezen érthető. Az eligazodást alapvetően korlátozza a tény, hogy legalább hét vagy nyolc másik törvényt is érint, melyekből az a következtetés vonható le, hogy bizony mindazoknak, akik ezek alapján akarnak majd határokon átívelő szövetkezésbe fogni, a partner megkeresésének nehézségein, a nyelvi nehézségeken túl, ebből fakadóan is számos problémájuk lehet.

Tisztelt Képviselőtársaim! A szövetkezés gondolata részünkről feltétlen támogatandó, de ezek a hiányosságok, ezek a hibák, ezek az eligazodási nehézségek mégis arra ösztökélnék bennünket, hogy most azt kérjem: gondolják végig, hogyan, miként lehetne ebből valóban a szövetkezés, a határokon átnyúló társadalmi, emberi kapcsolatok kiterjesztésére irányuló tevékenység megvalósítását szolgáló, nemes gondolatot kifejező, működő törvény? Mert azt kellene alkotnunk.

Köszönöm a figyelmüket!

A MAGYAR ALKOTMÁNYOSSÁGOT VALÓJÁBAN A KORMÁNY FENYEGETI

2006. október 9.

Napirend előtt szólt a T. Házhoz Latorcai János. Számos észrevétel, közbeszólás, rikkantás kísérte, szakította félbe mondandóját. Ez utóbbiakat is hűen idézzük, jelezvén a T. Ház hangulatát. Huszonkét nappal vagyunk az őszi beszéd kiszivárogtatása, nyolccal a kormánypártok katasztrofális választási veresége, hárommal a kormánypárti képviselők szégyenteljes „bizalmi szavazási” színjátéka után.

Tisztelt Képviselőtársaim! Sokan fogalmaztak úgy, hogy igazi gyásznap volt október 6-án, viharos történelmünk utolsó 16 évének egyik legmegrázóbb pillanata, amikor a kormánypártok képviselői az október 1-jei választások eredményét mintegy lesöpörve a politika színpadáról, leváltották a népet. *(Derűltség az MSZP soraiban.)* Az is kiderült, miért zárkóztak fel önök ilyen gyorsan és egységesen. Nos, azért, mert az október 1-jei választási eredményt alaposan értékelve, önöknél is kijött az eredmény: ha országgyűlési választások lettek volna nyolc nappal ezelőtt, akkor most a polgári pártszövetség közel 300 képviselője ülhetne itt bent a parlamentben *(Moraj az MSZP soraiban. – Közbeszólások ugyanonnan: De nem ez történt! – Zaj. – Az elnök csenget.)*, miközben önöknek 28 százalék sem jutna. Hát ezért váltották le rekordgyorsasággal a népet, és erősítették meg tiszttségében a kormányt!

Míg pénteken mi nagygyűlésen álltunk ki az alkotmányos demokrácia védelméért, *(Felzúdulás a kormánypárti padosorokban. – Hangok az MSZP és az SZDSZ sora-*

iből: Ó! – Zaj.), addig szombaton az MSZP választmányában már lábbal tiporták hazánk alkotmányát. (Taps az ellenzéki pártok padsoraiban.) Ahogy az őszödi fiaskó után önök annyiszor fogalmazták, lehetett a stílusban kifogásolnivaló, de mindez csak azért volt, mert egymás között köntörfalazás nélkül, őszintén beszéltek; és beszéltek megint őszintén például a hét végi választmányi ülésen arról, hogy mi végre is kell a hatalom önöknek. Mert miért kell a hatalom? Mondjuk ki! *(Közbeszólás: No, no!)* Ahogy Veres János már tavasszal megfogalmazta, most pedig Lamperth Mónika is nyíltan, kertelés nélkül kimondta: a hatalom a pénzért kell, amelyet szét akarnak osztani. *(Moraj az MSZP soraiban. – Dr. Szekeres Imre: Ti meg hazavinni!)* Szét akarnak osztani, mégpedig egymásnak, és csakis egymásnak! A pénzügyminiszter, valamint az önkormányzati és a területfejlesztési miniszter nyíltan meghirdette a pénzügyi pártállamot, amikor a területfejlesztési pénzek elosztásáról beszélve Lamperth Mónika megígérte *(Közbeszólás az ellenzék soraiból: Bizony, bizony!)*, hogy a területfejlesztési törvény módosítását az MSZP választmányával úgy egyeztetni, hogy az új jogszabályok a kormánypárti politikusoknak erős lehetőséget és mandátumot adjanak majd a pénzosztó pozíciókban. *(Felháborodott moraj az MSZP padsoraiban, tetszésnyilvánítás az ellenzéki oldalon.)*

Tisztelt kormánypárti Képviselőtársaim! Ezzel fehérenfeketén kiderült az is, hogy önök számára az alkotmány nem védendő érték, hanem legfeljebb hivatkozási alap, na persze csak akkor, amikor annak hozadékára számítanak. *(Zaj a kormánypárti sorokban. Az elnök csenget.)* A magyar önkormányzatiság a maga alkotmányos rendjében nem változtatgatható pénzügyi pártérdekek miatt. Ezért most is felszólítjuk önöket, hogy még kidolgozás előtt felejtsek el azokat a jogszabály-módosítási ötleteket, amelyeknek végcélja a pénzek elvonása a megyéktől, a váro-

soktól, a vidéktől, azaz a lehetőség megteremtése a saját berkekben való elosztásra. *(Az elnök újra csenget.)*

A demokratikus jogállamisággal alapvetően ellentétes az is, ahogyan a gazdasági miniszter viselkedik *(Az elnök bosszasan csenget!)*, aki a gazdaság negatív folyamatait az ellenzék nyakába igyekszik varrni, miközben a 2005. évi zárszámadásról az ÁSZ által készített, a minisztériumra vonatkozó elmarasztalást, mely úgy hangzik, hogy a beszámoló nem ad a valóságnak megfelelő megbízható és valós képet, egyszerűen számszaki hibaként próbálja magyarázni. *(Közbeszólás az SZDSZ padsoraiból: Duma! Zaj. Az elnök újra bosszasan csenget. – De képviselőtársaim!)* Csak néhány részlet az ÁSZ-jelentésből, ezekből a „számszaki” hibákból, tisztelt képviselőtársaim: a tárca 3700 millió forint összegű különféle személyi kifizetést nem mutatott ki a mérlegben; az autópálya-építéseknel az év végén még be nem fejezett beruházások esetében 5650 millió forintot egyszerűen nem mutattak ki *(Közbeszólás ellenzéki oldalról: Ezt is lenyúlták!)*, hogy ne rontsa a mérleget *(Podolák György: Nem igaz!)*, elspórolták a pénzt a hazai kis- és középvállalkozásoktól, 800 millió forintot tartottak vissza. Nem sajnálták viszont a pénzt a MÁV-tól, amely ki tudja, miért kapott 9000 millió forintot, *(Közbeszólás: A testvérek között, miért ne?)* noha tudták, hogy alaptőkáját 128 milliárd forinttal kell leszállítani, és csillagászati magasságba szökött az adósságállománya. *(Zaj. Folyamatos zaj.)*

Tisztelt Kormánypárti Képviselőtársaim! Így nem lehet kormányozni! *(Közbeszólás: Ti még így sem csináltátok! Elnök: Kérem, kérem!)* Fel kellene ébredni, nehogy késő legyen! *(Zaj, moraj, felzúdulás a kormánypárti, taps a Fidesz és a KDNP soraiban.)*

ELSZÁMOLÁSI TRÜKKÖK

2006. október 17.

A Magyar Köztársaság 2005. évi költségvetésének végrehajtásáról szóló törvényjavaslat vitájában tények állnak szemben tényekkel. Latorcai János különösen adatgazdag felszólalásban értékelte az évet.

Tisztelt Képviselőtársaim! Az elmúlt két évben számos adattal találkozhattunk a magyar gazdaság, a magyar államháztartás helyzetéről, aztán természetesen találkoztunk újakkal meg újabbakkal, és amikor találkoztunk az újakkal meg az újabbakkal, akkor sajnos mindig más adatokkal, mindig rosszabb adatokkal szembesültünk. Azt gondolom, ma már ismerjük a tényeket. Hogy mióta ismerjük? Szeptember eleje óta, amióta a konvergencia-programot kézhez kaptuk. Azóta azt is láthatjuk, hogy ha a nyáron nagy sietve nem alkották volna meg kormánypárti képviselőtársaink azokat az adótörvényeket, amelyekkel majd az elkövetkező időszakban a társadalomtól fájdalmasan, nagy nehézségeket kiváltva elvonják a szükséges többletbevételt, akkor az ideai hiány egész biztosan 11 százalék fölötti lett volna. Így ezzel talán remény lehet a 10 százalék körüli hiány létrehozására. Ma már azt is tudjuk, amit a kormány tagjai és a minisztériumok munkatársai végig vitattak 2005 és 2006 eleje között, hogy az államadósság elérte-e a bruttó hazai termék 60 százalékát. Mára már világos, az államadósság a bruttó hazai termék 68,5 százaléka.

Tisztelt Képviselőtársaim! Ennek a csomagnak egy eredménye már biztosan lesz, nevezetesen, hogy a jelenlegi 4 százalék feletti növekedés a jövő évben 2 százalék alá fog csökkenni. És csökkenni fog a versenyképességünk, ezzel együtt sajnos növekedni fog a munkanélküliség is. Az adócsomag ugyanakkor – ki kell mondani – százezrek szociá-

lis biztonságát veszélyezteti. Ha itt nem történik valami korrekció a fogyasztói ártámogatások rendszerének alapos átgondolásával, akkor – egy hideg tél során – sok-sok család a padlóra kerülhet. A nemzeti fejlesztési tervről folytatott mai vitából pedig az derül ki, nem képződik elegendő forrás arra, hogy a kis- és középvállalkozások a megszorítások után levegőhöz jussanak, és különösen nincs forrás a tőkéhez jutáshoz. Pedig, tisztelt képviselőtársaim, egyetlen ország sem tudott eddig még kilábalni olyan mély válságból, amelybe az elmúlt négy év kormányzati politikája juttatta hazánkat. Ha visszaemlékezünk, a 2005. év költségvetési vitájában az ÁSZ külön, többször nyomatékosan felhívta a figyelmet, hogy a főbb adóbevételi előirányzatok teljesítése magas, illetve közepes kockázatú. Ezt a kifejezést használta; de arra is felhívta a figyelmet, hogy a társadalombiztosítási alapok kiadási előirányzatai bizony-bizony alultervezettek. És mindez beigazolódott! Az elmúlt négy évben az államháztartás pénzforgalmi és maastrichti előírások szerinti – ahogyan azt mondani szokták, eredmény szempontú – hiánya is lényegesen meghaladta a tervezettet.

Az elmúlt évek pénzügyi folyamataiból egyértelmű, hogy nem az elszámolások közötti különbség az alapvető probléma, hanem az évről évre halmozódó gondok felszínre kerülése. Tessék észrevenni, képviselőtársaim, hogy az összes bevétel 2002–2005 között szinte változatlan, míg a rendszeres társadalmi juttatások esetében folyamatos emelkedés volt tapasztalható. A költségvetés hiánya pénzforgalmi szemléletben 1068 milliárd forint, ez GDP-arányosan 4,9 százalék; úgy gondolom, ebben egyetértünk mindegyik oldalról, ez ma már elfogadható tényanyag. A pénzforgalmi szemlélet mellett jó, ha megemlítjük ezt a eredmény szempontú adatot is, mert bizony ebből mintegy 1700 milliárd forintos hiány következik, amely a bruttó hazai termék 7,6 százaléka. Képviselőtársaim, rendkívül nagy! A két hiány-

adat közötti viszonylag nagy pénzügyi híd, amely ugye, több mint 630 milliárd forint, jórészt az állami vagyon értékesítéséből származik, de természetesen vannak különböző elszámolási trükkök is, ahogyan bizonyos „klasszikusok” ezt megfogalmazták. De benne van a MOL föld alatti gáztárolói párnagázának értékesítéséből befolyt körülbelül 80 milliárd forint nagyságú összeg is. Ha mindent-mindent reálisan számításba veszünk, akkor ez a hiány kicsivel bizony még túl is lépheti az 1700 milliárd forintot, és azt hiszem, sajnos fogunk még találni majd a szekrényekben olyan csontvázakat, amelyek ezt módosítani fogják. Fogalmazhatunk úgy is, hogy a 2005. évi költségvetés a jövőnket feléző költségvetés, amelynek következtében a gazdasági növekedés lényegében a felére esik vissza.

El kell ismerni, az export hosszú ideje a növekedés húzóereje. Az import növekedése végre egy kicsivel alatta volt. A beruházások is növekedtek, több mint 6 százalékkal. Természetesen ebben benne van az építőipar beruházása, és az autópálya is, amelynek egy része PPP-módszerrel bevont magántőkéből származik. A 82 kilométer autópálya átadása talán szépnek is volna mondható, ha mindezt nem árnyalná nagymértékben az a tény, hogy amikor gépkocsival más utakon közlekedünk, azt látjuk, bizony nagyon sok esetben kátyú kátyút ér. Úgy gondolom, a két év elmaradásának a teljes árát majd az elkövetkező időszakban fogjuk megfizetni. És igen, bővült a foglalkoztatás is, miközben nő a munkanélküliség. Ez egészen biztosan azt jelzi, hogy a rendszer belső összefüggéseiben valami elementárisan nagy probléma van, és ennek okát sem a pénzügyminiszter úr, sem az igazmondásáért azóta már menesztett államtitkár úr nem tudta számunkra felvillantani. Imponáló, hogy 3,6 százalékra mérséklődött az infláció, de azt azért hozzá kell tenni, hogy az előttünk álló időszakra ennek a dupláját jósolják az elemzők, sőt vannak olyanok is, akik 8 százalék feletti inflációt is mer-

nek prognosztizálni, ráadásul a következő évekre is kiható, áthúzódó inflációról beszélnek. Kormánypárti képviselőtársaim nagyon pozitívan beszéltek arról az 5 milliárd euróról, amely 2005-ben bejött a magyar gazdaságba, és arról a nem kevés privatizációs bevételről is, amivel – ahogyan fogalmaztak – gazdagodott az ország. Én a privatizációs bevételekből befolyó pénzekből gazdagodást nem látok, viszont egyre szomorúbban állapítom meg, hogy a magyar állami vagyon az Európai Unióban példátlanul alacsony szintre zuhant. Tavaly a világ gazdasági centrumokban alacsonyok voltak az alapkamatok, viszonylag olcsón lehetett pénzhez jutni, most azonban már nőnek a kamatok, és bizony számos esetben már leértékeltek, rosszabb kategóriába soroltak bennünket, lényegesen drágábban lehet majd pénzhez jutni.

Tisztelt Képviselőtársaim! A kormány 2005-ben olyan költségvetést készített, amelyben mindent annak rendelt alá, hogy a választásokon nyerjen. Ebben a valós számokat – ha tetszik, ha nem –, elhallgatták. Elhallgatták ezeket a számokat, illetve azok a számok, amelyek akkor nyilvánosságot nyertek, a valóstól eltérőek voltak. Eltérőek voltak azért is, hogy az Unió rosszallását ne váltsák ki: vagyis becsapták az Uniót is. A kormány tisztában volt a dolgokkal, hiszen kockázatmérséklési tényezőket épített be. Soha nem látott mértékű általános és céltartalékot képeztek, sőt maradványtartási kötelezettségre kárhoztatták a tárcákat. De nemcsak a tárcákat, hanem az önkormányzatokat is, hiszen az önkormányzatoknak is kellett tartalékot képezni, ami – legyünk őszinték, és utólag be is bizonyosodott – semmi másra nem volt jó, mint hogy a forráselvonásnak egy addig nem látott eszköze legyen. Szembetűnő az is, hogy 2004-hez képest a felsőoktatási intézmények támogatottsága mennyire elmaradt az inflációs szinttől. Ha összevetjük az azt megelőző években nyújtott állami támogatásokat, akkor döbbenetes számmal nézünk

szembe. Az ÁSZ jelentésében szerepel, hogy 2005 decemberében a felsőoktatási intézményeknek 6,5 milliárd forint volt az adóssága, azaz akkora adósságot szakasztottak a nyakukba, amekkorát önerőből visszafizetni nem tudtak. Ha már az egyetemeknél tartunk, úgy gondolom, hogy szólni kell az állami számvevőszéki jelentésnek egy nagyon sarkalatos megállapításáról is, ami a Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal 2005. évi tevékenységére vonatkozik, mely szerint a hivatal a vagyoni pénzügyi helyzetéről 2004 óta még egyetlen esetben sem adott be olyan beszámolót, amely valós helyzetét tükrözné, és mégsem volt erre vonatkozó szankcionáló intézkedés. Az is előfordult, hogy a pályázatokat ugyan zsűrik, szakemberek bírálták el, de a hivatal elnöke átlépve ezeket nemegyszer megváltoztatta; 97 pályázatból 38 így nyert. Úton-útfélen hallhattuk azt is, hogy az európai uniós forrásokból egyre több és több érkezik a környezetvédelem területére. Pedig tudjuk: igazán forrásszűkében vagyunk. Ha összességében megnézzük, legfeljebb a bruttó hazai termék 2,2 százalékát fordíthattuk erre. Azt is hallhattuk, hogy megrekedt a Vásárhelyi-terv. Egyes vélemények szerint lehet, hogy húsz év is eltelik, mire a tervbe vett építmények elkészülnek. Én azért ettől valamivel jobbra számítok. De a környezetvédelmi tárca vonatkozásában szólni kell arról a környezetvédelmi és vízügyi célelőirányzatról is, amely úgy szűnt meg, hogy annak a forrásait az európai uniós pénzekhez önrészként használták föl.

Tisztelt Képviselőtársaim! A Kereszténydemokrata Néppárt számára rendkívül fontos az egyházak működése, az egyházak működésének biztosítása. Nos, az egyházi közoktatási kiegészítő támogatás 2005. évi elszámolása az előterjesztett törvényjavaslatban nem szerepel, ennek az összege a mai napig ismeretlen számunkra. Képviselőtársaim közül többen utánakérdeztek az egyházaknál, hogy a kormány megkereste-e őket ezzel a bizonyos új számí-

tási módszerével, amit alkalmaz vagy sem. Nos, a válasz lehangoló volt: nem! Az egyházakkal semmiféle egyeztetés nem történt, annak ellenére, hogy ezt törvény írja elő. Mit üzen ez az állampolgároknak? Azt, hogy a kormány másodosztályú állampolgárnak tekinti az egyházak tagjait és mindazon magyar adófizetőket, akik igénybe veszik az egyházi fenntartású, de közszolgáltatásokat ellátó oktatási és szociális intézményeket. Ezek az intézkedések azt jelzik, a kormány arra törekszik, hogy az egyházakat visszaszorítsa a templomok falai közé. Tavaly fordult elő először, hogy a kormány által beterjesztett zárszámadásról szóló törvényjavaslatban ki volt pontozva az egyházaknak járó pénzösszeg helye, ami teljességgel elfogadhatatlan és méltatlan is.

Tisztelt Képviselőtársaim! Még szólni szeretnék a Gazdasági Minisztériumra vonatkozó megállapításokról is. Az Állami Számvevőszék feltárta: jelentős szabálytalanságok miatt a beszámolójuk nem ad megbízható és valós képet. Ezek nem számszaki hibák. Ezeket nem lehet ilyen laza egyszerűséggel lesöpörni az asztalról, mint ahogy a miniszter úr ezt tette. Ne felejtjük el, az Állami Számvevőszék nem számvevő hatóság, amelyik büntetéseket ró ki. A parlamentnek készít ajánlatot, készít javaslatot, és megfogalmazza a véleményét. Rajtunk múlik, hogy megállapításainak érvényt tudunk-e szerezni vagy sem.

Tisztelt Képviselőtársaim! Úgy gondolom, hogy a vitában számos észrevétel hangzott el, számos képviselőtársam ezeket részletesen is kibontotta, én csak fölillantani szerettem volna itt néhányat. Meggyőződésem, hogy ezek olyan súlyú hibák, amelyek alapvetően kétségessé teszik ezeknek az elszámolásoknak a valódiságát, sok esetben a törvényességét is. Ezért a Kereszténydemokrata Néppárt a 2005. évi költségvetésről szóló törvény végrehajtásáról szóló előterjesztést elfogadni nem tudja.

LYUKAS VÖDÖRREL FOGADJUK AZ UNIÓBÓL ÉRKEZŐ TÁMOGATÁST

2006. október 17.

„Új Magyarország fejlesztési terv” címet viselő művet készített a kormány. Nem ez volt az első, s feltehetően nem is az utolsó. Politikai vitanapot is kezdeményeztek róla a T. Házban. Gyurcsány Ferenc tartott bevezetőként nagy ívű exozét, hosszasan elmélkedve a teendőkről. Latorcai János, a kereszténydemokraták szószólója ízekre szedte a „tervet”. Sajnálhatja, aki nem látta az elemzés közben a kormányfő és miniszterei arcát... Íme a KDNP álláspontját is hűen tükröző elemzés.

Tisztelt Képviselőtársaim! A magyar társadalom súlyos, egyre mélyülő válságban van – állítják a szakértők. Ami ebből közvetlenül érzékelhető, az elsősorban az a politikai krízis, amelynek kiváltó oka a miniszterelnök balatonöszödi beszéde. Mindannyian emlékszünk: a kormányfő brutális nyíltsággal beszélt arról, hogy a választások előtt tudatosan tettek meg mindent annak érdekében, hogy a magyar közvéleménynek ne legyen tudomása a súlyos válságról és annak fenyegető következményeiről.

A szakértők a válságot négy adattal jellemzik. Egyrészt a népesség számának tragikus alakulásával, hiszen az előrejelzések szerint 2008-ban Magyarország népességszáma az ötven évvel ezelőtti szinten lesz, vagyis újra az 1960-ban már elért 10 millió alá süllyed. Másrészt az ország egészségi állapotával, ami a negyven évvel ezelőtti szinten áll, szemben minden világtrenddel, hiszen máshol mindenütt jobb folyamatok mentek végbe. Harmadikként a foglal-

koztatottak számával, ami a teljes népességre vetítve Európában nálunk a legalacsonyabb, amit tetéz az is, hogy az egy aktív keresőre eső reálbér 1978-ban pontosan annyi volt, mint 2008-ban lesz, miközben áraink már belesimultak az Európai Unió átlagába. És negyedikként a társadalmi különbséggel, amely ma már áthidalhatatlan a legelsettebbek és a leggazdagabbak között: a statisztikák szerint a leggazdagabbak száma néhány ezer, a társadalmi befolyásuk nekik a legnagyobb, közben a legalacsonyabb életszínvonalon, a kimondottan szegénységben élők száma az Unió becslése szerint közel egymillió, s nekik lassan már reményük sem lehet a visszakapaszkodásra. Ezt támasztja alá Bogár László neves közgazdász is, aki szerint a magyar társadalom általános lepusztulási lejtőn mozog, a népesség kétharmadának életminősége a hatvanas évek szintjén van.

1990-ben a szakértők és a társadalom között még egyetértés volt abban, hogy a nyugatias demokrácia, a jogállam, a piacgazdaság bevezetése körülbelül egy évtized alatt minden fontos társadalmi, gazdasági problémát mintegy automatikusan megold majd. Nos, ez félreértésnek bizonyult, tragikus félreértésnek. Voltak ugyan a válságból kitutat mutató időszakok, de összességében a társadalom változatlanul a lejtőn maradt, s ennek a lejtőnek a legtragikusabb és legmélyebb eleme az az általános morális, mentális és intellektuális válság, amelybe napjainkra jutott el. Ma az a fő kérdés, hogyan lehet ebből a helyzetből kitörni, és hogy ad-e a II. Nemzeti Fejlesztési Terv ehhez elegendő megoldást.

Mielőtt a választ megfogalmaznánk, vizsgáljuk meg néhány alapvető közgazdasági adat alakulását. Például hazánkban 1990 és 2000 között az egy keresőre jutó reálbér évente 1,5 százalékkal nőtt, vagyis átlagosan ennyivel emelkedett a tőketulajdonnal nem rendelkező döntő többség részesedése az általa megtermelt összjövedelemből,

miközben a bruttó nemzeti össztermék ezt meghaladó szinten, átlagban mintegy 2,2 százalékkal nőtt. Ezt azért fontos előrebocsátani, mert a magyar gazdaságban mára a már abszolút meghatározó szerepet játszó multinacionális vállalatok adózás utáni profitja viszont évente több mint 20 százalékkal nőtt. Ez azt jelenti, hogy a magyar gazdasági térben tevékenykedő multinacionális cégek, ha tetszik, ha nem, abszolút erőfölényre tettek szert. Bár a multinacionális vállalatok a magyar munkaerőnek csak mintegy 15 százalékát foglalkoztatják, a bérek alakulását döntően ők befolyásolják, sőt az államot folyamatosan nyomás alatt tartva azt is elérték, és el is érik, hogy az őket terhelő adók lényegében folyamatosan csökkentek. Ha ezt 1990 és 2005 között vizsgáljuk, akkor körülbelül az egyharmadukra. Ezzel 15 év alatt – állítják szakközgazdászok – mintegy 80 milliárd dollárt, azaz 16-17 ezermilliárd forintot mint többletforrást tudtak hasznosítani. És akkor még nem beszélünk azokról a többletekről, hogy legalább ekkora összegekhez jutottak a számukra előnyös privatizációval, nemegyszer az általuk kikényszerített liberalizációval, ami sok esetben hazai cégek, elsősorban kis- és közepes vállalkozások csődjét, csőd közeli állapotát hozta magával.

És van még egy dolog, amelyet szintén ennek keretében kell vizsgálni, hogy tisztán lássunk: a magyar közvagyon mindezek nyomán drámai változáson ment át. Ez 1990-ben mai áron számolva még körülbelül 150 milliárd dollár lehetett, és akkor az állam nettó adóssága körülbelül 30 milliárd dollár volt; 2005-ben az állam nettó adóssága már több mint 70 milliárd dollár, a vagyona viszont mindössze 30 milliárd dollár körül alakult. 15 év alatt tehát a magyar közvagyon a töredékére csökkent, és nem járunk messze az igazságtól, ha azt állítjuk, hogy ennek zömét a multinacionális vállalatok, erőfölényükkel visszaélve, mintegy kiszivattyúzták a magyar gazdaságból, és így összehasonlíthatatlanul kedvezőtlenebb helyzetbe kerültek a ma-

gyar kis- és középvállalkozások, amelyek velük különben versenyben kellene, hogy legyenek.

Vajon ebből a válságból való kilábaláshoz készült ez a fejlesztési terv? – kérdezhetjük, és gondolom, majd kapunk erre vonatkozóan is valamilyen választ. Ha ehhez készült, min múlik majd annak sikere? Tanulmányainkból és tapasztalatainkból tudjuk, hogy egy gazdasági terv sikere annak megalapozottságán, hitelességén és nem utolsósorban széles körű társadalmi támogatottságán múlik. Nos, itt hallhattuk, hogy nagyon nagy lehetőség volt széles körű vitára. Ezzel kapcsolatban szeretném hangsúlyozni, hogy ezt mi nem így látjuk. Nem így látjuk, hiszen a rendelkezésre álló 8 hónappal szemben, amíg az anyag igazából készült, átalakult, strukturálódott, a véleményezésre, feldolgozásra, egyeztetésre adott határidők rendkívül rövidek voltak, illetve nem is volt lehetőség sok esetben egy-egy részegyeztetésen túlmenően globálisan az egészszel foglalkozni.

Azt gondolom, hogy ez a terv egy olyan dolgozat, egy olyan koncepcionális gondolkodás leírása lett végül is, amely a magyar gazdaság, társadalom kérdéseire keresi a válaszokat, keresi a megoldást, de igazából nem találja meg. Így nem is adhat konkrét intézkedések levezetésére egyértelmű választ. Nem tudom, nem lett volna-e jobb ezt egy széles körű egyeztetésben, Országgyűlés által elfogadott nemzeti fejlesztési tervként kezelni, hiszen a magyar alkotmány 19. §-a azt mondja, hogy az Országgyűlés feladata társadalmi-gazdasági terv meghatározása, elfogadása. És ha valóban társadalmi-gazdasági tervként kezelnénk ezt, és ennek megfelelően az Országgyűlés erről nemcsak vitakozna, hanem döntene is, és ezt megelőzően széles körű, mindenre kiterjedő egyeztető tárgyalások eredményeképpen jutottunk volna ide, akkor, úgy gondolom, hogy valóban tervről beszélhetnénk, egy olyan tervről, amelyből az intézkedési dokumentumok levezethetők lennének, és ez a terv valóban a nemzet akaratát tükrözően megfelelné az

európai uniós eljárásoknak és elvárásoknak is. Ebben az esetben egy, a közvélemény számára is világos, áttekinthető, az előző évek sikereit és kudarcait feldolgozó, de jövőt mutató, érthető és megvalósítható anyag lenne.

A tervben megjelölt források felhasználója a nemzetgazdaság egésze. A dokumentumban azonban a nemzetgazdaság sem fogalmilag, sem szerkezetileg nem jelenik meg. Pedig ez alapvető! Gondolom, az nem szorul különösebb magyarázatra, hogy a nemzetgazdaságot pénzügyi számláinak negyedéves mérlege írja le, amelyet a Nemzeti Bank állít össze.

Ez a kimutatás tartalmazza a hazánkban külföldiek tulajdonában levő pénzügyi eszközök állományát és kötelezettségeit is, és ezeknek az adatoknak a változása, alakulásuk okának az elemzése lenne alapvetően fontos a nemzetgazdaság egésze tervezéséhez, egy megvalósítható gazdaságpolitika kidolgozásához. Mert például a terv 8000 milliárd forintos összegről beszél hét év viszonylatában – mint nagy jelentőségű, lehetséges gyarapodásról –, ami valóban rendkívül fontos lenne hazánkban, és ez egy komoly összeg; de azért nem óriásian nagy.

Például a Magyarországon levő külföldi tulajdonú pénzügyi eszközök állománya egyetlen év alatt, 2005. és 2006. március 31-e között mintegy 8300 milliárd forinttal növekedett. És – ugyancsak összehasonlításként – ezen időszak alatt az ország nettó pénzügyi vagyona pedig 4500 milliárd forinttal csökkent, azaz ilyen mértékben jött létre vagyonsztés, illetve adósságnövekedés. Néhány év alatt az adósságállományunk 6500 milliárd forinttal növekedett, és én úgy gondolom, plasztikus az a példa, hogy Miskolcnak vagy bármelyik nagyvárosnak ez hány éves költségvetése lenne, mert úgy mondhatnám, a Magyar Köztársaság egyéves költségvetése körülbelül ezt az összeget jelenti. Úgyhogy, ha már itt tartunk, akkor alá kell húzni, a terv egyik alapvető hiányossága pontosan az, hogy a monetáris folyamatokat teljes egészében kiiktatja érvelési és leíró rendsze-

réből, ami pedig az egyik legfontosabb befolyásoló eszköz. Mondhatnám azt is, hogy a terv úgy viselkedik, mint az a háziasszony, aki rendkívüli módon örül, mert egyre több és több gázt kap, hogy minél melegebb legyen a lakásában, ugyanakkor pedig nyitva hagyja az ablakot.

A terv azt a benyomást kelti – vagy akarja kelteni, vagy nem foglalkoztak ezzel a résszel behatóbban –, mintha a fiskális folyamatok határoznák meg az ország társadalmi-gazdasági helyzetét, jövedelmi viszonyait, magát a foglalkoztatást. Pedig ez nem így van. Az elsődleges hatást a monetáris, a tőkefolyamatok gyakorolják, a fiskális csak másodlagos, csak következmény. A terv a hazai és a vidékfejlesztési forrásokkal együtt évente mintegy 4 milliárd euró elköltésére gondol, és nem veszi figyelembe a nemzetgazdaságból ez idő alatti jövedelemkiáramlást, ami a konvergencia-programból levezethetően közel 6–7 milliárd euró; tehát még több is, mint amit felhasználásra szánunk.

Ennek a tervnek a fontosságát értékeli le a konvergencia-program, és leértékeli akkor is, amikor a bruttó hazai termék növekedésének tényezői között a munkát leértékeli. Azt csupán 0,3–0,4 százalékban határozza meg, míg a tőke hatását ettől magasabban, 2,1–2,3 százalékban, tehát hatszor-nyolcszor nagyobb a tőke jövedelmező hatása, mint a munkáé, pedig a munka az, ami igazán fontos! Ezért is elsődleges a munkahelyteremtés! De ezen belül sem mindegy, hogy kiválóan képzett, nagy tudású, jól megfizetett munkaerővel, versenyképes, nagy hozzáadott értékű, munkában előállított terméket állítunk-e elő, vagy csökkenő reálbérért a becsalogatott tőke olcsó, betanított feladatait vállaljuk.

Gondolom, abban valamennyien egyetértünk, hogy az olcsó munkabér nem aktívum az országban. Az iparban az átlagbér ma az árbevétel 2-6 százaléka, ami a járulékokkal, adókkal együtt sem több mint 10 százalék. Az ilyen gazdaság nem képes az országot a válságból kivezetni. Ezt előbb hatékony, innovatív gazdasággá kell alakítani.

Többen megállapították már, hogy ez a terv elszámoltató jelleget nem hordoz, még akkor sem, ha tudjuk, hogy az Unió a pénzek felhasználására vonatkozóan jól működő ellenőrző rendszert alkalmaz. Ez azért is szembeötlő, mert a párhuzamosan készült konvergenciaprogram olyan kényszerű gazdasági leépítés, amelynek hatása többszörösen erősebb a tervben várt pozitív hatásoktól. De a tervvel párhuzamosan további dokumentumok is készültek, példaként a nemzeti lisszaboni akcióprogram felülvizsgálatát említem. Ezt a dolgot készítői tízmillió magyar mindennapi problémájának megoldásáról, életének jobbá tételéről szóló iratként határozzák meg, miközben a terv és a lisszaboni akcióprogram csak nagy jóindulattal felel meg egymásnak.

A lisszaboni akcióprogram leírása kiemeli, hogy a Pénzügyminisztériumban, a Magyar Tudományos Akadémia Közgazdaság-tudományi Intézetében és több egyetemen is makrogazdasági előrejelző modellek működnek, amelyek jól használhatók az alternatívák kidolgozásában, vizsgálatában. Ilyen modellt működtet már több mint egy évtizede a Magyar Nemzeti Bank is. A jelentős elemző és hatásvizsgálati kapacitás ellenére ennek nyomát sem találjuk a tervben, pedig ez a dokumentum alapvetően a pénzfelhasználásról szól, így a felhasználás pénzügyi hatásainak kimondatása ahhoz nélkülözhetetlen lenne.

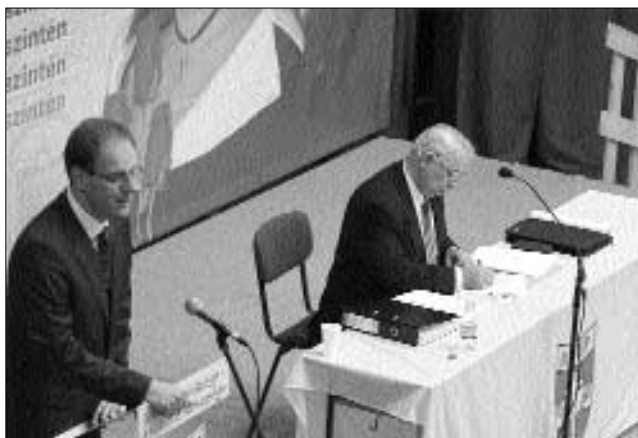
A terv sok általános dolgot is említ, ugyanakkor fontos magyar sajátosságok kimaradtak. Például ma a hazai piacon a tényleges kereskedelmi kamatláb az elképesztően sokfajta díjjal együtt évente 20-30 százalék. Ezen a szinten még a sikeres vállalkozások is elvesztik pozíciójukat, versenyképességüket, felélik vagyonukat, ha kölcsönt kell termelésükhöz vagy fejlesztésükhöz felvenni. Ennek megváltoztatásáról egy szó sem esik a tervben, pedig úgy gondolom, ez ma a magyar gazdaság egyik rákfeneje.

Ezért kellene kiemelt figyelmet fordítani arra, hogy ez az uniós támogatás ne hogy elértéktelenedjék, főleg ha azt a gazdaság monetáris szektora tetszés szerint magához vonhatja. Nehogy majd akkor döbbenjünk rá, hogy lyukas vödörrel és becsukott szemmel akarjuk fogadni az Unióból érkező támogatást. Azt is meg kellene végre vizsgálni, hogy mennyi jövedelem áramlott a befektetési alapokba, és mennyi áramlott onnan ki, valós munkát létrehozó, teremtő tőkeként.

Azt hiszem, ha megvizsgálánk, nagyon megdöbbenénk. A magyar gazdaság felemelkedésének és jövedelemtermelő képességeinek helyreállítása valamennyiünk érdeke. A gazdaságban nem a tőke az első, hanem a likvid pénz mindennapi forgása. Jelenleg azonban mindkét tekintetben az ország kiszáradt. Ezt a folyamatot csak fiskális eszközökkel helyrehozni, megállítani nem lehet. Ez pedig alapvető közgazdasági tétel. Mindaddig, ameddig a kormányzat nem biztosít elegendő mennyiségű és gyorsaságú pénzáramlást, illetőleg mindaddig, amíg ezt csakis a nemzetközi tőke tudja érvényesíteni, addig nem beszélhetünk hazai felemelkedésről, hanem éppen ellenkezőleg, az állam, a magyar vállalkozási szféra és a lakosság eladósodásáról, vagyonuk elvesztéséről.

Tisztelt Képviselőtársaim! Ahogy már említettem, egész egyszerűen féligazság az az állítás, hogy 8000 milliárd forintot kapunk majd az Uniótól a következő hét évben. Nem a 8000 milliárd forinttal van baj, hanem azzal, hogy befizetünk, vámról, áfáról mondunk le, és ezzel a befizetéssel szemben áll a kapott összeg. Tehát a szaldó, az egyenleg ettől kevesebb, jóval kevesebb! Azt is meg kellene mondani, hogy mennyi ténylegesen ez az egyenleg, mennyi a befizetés, és mennyi, amit kapunk. Az lenne korrekt, ha ezt megismerhetnék az emberek. Hiszen minden magyar polgárnak alkotmányos joga a tények megismerése, és különösen érdeke az életét meghatározó körülmények világos megértése.

Ennek hiányában durvulnak el a politikai viták, és nyerhetnek teret a szélsőségek. Ellenben ha kollektív ismereteinkbe bekerülhetnek nemcsak a vágyak, hanem a terhek is, és azt megérti a nemzet, akkor tudjuk, mivel számoljunk. Nem szabad homokba dugni a fejünket, hanem higadt tényszerűséggel, a széles társadalom bevonásával és támogatásával kell megtalálnunk a leépülésből és az eladósodásból kivezető utat együtt, csakis közösen. Mi, kereszténydemokraták, készen állunk a párbeszédre. A tervezet azonban ezt az igényt nem elégíti ki, a kormány felvázolni sem tudta a kilábalás útját, ezért az Új Magyarország fejlesztési tervet támogatni nem tudjuk.

**Mi, kereszténydemokraták, készen állunk a párbeszédre
(Navracsics Tibor Fidesz-frakcióvezető szól a KDNP Országos
Választmányához)**

MEDDIG TART MÉG A NÉP KÁBÍTÁSA?

2006. október 25.

A 12 napos dicsőséges októberi forradalom legszörnyűbb napjára emlékezett s emlékeztetett Latorcai János a T. Házban a „véres csütörtök” ötvenedik évfordulóján. Számosan kerülték a tekintetét a kormánypárti padsorokban ülők, mintha nem is lenne fontos mindaz, miről a kereszténydemokrata politikus oly nagy elszánással és keserűséggel beszélt.

A kegyetlen vérengzés hiteles történetét, tetteseit és felelőseit a mai napig nem ismerjük, és sajnos azt kell megállapítanunk, hogy a rendszerváltás 16 éve ezzel is adós maradt. 1956. október 25-én, a kijárási tilalom feloldása után az emberek ellepték az utcákat. Késő délelőtt az Astoriától egyre nagyobb tüntető tömeg indult a Parlamenthez, tiltakozva a felkelők lefasisztázása, megbélyegzése ellen, követelve Gerő Ernő lemondását. Sokan magyar zászlókkal fellobogózott szovjet harckocsikon érkeztek – és kis idő elteltével gyilkos sortűz zúdult rájuk. A vérengzés közel száz halálos és több száz sebesült áldozatot követelt. Budapesten ez volt a legtöbb áldozatot követelő sortűz. Ma már tudjuk, kedves képviselőtársaim, hogy az 50 évvel ezelőtti Kossuth téri tüntetők provokáció áldozatai lettek.

És tegnapelőtt is történt provokáció. Megalázták a nemzetet, megalázták az ünnepet, amikor a vendég állam- és kormányfők biztonságára hivatkozva az ünnepből kirekesztették a népet, amikor az előkészületekből kiolvashatóan a rendőrséget kíméletlen erőszakra, egész napos harcra készítették fel az októbert megünnepelni szándékozók ellen, párját ritkítóan nagy létszámban és

soha nem látott – Európában nem használt – fegyverzetel. Egy ilyen esemény nem történhet véletlenül. Ezt előre, részletesen meg kellett tervezni és szervezni, miközben a tüntetők elsöprő többsége mindössze ünnepelni akart, emelkedett szívvel, és ebben a rendőrség akadályozta meg őket. Holott a rendőrségnek éppen az ünnep üzenetét, emelkedettségét kellett volna szolgálnia! Békét teremteni, nem pedig ilyen szörnyű erőszakot alkalmazni a békésen sétáló családokkal, kisgyermekét kocsiban toló édesanyával, lelki békét és vigaszt nyújtani képes pappal vagy a hírünket a nagyvilágba elvivő turistákkal szemben. A rendőrség semmilyen jogalapot nem tud felmutatni azok ellen, akik kétszázezren, a legnagyobb, előre bejelentett, a hatóságokkal minden részletében tisztázott fővárosi rendezvényen, a Fidesz és a Kereszténydemokrata Néppárt közös nagygyűlésén vettek részt, s akik onnan békében szerettek volna hazatérni. Ha a rendőrség a rend fenntartásával és nem a randalírozóknak a békés nagygyűlésen részt vevők közé szorításával lett volna elfoglalva, akkor nem történt volna baj.

Tisztelt Képviselőtársaim! Nem bonyolult ez az egész történet, ha madártávlatból nézzük. Szeptember 17-e óta egy becsapott nemzet igazságérzete tiltakozik egyre hevesebben az ellen, amit vele szemben elkövettek. A nagy többség tiltakozásában is józan, békepárti, de sajnos van egy maroknyi kisebbség, amely mindezt csak balhénak tekinti, és sajnos van egy olyan miniszterelnök is, aki mindezt csakis és kizárólag az ellenzék nyakába akarja varrni. Pedig az ellenzék erről semmit nem tehet. Ideje lenne végre észbe kapni, nehogy késő legyen! Mert lehet itt a Házban adócsökkentést törvénybe iktatni, majd pár hónapra rá azt új adókkal felrúgni, és lehet azt mondani: a jólét már olyan nagy, hogy minket irigyel a fél nyugati világ, és lehet azt mondani, hogy nem fog fájni, és lehet megrokkantó terheket a nép vállára

rakni, de néha bele kell nézni a tükörbe is. Sőt ennél rosszabb is van még: időnként haza is kell menni, és ilyenkor meg kell kérdezni a választópolgárokat, hogyan érzik magukat. Hogy vannak? Erre szavaztak? Erre hatalmazták fel önöket a tavaszi országgyűlési választásokon? Vajon mit mondanak a választók önöknek? Azt, hogy minden rendben van? Mit gondolnak? Meddig lehet még kábítani a népet?

Kondorosi Ferenc igazságügyi és rendészeti miniszteriumi államtitkár bízott meg, hogy a kormány nevében „érdemben” válaszoljon a már-már „költői” kérdésekre. Nem volt oly, fényes karrierről álmodozó ember a kormánypárti padsorokban, ki ama nemes pillanatban irigyelte volna államtitkári székét. Válaszolt is, mintha a felszólalást nem is hallotta volna...

A kormány legfontosabb célja a tartós egyensúlyon alapuló növekedés feltételeinek megteremtésével a gazdasági teljesítmény és az életkörülmények tartósan és gyorsuló ütemben való közelítése az Unió átlagához. A felzárkózásnak a következő területeken kell tükröződnie: a vállalkozások versenyképességében, a fejlesztések, beruházások révén megújuló modern kori gazdasági szerkezetben, a foglalkoztatásban, az állam által nyújtott szolgáltatások színvonalában és a reálbérek, reáljövedelmek alakulásában. A kormány célja az, hogy egyszerre állítsa helyre az államháztartás egyensúlyát, és ugyanabban az időben újtára indítson egy sor reformot, amelyeket viszont távlatos szemlélet és elszántság jellemez. Az állam reformra szorul, mert túl nagy, nem elég hatékony és drága, de sajnos a jelentős államháztartási hiány rövidtávon olyan kiigazítást tesz szükségessé, amelynek része a társadalmi elégedetlenségeket produkáló megszorítás és adóemelés is. Ami pedig a társadalmi béke megővését jelenti, nyilvánvalóan gazdasági folyamatok exponálódnak, és megjelenik a hatásuk a közrendben, a közbiztonság-

ban. Ennek megóvása kétoldalú folyamat, politikai konszenzust és önmérsékletet igényel kormány és ellenzék részéről egyaránt.

Az államtitkári választ helyére teszi az idő. Csak ki kell mennie az utcára annak, akit érdekel, hol az igazság.

**Mi, kereszténydemokraták, nyíltan vállaljuk hitünket
(A Szent Adalbert-díj átvétele az esztergomi bazilikába, 2002)**

SORVADÓ ORSZÁG, FOGYATKOZÓ NÉP

2006. november 18.

Hamis illúziók. Szembesüljünk már azzal, ami rossz! Tüneti kezelés, adóemelés, adóprés. Büntetik a munkavállalást és a munkahelyteremtést. Pénzügyi, könyvelési trükkök. Ez a 2007. évi költségvetés, s a hozzá csatolt törvénycsomag kifejezetten igazságtalan, hátrányos és megkülönböztető, messze nem a szociális igazságosság és a másik fél szeretete által motivált, ezért a Kereszténydemokrata Néppárt számára elfogadhatatlan – hangsúlyozta Latorcai János elemző vezérszónoki felszólalásában.

Tisztelt Képviselőtársaim! Ma nem gazdasági kényszer munkál ebben az országban, hanem költségvetési kényszer. Óriási különbség! Ahhoz, hogy valóban a helyzet súlyának megfelelően tudjuk kezelni a gondjainkat, problémáinkat, először az országról kellene beszélni. Elemezni kellene, hogy mi vezetett ide, miért gyengült le a hazai gazdaság versenyképessége, hogy mindennemű hatásvizsgálat nélkül kiosztották mindazt a tartalékot, amit 2002-ben örökölték, s ezzel több mint 2000 milliárd forint nyereséget vontak el a magyar gazdaságtól; hogy az állam adóssága a kormány tevékenységének eredményeképpen immár „lassan” a 90 milliárd dollárt is meghaladja, vagy már túl is haladta; hogy a hiány nagyságát tekintve valóban az elsők között voltunk, vagyunk, a hatékonyság szempontjából pedig messze lemaradva az utolsók, hogy az elmúlt négy évben Magyarország korrupciós megítélése döbbenetes mértékben romlott. Arról kellene beszélni, ami halaszthatatlan, hogy a hazai tulajdonlású gazdaságot, a kis- és középvállalkozói kört a költségvetés pozícióin keresztül is

erősítsük, a leszakadás sebességét legalább fékezzük, és ezzel együtt forrásokot teremtsünk az elmúlt évek haszonélvezői, a bankrendszer és a multinacionális vállalatok felhalmozott extranyereségeiből.

Úton-útfélen halljuk: 7000–8000 milliárd forint európai uniós támogatáshoz jutunk. Hisszük és bízunk benne, hogy minél nagyobb hatékonyság mellett jó pályázatokkal az országnak erre lehetősége nyílik, de azért ezt senki se kezelje kész tényként. Ha belelapozunk az Európai Unió elmúlt időszakának sikertörténeteibe, azt látjuk, hogy például Írország is csak 70 százalék körüli hatékonysággal tudott a pályázatokból részesülni. Az pedig már sunyi elhallgatás, miről a kormánypárti oldalon senki nem akar beszélni, hogy az országnak emellett közel 2000 milliárd forintot be is kell fizetnie az Európai Unióba, és az ország számára igazából csak ennek az egyenlege fog hasznosulni. Ez nem azt jelenti, hogy az a pénz, az a 3000 vagy netán 4000 milliárd, ami beérkezik, beérkezhet nem jön, nem jönne jól, de az semminként sem lesz 7000–8000 milliárd... Erről is kellene beszélni, mégpedig őszintén! A költségvetési kiegészítés címszó alatt például tíz-egynéhány milliárdot fogunk kapni az Uniótól jövőre, viszont a mi befizetési kötelezettségünk ezzel szemben kétszázvalahány milliárd lesz. Ennek a különbségét is hozzá kell majd rakni azokhoz a pályázati pénzekhez, amelyeket reményeink szerint a jövő évben megszerzünk.

Az Alkotmány kötelezővé teszi az Országgyűlés számára, hogy társadalmi és gazdasági tervet alkosson. A kormány mind a mai napig adós ezzel. Márpedig konvergenciatervet, jövőt biztosító költségvetést hitelesen készíteni mindaddig nem lehet, amíg társadalmi közmegegyezésen alapuló gazdasági terv nem készül. Az áfaemelés, az eva emelése, a munkavállalói járulékszigorítások, a gázár-kompenzáció átalakítása és a rendelkezésre álló források csökkentése, a vizitdíj, a kórházi napidíj bevezetése, az önkor-

mányzatok normatíva-csökkentése az oktatásban, valamint az egészségügyi hozzájárulás fizetésének a bevezetése a háztartásbeliek és az őstermelők számára csak és kizárólag megszigorítás, semmi esetre sem nevezhető jövőt biztosító gazdasági tervnek.

A 2007. évi költségvetési terv kizárólagos szempontja a megbillent egyensúly kapkodó helyreállítása, ami csak rövidtávon elérhető eredményekre szorítkozik, a fűnyíróelvszerű megszorítás eszközével. Szakértők állítják: ez a költségvetés csak tüneti kezelést jelent, miközben lefogja a gazdaságot, és növeli a munkanélküliséget. Nem szeretnék vészjós lenni, de kérem kormánypárti képviselőtársaimat, emlékezzenek erre a figyelemfelhívásomra majd a jövő év végén, amikor szörnyülködve tapasztalják, hogy a GDP növekedési üteme 2 százalék alatt marad. Ebben a költségvetési törvényjavaslatban nem jelennek meg áttekinthetően a többéves elkötelezettségek hatásai s a többéves kötelezettségvállalások értékei sem.

Ez a költségvetés egy adóemelésem, adóprésen alapuló költségvetés, ami nem ad semmiféle megoldást az adórendszer évek óta húzódó problémáinak megoldására, holott a világon még sehol sem fordult elő olyan helyzet, hogy csak az adók emelésével egy drámai helyzetből sikerrel kecsegtető módon ki lehetett törni. A jelenleg is bonyolult és hatásaiban áttekinthetetlen rendszer további négy adónemmel bővül, növelve ezzel az elvonási csatornák számát és az adminisztrációs terheket, miközben saját történelmi tapasztalatunk alapján is igazolható, hogy az adó- és járulékterhek növekedésének hatásaként nemhogy fehéredik, hanem egyre inkább szürkül, feketedik a gazdaság.

A jövő évi költségvetésből látható, hogy a gazdaságfejlesztés a kormánynak továbbra sem kiemelt célja. Jövőre mind a beruházás-ösztönzések, mind a kis- és közepes vállalkozások támogatása csökken. S ez különösen fájó, hiszen ez a szektor a legnagyobb hazai foglalkoztató, s e te-

rületen a csőd- és felszámolási eljárások számában sajnos már nagyhatalommá váltunk. A csőd- és felszámolási eljárások számában toronymagasan elsők vagyunk az Európai Unióban. Csak az elmúlt fél évben 6400 csőd- és felszámolási eljárás volt hazánkban, és a következő fél évre 10 százalék többletet prognosztizálnak. De tavaly is kétszer anynyi volt már, mint az utánunk következő Csehországban. A jövő évi költségvetés ugyan 210 milliárd forintot biztosít a gyorsforgalmi úthálózat fejlesztésére és 111 milliárdot a MÁV veszteségeinek finanszírozására, de azt is el kell mondanunk, hogy ezek összességükben meghatározóan az idénről elmaradt kifizetések, azaz jövőre fizetjük azt, amit 2006-ban elvégeztek, elvégeznek.

Magyarországon 1988-ban 5,6 millió embert foglalkoztattak, ma 3,9 milliót. Egy hatékonyan gazdálkodó országban elképzelhetetlen, hogy a lakosság kevesebb, mint 40 százalékanak a foglalkoztatásával annyi anyagi javat lehessen előállítani, amennyi biztonsággal fedezi a teljes lakosság megélhetését, iskolai, egészségügyi és szociális ellátását. Pedig jövőre mindez általánossá válik. Sőt még rosszabb, még nehezebb helyzetbe kerülünk. A mostani költségvetésből világosan látható: a kormány a megélhetési terhek növelésével bünteti a munkavállalást, bünteti a munkahelyteremtést.

Kijelenthetjük: ez a költségvetés alkalmatlan arra, hogy közel 400 ezer munkát kereső embernek állást adjon. Bizony ezzel is szembe kell, szembe kellene nézni! Azok az európai országok, amelyek sikerre számíthatnak, és sikert tudtak produkálni, 55 százalék fölötti foglalkoztatással rendelkeznek, sőt van olyan, a kapitalista termelési viszonyok keretei között is, amelyik 62 százalékos foglalkoztatással rendelkezik. Új megközelítésre, új költségvetési és gazdaságpolitikára, az adók és az élőmunka terheinek csökkentésére, kisebb és hatékonyabb államra lenne szükség. Ez a költségvetés nem biztosítja ezt, és nem biztosítja a társadalmi igazságosságot, a szolidaritást sem.

A megnövekedett terheket viselő állampolgár szempontjából nem egy hatékonyabban működő, kevesebb embert foglalkoztató államigazgatás alakul ki, hanem sajnos egy egyre szétesőbb, széthullóbb, egyre bürokratikusabbá váló intézményrendszer, amely ráadásul a csökkenő színvonalú szolgáltatásait egyre drágábban kínálja. A közsféra létszámcsökkentése ellenére az intézményrendszer szűkítése nem történt meg, ezért a kiadások nem csökkennek, sőt egyes minisztériumok tekintetében még nőttek is. Ennek az egyik legtipikusabb példája a Miniszterelnöki Hivatal, ahol idén a személyi kiadások mintegy 11 százalékkal nőttek, sőt a kommunikációs költségeket még meg is négyszereztek. De a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium is úgy csökkenti a költségeit, hogy bértömeget növel, a fejlesztéseket pedig visszavonja. A jelentős elvonás ellenére alapvetően a személyi költségek nőnek, miközben a szakma lassan kiürül a tárcából.

A hatósági eljárási, engedélyezési, felügyeleti ellenőrzésből és egyéb szaktevékenységekből, szolgáltatásokból származó bevételek és kiadások összhangja messze nem biztosított, pedig az egyes állami feladatok önköltségét már az igénybe vevőkkel, azaz a lakossággal szándékoznak megfizettetni. Elszomorító, hogy jelentősen csökken egyes, korábban az informatikai minisztériumhoz tartozó programok támogatása, így például az e-Magyarország, az e-közhaló program támogatása, vagy ami még ennél is riasztóbb, indokolás nélkül megszűnik a Jövő Háza program. Az általános forgalmi adó előirányzatának teljesülése irreális, hiszen valamennyien tudjuk: csökkenő jövedelem mellett a lakossági fogyasztás nem nő. A regisztrációs adó tervezett előirányzatának teljesülése pedig azért nem várható, mert olyan magas bázissal számoltak, amelyet a gépjárművek értékesítésére vonatkozó prognózisok kapcsán az időarányos adatok egyáltalán nem támasztanak alá.

Az államháztartásról szóló törvény módosítása szűkíti az állami kezességvállalás határait, kiveszi a kötelezettségvállalás fogalma alól a jogerős döntésen alapuló kötelezettségeket. A javaslat úgy fogalmaz, hogy a tárgyévi kifizetési keret tárgyévben nem kifizethető részét a kormány átcsoportosíthatja a következő költségvetési évre. Ez a módosítás növeli a költségvetési hiányt, mivel lehetővé teszi a deficit törlesztése helyett az átütemezést a következő pénzügyi évre. Azaz ez is egy a múltból már ismert ügyes pénzügyi, könyvelési trükk csupán.

A kormány a módosítások után a nemzetközi fejlesztési intézményekkel kötendő hitelszerződéseknél összegszerű korlátozás nélkül egyedi állami kezességet, illetve egyedi állami garanciát vállalhat, ami megint nagymértékben növelheti az eladósodás, az államadósság növekedésének az esélyét és veszélyét. Arról nem is szólva, hogy az Országgyűlés adott évi ellenőrzési jogköréből vonja ki ezeket a forrásokat, kiváló lehetőséget teremtve ezzel a további trükközésre. Azzal pedig, hogy a kormány eltekinthet az egyedi állami kezesség-, állami garanciavállalás feltételétől, a kezesség-, illetve garanciavállalási díj megfizetésétől – ami szintén rontja a deficit kontrollálhatóságát –, tulajdonképpen ismételen valamiféle trükk alkalmazására ad lehetőséget. Fogadják el: bárhonnán vesszünk fel hitelt valaminek a finanszírozására, még ha kiemelkedően jó kondíciók mellett vesszük is fel, az az államháztartás adósságát növeli. Növeli akkor is, ha belülről, akkor is, ha külföldről vesszük föl. Ezen nem lehet köztünk vita, mert ez így van!

A központi költségvetési szerv vagyongazdálkodásában lévő ingatlanok értékesítéséből származó bevétel fejlesztési célokra történő felhasználását kormányrendeletben szabályozottak szerint a pénzügyminiszter engedélyezheti majd, ami a korábban hatályban lévő törvényben a költségvetés központos bevételeinek való kizárólagos alárendelést változtatja meg. Ennek a módosításnak az elfogadása után az

eladott nagy értékű állami ingatlanok bevételeinek a felhasználásáról a miniszter dönt. Ez azt jelenti, hogy a Budapest Airport privatizációs története bármikor megismétlődhet a jövőben más területeken is, csak most már törvényben felhatalmazott keretek között hozhat róla döntést a miniszter.

Teljes egészében kilóg a lóláb az állam tulajdonában lévő vállalkozói vagyon értékesítéséről szóló törvény módosításából is. Semmi, de semmi más célt nem szolgál, mint ezeknek a közhasznú társaságoknak a későbbiekben történő privatizációját. Nem is értem, hogy az egyszerű pénzszerezésen, a költségvetés lyukainak gyors betömésén kívül mi motiválta az előterjesztőket. A gyümölcstermesztési kutató-fejlesztő kht.-k például a speciális magyar növénynevelés meghatározó területei – ami már önmagában csoda, hogy eddig életben tudtak maradni – génbankul szolgálnak! Ha ezeket, egy ilyen laza kézlegyintéssel, szabadon eladhatóvá teszik, akkor holnaptól kezdve semmi, de semmi ellenőrzési garanciánk nem lesz arra, hogy ezekben is ne génmanipulált termékeket próbáljanak előállítani, vagy éppenséggel olyan dolgokkal kísérletezzenek, amelyek semmiféleképpen sem kívánatosak az országnak. De ami ettől sokkal, de sokkal nagyobb probléma, hogy így, kicsi magyarországi kutatói bérekért, nemzetközileg elismert tudományos kutatási eredmények példa nélküli módon lesznek olcsón megszerezhetőek.

A világ ma arról szól: tudunk-e a tudományos kihívásokban, az innovációban lépést tartani. Márpedig ha az oktatástól elvonjuk a pénzt, akkor hogyan fogunk kedvező pozícióba kerülni, hogyan leszünk képesek a versenyben azokat a korlátokat áttörni, amelyeket velünk szemben a szomszéd országok, illetve a vezető hatalmak állítanak? Kóka miniszter úr arról beszélt, hogy a kormány mennyire elkötelezett a kutatás-fejlesztés mellett. Ehhez képest nem éri el jövő évben az 1 százalékot a kutatás-fejlesztés-

re fordítható pénzek összege. Hogyan mer ebben a Házban a mennyezet leszakadása nélkül ilyet mondani egy miniszter? Fölvállalja mindazt, ami ezzel együtt jár? Elfogadhatatlan és felháborító!

Szembesüljünk már azzal, ami rossz! Mert ha nem vagyunk hajlandók tudomásul venni, hogy ebben az országban vannak rossz dolgok, akkor nem tudjuk, hogy mit kell megváltoztatni. Ha pedig nem tudjuk, hogy mit kell megváltoztatni, akkor szélmalomharcot folytatunk, és lehet demagóg módon csapkodni jobbra-balra, a dolgok átgázolnak rajtunk. Erről kellene folynia a költségvetési vitának, s azt kellene a törvényekkel biztosítani, hogy ebből a méltatlan helyzetből az ország, az utánunk jövő generációk valóban ki tudjanak jönni. Ez az igazság, ez a valóság.

Állítják még mindig, hogy a levegőbe beszélünk? Az áfaemelés, az evaemelés, a munkavállalóijáruék-szigorítások, a gázár-kompenzáció átalakítása és a hozzá rendelkezésre álló források csökkentése, a vizitdíj, a kórházi napidíj bevezetése, az önkormányzati normatíva csökkentése az oktatásban, az egészségügyi hozzájárulás fizetésének bevezetése a háztartásbeliek és az őstermelők számára, ez mind-mind olyan újabb és újabb áldozat a magyar állampolgárok részéről, amelyek hatásait még senki sem vizsgálta, melyeknek az egészségügyi állapotra, a jövőképre vonatkozó érdemi vizsgálata még szociológiai szinten sem történt meg. Tudatos a vidék leszakítása, az iskola, az egészségügy, valamint a szociális ellátás lerontása, a kitorés lehetőségeinek elsorvasztása, a vidéki sorból való kiemelkedés megnehezítése. Ezek mind-mind olyan kérdések: amelyek azt jelzik: ez a költségvetés, s a hozzá csatolt törvénycsomag kifejezetten igazságtalan, hátrányos és megkülönböztető, messze nem a szociális igazságosság és a másik fél szeretete által motivált, ezért a Kereszténydemokrata Néppárt számára ez elfogadhatatlan.

TÉLIESÍTIK A RENDŐRKEMPINGET A PARLAMENTNÉL?

2006. november 21.

**Különleges felszólalásra vállalkozott napirend előtt Latorcai János. Ennyi finom utalással, ennyi malíciával régen szóltak a T. Házban. És ami még meglepőbb: az oly megszo-
kott kormánypárti bekiabálások, közbeszólások ezúttal nem kísérték a mondandóját. Azt kérdezte a keresztényde-
mokrata politikus, amit minden normális ember is kérdez,
kérdzene: mi a csudának táborozik itt, a Parlament tőszom-
szédtségében, a falak tövében létrehozott sátorerdőben he-
tek óta ez a rengeteg rendőr. Nem hiányoznak ezek a derék
emberek a végekről, mondjuk, a munka frontjáról?**

Tisztelt Képviselőtársaim! Csak reménykedhetünk, hogy nem fáznak meg a rend éber őrei itt, a Kossuth téren, elvég-
re bármikor beköszönhet a hideg tél. Népi megfigyelés sze-
rint ugyanis ilyenkor, Erzsébet és Katalin napok táján már
kopoghat az idő, sőt eshet a hó is. Mi, a Kereszténydemok-
rata Néppárt képviselői, aggódunk a rendőrökért, akik itt tá-
boroznak a Kossuth téri aszfalton, amelyet előljáróik, ki tud-
ja, miért, műveleti területként emlegetnek. Szeretnénk az il-
letékesek tudomására hozni, hogy tapasztalataink szerint a
szegény rendőrök sokat fázhatnak és ázhatnak, mert nyil-
vánvalóan előljáróik utasítására gépjárműveik motorját járat-
va biztosítják az akciócsapat harci készülttségét. Még a gaz-
daság dübörgését is elnyomja hol az egyik, hol a másik,
amúgy hetek óta itt parkoló rendőrségi jármű dízelmotorja,
ami súlyosan károsítja a szabadban szolgálatot teljesítő baj-
társak egészségét, és egyébiránt környezetszennyező is.

Közegészségügyi szempontból is megfontolandók bizo-
nyos lépések, nehogy az itt tartózkodó állomány tagjai kö-

rében a hideg időjárás miatt olyan betegségek lépjenek fel, amelyek esetleg országos járvány kialakulásához vezethetnek. Természetesen az is aggályos, hogy a műveleti területen felállított szolgálati tábori illemhelyek – a helyszíni bejárás szerint öt darab – közegészségügyi szempontból mennyire tekintetők biztonságosnak. Mind az élőrő, mind a természeti környezet érdekei azt kívánják, hogy a szakemberek rendszeresen ellenőrizzék, nem alakult-e ki fertőzésveszélyes állapot.

Noha a minapi ünnepi magyarverés nyomán tanúsított parancsnoki és kormányzati arrogancia egy kissé elbizonytalanított már bennünket abban, vajon érvényesek-e még a hatályos törvények, most mégis arra bátorkodom javaslatot tenni, hogy a rendőrök ruházatát minél előbb váltsák át téli ruházatra, s arra próbálják meg felhelyezni az elvben kötelező azonosítót, ha már az elmúlt két hónapban itt szolgálók gyakorlójára ez eddig nem volt megoldható. Mert bizony nem volt ez megoldható mind a mai napig!

Tisztelettel kérem: tudassák az ország és a világ közvéleményével, hogy mi a csudának táborozik itt, a Parlament tőszomszédságában, a falak tövében létrehozott sátorerdőben hetek óta ez a rengeteg rendőr. Nem hiányoznak ezek a derék emberek a végekről, mondjuk, a munka frontjáról? Tisztelettel kérem: azzal viszont ne hozakodjanak elő, hogy minket kellett megvédeni, minket ugyanis senki sem akart bántani. Az őszi beszéd miatt kirobbant tüntetés-hullám ugyanis nem ellenünk irányult, és nem a mi védelmünkre kellett százmilliókat elszórni a szűkös költségvetésből, hanem egészen más miatt, és mi nem kértük ezt az erőfitogtatást.

Nekünk ugyanis nincs okunk félni a magyar néptől. Ezzel szemben kinyilvánítjuk, hogy semmilyen formában nem tudunk azonosulni a Parlament körüli fizikai állapotokkal. A megalázó módon sátoortáborban tartott rendőrök egészségének védelmében is szót emelünk, és szót eme-

lünk azért is, mert szegények hetek óta rutinszerűen, azonosító jel nélkül teljesítenek itt szolgálatot a törvényhozás szeme láttára. Nem tudom, feltűnt-e képviselőtársaimnak - rendőrségi térfigyelő kamerák rögzítenek mindenkit, mondhatom a rendszámot, és mondhatom a gépkocsi típusát is, amennyiben kíváncsiak rá, képviselőt vagy nem képviselőt, aki a Parlamentet megközelíti, és nem tudom, kinek az engedélyével, a jogszabályok, a törvényi előírások betartásával vagy sem, illetve kinek az utasítására.

Azt is szeretném elmondani, hogy ez az egész dolog egyfajta rendőrállami szint kölcsönöz a mi Országgyűlésünknek, amely ugyebár mégiscsak demokratikus intézmény. Azt is szeretném jelezni, hogy történelmi ismereteinkből tudjuk, 1956 októberében Nagy Imre összesen négy rendőrrel biztosította a Parlament akkori működését.

Tisztelt kormánypárti Képviselőtársaim! Kérjük önöket, hogy segítsenek helyreállítani a normális életvitelt a Kossuth téren. Önök azt hirdetik, hogy mögöttük áll a többség. Akkor mitől félnek? Ha önöknek sem kell félniük a néptől, akkor önöknek is kínos ez a méltatlan helyzet. Lépjünk hát fel közösen a Kossuth téri rendőrkemping bezárásáért, annál is inkább, mert szerintünk nehéz lenne törvényes alapot találni arra, ami immár két hónapja zajlik itt az ablakok alatt, a falak tövében.

Kondorosi Ferenc igazságügyi és rendészeti miniszteriumi államtitkár válaszolt a kormány nevében:

A rendőrség jogosult a gyülekezési törvény hatálya alá tartozó vagy más jelentős rendezvény rendjének biztosítását, védett személy és az állam működése szempontjából kiemelkedően fontos létesítmény őrzését, védelmét, továbbá nagy jelentőségű más esemény és helyszín biztosítását csapaterő alkalmazásával végrehajtani, amelynek során a terület a személy- és gépjárműforgalom elől lezárható... A Parlament épülete mellett nem kemping van, hanem egy kék színű sátor, amely az itt szolgálatot teljesítő rendőrök

pihenőhelye. Az ott szolgálatot teljesítő rendőri állomány pihenőhelyéül került felállításra az a sátor, amelyben az étkezésüket is megoldják. A sátor valóban nincs téliesítve, azonban szükség esetén megfelelő berendezéssel a fűtése megoldható. Jelenleg váltás hiányában az állomány pihenőidőben történő elhelyezésére és étkezésének kulturált biztosítására egyszerűen nem áll rendelkezésre más eszköz. A téli időjárási viszonyokból eredő veszélyekre is figyelemmel az állomány védelméről a felelős parancsnokok az egészséget nem veszélyeztető és a biztonságos munkavégzés szabályairól szóló korábbi rendeletben meghatározottak figyelembevételével gondoskodnak. Arra vonatkozóan, hogy a Kossuth tér rendőri biztosítása a továbbiakban milyen időtartamra indokolt és szükséges, természetesen pontos határidőt nem lehet meghatározni...

A kormánypárti oldalon megtapsolták az államtitkár „elmés” válaszát...

AKKOR MOST MIRŐL BESZÉLÜNK?

2007. február 20.

Jövönk esélye a gyermek. Már a 24. órában vagyunk, és valóban sürgős cselekvésre van szükség. A liberális gazdasági rendszer lerombolta a családot. Nekünk vitán felül föladataunk, hogy azt újraépítsük. Ha pedig eredményesek akarunk lenni, akkor a most működő rendszert már tovább nyirbálni nem szabad, továbbfejleszteni viszont elengedhetetlen – mondotta Latorcai János a KDNP által kezdeményezett, Magyarország demográfiai helyzetéről szóló vitanapon a T. Házban. Értelemszerűen nem tapsolták meg a kormánypárti padsorokban, lévén előtte Gyurcsány Ferenc miniszterelnök, a miheztartás végett, már elmondta: túllihegett az ellenzék által emlegetett család, szaporább a nemzet, ha nem házasodik! De mégis voltak olyanok, akik a folyosón, körülnézve, ellenőrizetlen pillanatukban, azt mondták: igaza van Latorcainak! – Könnyebb a döntés, ha cenzúrázás nélkül megvallhatjuk!

Tisztelt Képviselőtársaim! Magyarország akkor kerül szembe majd igazán a demográfiai problémával, ha az 1995–2005 között született nemzedék munkaképes korba lép. Addigra ugyanis a mai 40 körüli népes nemzedék eléri a nyugdíjkorhatárt. Jelenleg a generációk közötti újraelosztás még mintegy 90-95 százalékban biztosítja a nyugdíjak forrását és az idősek egészségügyi ellátását, de húsz év múlva már a baj sokkal, de sokkal nagyobb lesz, mint most. Ahogy Babák Mihály képviselőtársam mondta: akkor lesz csak igazán nagy a baj! Addig kell lépniünk, amíg lehet megoldást találni. Mert van megoldás, legalábbis ösztönző erő; ez pedig a családi adózás, természetesen kiegészítve működő szociális ellátórendszerrel.

Az Európai Unióban is van kötelező és van választható családi adózás is, de az Unión kívül is számos ország jog-

rendje ismeri a választható családi adózást, például az Egyesült Államoké vagy Törökországé. Az ismeretek bővítése érdekében is talán célszerű lenne felidézni a már ismertnek tűnő családi adózásokat, megoldásokat, ahol a házastársak kötelezően vagy éppen választhatóan együtt adóznak, és az összeadott jövedelmet a család tagjainak számával osztva sorolják őket alacsonyabb adósávba. Természetesen mindezek mellett is pótolhatatlan, hogy a szociálpolitika a gyermekeiket munkával eltartó nőket még külön támogassa. Franciaországban például ezért nő dinamikusan a születésszám. Az ezredforduló óta tartó bébi-boom tavaly 840 ezer újszülöttet jelentett, ami 1981 óta a legmagasabb szám. Így az sem csoda, hogy ott ismét emelkedik a népesség, pedig a francia nők is már 30–31 éves korban szülik első gyermeküket.

A minap olvastam egy liberális vitairatot, amely igazságtalannak, zsákutcának nevezi az ilyen gyermekösztonzó módszert, mivel az, ahogy írja, nem vezethető le a rászorultsági elvből és a jövedelemteremtéssel kapcsolatos kérdésekből. Valóban, csak az osztható el, amit megtermeltünk. Viszont közgazdasági tanulmányainkból azt is tudjuk, hogy nem lehetséges a termelésben részt vevők egyéni hozzájárulásának korrekt megállapítása a termelt javak előállításában.

Mi, kereszténydemokraták, az igazságos munkabér megállapításában három szempontot tartunk fontosnak: a munkás és családja életszükségletét, a vállalat teherbíró képességét és a közjó érdekét. Hitünk szerint értelmes gazdasági cselekvés alapja csakis a közjó szolgálata lehet, hiszen a közjó többek között feltételezi a jogbiztonságot, a közoktatást, a foglalkoztatást, a szociális biztosítások rendszerét és a működő egészségügyet, pontosan azt, tisztelt képviselőtársaim, amit önök, kormánypárti képviselők a minap kezdtek szétverni. Pedig ezek azok a prioritások, amelyeket a közhatalomnak biztosítania kell, és amelyeket

a magánkezdeményezéseknek is meg kell erősíteni. Utalok itt az egyházak társadalmi tanítására és nevezetesen a *Gaudium et spes* kezdetű enciklikára.

Tisztelt Képviselőtársaim! A minap nyilvánosságra került az ENSZ Gyermekvédelmi Alapjának átfogó jelentése, miszerint Magyarország 21 fejlett – és nem úgy, ahogy a miniszterelnök úr mondta, 21 gazdag –, tehát 21 fejlett ország között a 18. helyen áll a gyermekveszélyeztetésben, a 19. helyen a gyermekjólétben, a 20. helyen az anyagi jólétben, a 21., azaz az utolsó helyen az újszülött- és a csecsemőhalandóság tekintetében, valamint ugyancsak utolsók vagyunk a munkaképes korú, de munkanélküli szülőkkel együtt élő gyermekek arányában is. A jelentésnek számunkra csupán egyetlen, némi optimizmusra okot adó megállapítása van, mégpedig az, hogy Magyarországon ma még az átlagosnál jobban működnek a családi kapcsolatok.

Akkor miről beszélünk, tisztelt képviselőtársaim? Arról, hogy már a 24. órában vagyunk, és valóban sürgős cselekvésre lenne szükség. A liberális gazdasági rendszer lerombolta a családot. Nekünk vitán felül érdekünk, hogy azt újraépítsük, úgy, mint a társadalom alapját. Ha pedig e területen eredményesek akarunk lenni, akkor a most működő rendszert már tovább nyirbálni nem szabad, továbbfejleszteni viszont elengedhetetlen. És jó tudni, tisztelt képviselőtársaim, hogy a családi támogatás nem szociális juttatás, hanem a család intézményének, az abban folyó gyermeknevelői munkának a társadalmi megbecsülése, ezért azt a társadalmi igazságosságnak megfelelően ki kell egészíteni a családi adózással, és a leghatározottabban szorgalmazni kell azt is, hogy a közfelfogás a gyermeknevelést az egyik leghasznosabb társadalmi tevékenységnek tekintse, amire megéri kormányzati pénzeket áldozni azért, hogy valóban lehessen jövőnk.

MÁSNAK FÉNYLIK MÁR AZ ARANY...!

2007. március 5.

Az aranyrészvényes technikával nyomott áron privatizált állami vagyon gazdái jól jártak. Nagy dilemma viszont, kire, kikre bízva majd a kormány az érte kapott tízezer forintokat. Szép pénzért jó megbízás lesz, lehet rokonoknak, sógoroknak, barátoknak, kiöregedett pártkatonáknak. Még a csatlakozási tárgyalások során vállalta Magyarország, hogy az uniós joggal való összhang érdekében módosítja a privatizációs törvényt. Ígérte: a harmónia érdekében átvizsgál minden olyan vállalatot, amelyben az állam a privatizáció után szavazatelsőbbégi részvényt tart fenn. (A szavazatelsőbbégi részvények – aranyrészvények – lehetővé teszik, hogy az érintett privatizált társaságok közgyűlésén az állam stratégiai jelentőségű igazgatási döntéseket vétőzzon meg. Ilyen döntések például azok, amelyek a cég alaptőkéjének megváltoztatásával, egyesítésével, felvásárlásával, netán felszámolásával kapcsolatosak.) Elő is terjesztett a Medgyessy-kormány 2004 tavaszán egy javaslatot, tárgyalta az Országgyűlés is, aztán, ki tudja miért, megrekedt, és minden maradt úgy, ahogy volt. Tavaly aztán, elfogyván türelme, az Európai Bizottság jogsértési eljárást indított Magyarország ellen. A testület úgy vélte (véli), hogy a privatizációs törvény indokolatlanul korlátozza a tőke szabad áramlását és a letelepedéshez való jogot, mivel az aranyrészvények révén az államot különleges jogokkal ruházza fel. Olyan cégek szerepelnek a listán, mint például a Pick Szeged, a Kalocsai Fűszerpaprika, a Herz, vagy éppen az OTP, a Mol, de hadiipari és számos stratégiaiának számító gáz- vagy áramszolgáltató erőmű (Paksi Atomerőmű) is. A kormány, fölbuzdulva a tavaszi rügyfakadáson, úgy döntött: gyors ütemben, szokásos

hévvel és önállósággal, mindenféle késedelmet okozó egyeztetés nélkül, még a május elsejei ünnepi megemlékezés előtt, letudja ezt a négy éve vajúdo kérdést. Így került újra T. Ház elé „Az államot megillető szavazatelsőbbégi részvény jogintézményének megszüntetéséről és egyes törvényeknek a megszüntetéssel összefüggő módosításáról” szóló javaslat. Latorcai János előbb a gazdasági és informatikai bizottság kisebbségi véleményét, majd a kereszténydemokraták álláspontját ismertette. Tanulmányai és foglalatosságai (műszaki doktor, egyetemi adjunktus, főmérnök, vezérigazgató, ipari és kereskedelmi miniszter az Antall-, illetve a Boross-kormányban) jelzik: nem oly politikus, 'ki nem ért ahhoz, 'miről beszél.

Tisztelt Képviselőtársaim! Hiszem, és nem járok messze az igazságtól, ha úgy fogalmazok, hogy az ellenzéki képviselők ezen az ülésen nem voltak egyedül azzal a véleményükkel, hogy a mostani törvényi szabályozás olyan utolsó pillanat a hazai privatizáció történetében, amikor a magyar államnak még lehet rá érdemi hatása. A tulajdonlással összefüggő bármilyen jogi eszköze ugyanis lényegében megszűnik azon társaságokban is, amelyeket az elmúlt időszakban stratégiai céllal, ha csak egy minősített részvény erejéig is, de úgy privatizáltak, hogy az állam megtartotta tulajdonosi jogosítványait.

Államtitkár úr az expozéjában csupán formális jogi kérdésnek minősítette az egészet, mi azonban nem így gondoljuk, és a bizottsági ülésen ennek hangot is adtunk valamennyien, kormánypárti és ellenzéki képviselők egyaránt. Visszatekintve: az 1995-ös privatizációs törvényhez még nem kapcsolódott aranyrészvény. Akkor még, ha tetszenek emlékezni, 25 százalék +1 szavazat volt a legkisebb tulajdoni hányad. Később, bizonyos okok miatt – és most nem mennék bele, miért – az MSZP–SZDSZ-kormány úgy döntött, hogy ezeket a tulajdoni részesedéseket, adott esetben,

speciális aranyrészvényé formálja. Ennek pontosan az volt a lényege, hogy a tulajdonosi jogok gyakorlásában, formálásában, meghatározásában az igazgatósági üléseken az állam továbbra is közvetlenül részt vehessen, s ha kell, be tudjon avatkozni, hogy nélküle stratégiai döntés ne születessen. Az államnak így a privatizált, de stratégiaileg fontosnak tartott társaságok esetében fontos korlátozó, szabályozó eszköz állt és áll mind a mai napig rendelkezésére.

Nem csak formális jogi kérdésekről van tehát szó, hisz' láthattuk, hallhattuk: nagyon komoly gazdasági vetülete is van a mostani törvénymódosításnak. Ne felejtsek el, tisztelt képviselőtársaim, hogy ezek a többnyire multinacionális vállalkozások – éppen a tulajdonosi jogosítványok korlátozása miatt – az akkori, napi piaci forgalmi értékénél jóval kevesebért jutottak a vagyonokhoz. A legnagyobb problémánk nekünk éppen az, hogy az aranyrészvény megszüntetésével most olyan többletjogosítványhoz jutnak – lényegében véve ingyen –, amit anyagiakban ki sem lehet fejezni, fel sem lehet becsülni.

Amikor a bizottsági viták során megfogalmaztuk a törvénymódosítással kapcsolatos kifogásainkat, egyetlenegy esetben sem a jogi kényszer miatt emeltünk szót, tudván, hogy az Európai Unió elvárásainak meg kell felelni, hanem elsősorban az vezérelte a gondolatainkat, hogy miként juthattunk idáig? 2004. május 1-jétől sok év telt el, és a gazdasági minisztérium semmit nem tett annak érdekében, hogy gazdasági oldalról a Magyar Köztársaság érdekeit megvédje, képviselje. Pedig számos lehetősége lett volna, miként más országokban, a dolgok újratárgyalására. Most viszont abban a szorításban vagyunk, aminek nem igazán lehet másképp eleget tenni, csak úgy, ahogy ezt a törvényjavaslat megfogalmazta, ez pedig a társadalmi igazságosságnak messzemenően nem felel meg. A gazdasági és informatikai bizottság kisebbségi véleménye hangsúlyozza, hogy ebben a formájában – anélkül, hogy valamiféle egy-

értelmű javaslat elhangozzon arra, hogyan, miként lehetne ezt a többlet anyagi veszteséget ellensúlyozni – nem tudjuk a törvényt támogatni.

Pártja álláspontját kifejtve hasonló megállapításokat tett:

Ezt a törvényjavaslatot azért nem tudja a Kereszténydemokrata Néppárt támogatni, mert úgy ítéljük meg, hogy számos kiegészítő szabályozást kellett volna hozzá benyújtani. Meg kellett volna határozni például, egy következő tárgyalási folyamat eredményeként, azt a vagyoni értéket, amelyet a privatizáció idején az aranyrészvények képviseltek, amelytől most a magyar állam egy csettintéssel megválik, mert az ellenértékét semmilyen formában nem tudja vagy nem is akarja az adott társaságoktól beszedni.

Kénytelen vagyok visszanyúlni egy kicsit a történelemben: 1993-ig, amikor – persze más összetételben –, a Tisztelt Ház szinte konszenzussal elfogadta a Magyar Köztársaság energiapolitikáját. Abban a privatizációra, a jövőbeli privatizációra vonatkozóan is, egyértelmű előírások voltak. Ha vissza tetszenek emlékezni például azon vállalatokra, társaságokra, amelyeket ez a törvény is érint, amelyek a magyar energiaellátás meghatározó szintű társaságai, azt javasolta akkor az energiapolitikai koncepció, hogy a külföldi tőke a vagyon húsz százalékáért vásárolhatja ki ezen társaságokban és a vagyon húsz százalékának megfelelő összeget pedig tőkeemeléssel modernizációval, fejlesztésre kell fordítani. Így a külföldi tőke tulajdonosi hányada legfeljebb egyharmad lehet. 1994-95-ben az önök akkori pénzügyminisztere azonban úgy ítélte, tisztelt kormánypárti képviselőtársaim, hogy a privatizáció felgyorsítása jelentős bevételi többletet jelent majd a kormány számára. Ennek eredménye lett a teljes kivásárlás és a szavazatelsőbbégi jogot biztosító aranyrészvény.

Most, amikor tisztán jogi oldalról be vagyunk kényszerítve egy eljárásba, és csak félve sandítgatunk az Európai

se befogalmazzon az alapító okiratába, vagy az alapszabályába valamiféle olyan típusú passzust, ami helyettesítheti az aranyrészvényt. De, tisztelt képviselőtársaim, tudjuk valamennyien, hogy a gazdasági társaságokról szóló törvény előírásai szerint az alapító okirat változtatható. Ma beszavazzák, holnap meg egy következő döntéssel kivesszük, aztán az állam ugyanúgy nézhet, ahogy eddig nézett.

És akkor még nem is szóltam arról, hogy milyen tőke-repatriálás folyt itt, ezekben a társaságokban. Elnézést kérek, de nem tudom elfogadni – és egyetlen ellenzéki képviselő sem, sőt, ha a kormánypárti képviselőtársaim legbelsőbb valóságába beletekintünk, úgy gondolom, ők sem –, hogy itt bizonyos bankok vagy társaságok nemzeti vagyonhoz, nemzeti többletbe jussanak, lényegében ingyen.

Várjuk tehát azokat a megoldási javaslatokat, amelyeket kormánypárti képviselőtársaim készítenek. Mi is megpróbálunk ehhez a kurta törvényjavaslathoz kiegészítő módosításokat fogalmazni, és csak reménykedhetünk, hogy közös akarattal talán képesek leszünk mindazt kiküszöbölni – ha csak kármentési céllal is –, amit sajnos a gazdasági tárca elmulasztott. Addig is jelezzük, hogy ebben a formájában ezt a törvényjavaslatot semmiféleképpen sem tudjuk támogatni.

A T. Ház 202 igen szavazattal döntött az államot megillető szavazatelsőbbbségi részvény jogintézményének megszüntetéséről. Az államot megillető szavazatelsőbbbségi részvények, illetve a hozzájuk fűződő jogok a törvény erejénél fogva megszűntek. Az aranyrészvények törzsrészvénnyé alakultak át. A döntés értelmében például a Magyar Telekomnál lévő egy darab, „10 000 Ft” névértékű, a Magyar Köztársaság javára kibocsátott szavazatelsőbbbségi részvénye a jövőben tényleg csak tízezer forintot ér. Másból, például a MOL-nál, a Pick Szegegnél, a Kalocsai Fűszer-

paprikánál, a Herz-nél, az OTP-nél, a CD Hungary Ingatlanhasznosító, Forgalmazónál, a Hungaropharma Gyógyszerkereskedelmi Zrt.-nél, a paksi s más erőműveknél és gázzolgáltatóknál sem többet.

A jövőbe látott Latorcai János: az aranyrészvényes technikával nyomott áron privatizált állami vagyon gazdái jól jártak. Nagy dilemma viszont, kire, kikre bízta majd a kormány a mostani tízezer forintokat...

A törvénymódosítás értelmében a hazai energiaellátás biztonsága szempontjából fontos villamosenergia-, illetve gázipari cégek igazgatóságában és felügyelő bizottságában viszont továbbra is képviselteti magát az állam. Az „embe-rei” azonban kizárólag csak „konzultációs jogkörrel, tájékoztató és információnyújtás céljából” vehetnek részt az üléseken – szavazati joguk nem lesz.

Vízen a buborék, mondhatná Latorcai János, s tán érzi is: szép pénzért jó megbízás lehet, rokonoknak, sógoroknak, barátoknak, kiöregedett pártkatonáknak...

EGY MONDAT... – A T. HÁZBAN

2007. március 19.

Mindössze egymondatos törvénymódosítási javaslatot terjesztett, a KDNP által is támogatottan, a T. Ház elé Tállai András (Fidesz). Véltek: az Országgyűlés – valószínűleg figyelmetlenségből, de mindenképpen méltánytalanságból - módosította a gépjárműadóról szóló törvényt úgy, hogy ez év január 1-jétől megszüntette azoknak a mozgáskorlátozott személyeknek az adómentességét, akiknek nem a saját nevükön van a gépjárműjük, akiket családtagjuk ápol, gondoz és szállít. Több mint százezer nehéz sorsú családot érint a kedvezmény megszüntetése, melyhez a gáz, a gyógyszer s minden más árának az emelkedése is társul. A módosító indítvány szerint „a súlyos mozgáskorlátozott személyt szállító, vele egy éve közös háztartásban élő közeli hozzátartozója tulajdonában lévő egy darab, 100 kilowatt teljesítményt el nem érő személygépkocsi után is” újra járna a mentesség. A KDNP támogatta a törvény módosítását. Latorcai János, hangsúlyozta: Úgy ítéljük meg, hogy egy olyan országban, ahol sajnos több százezer mozgáskorlátozott ember él, de ahol a közintézmények kétharmadát még nem tették akadálymentessé, ezzel a kezdeményezéssel kötelességünk élni!

Tisztelt Képviselőtársaim! Föl szeretném hívni valamennyiük figyelmét, ha a Moszkva tér környékén járnak, ahol szervezett keretek között foglalkoznak ezekkel a sérült emberekkel, akkor nap mint nap láthatják, micsoda nehézséget jelent nekik a közlekedés az utakon.

Ezen emberek zöme nem képes arra, hogy maga vezessen személygépkocsit. Ha pedig közvetlen hozzátartozója, a gépkocsi tulajdonosa, üzembentartója hozza-viszi, nem vonatkozik rá a súlyadókedvezmény. Szíveskedjenek vé-

giggondolni, mennyire méltánytalan ez! A Magyar Köztársaság Országgyűlésének kell annyira szociálisan érzékenynek és igazságosnak lennie, hogy ezt a méltánytalanságot kijavító javaslatot támogassa.

Tévedett Latorcai János. Nem támogatta, még tárgysorozatba sem vette a kormánytöbbségű T. Ház az egymondatos javaslatot. Versszerető lévén, keserűségében, tán eszébe jutott Illyés Gyula híres egy mondata is – az a zsarnokságról szolt...

ELENGEDHETETLEN A KÖLTSÉGVETÉSI TERVEZÉS MEGÚJÍTÁSA!

2007. április 24.

Felfogásunk szerint az Országgyűlésnek kell meghoznia a tényleges döntéseket, megalkotnia a valódi költségvetést, a kormánynak „csak” előkészítő és végrehajtó feladata van, a parlamentáris kormányzati rendszerből ugyanis ez következik. Figyelemre méltó az is, hogy az Állami Számvevőszéknek, ellenőrzései nyomán, a korábbi évekhez képest több büntetőfeljelentést kellett tennie. Ez nemcsak a közpénzek kezelésével, felhasználásával kapcsolatos fegyelem lazulását, hanem az önkormányzatok fejlesztési forrásainak szűkülését, a beruházások finanszírozásának gondjait is mutatja, olyan gondokat, amelyekre nekünk, országgyűlési képviselőknek nagyobb figyelmet kellene szentelnünk – hangsúlyozta az Állami Számvevőszék 2006. évi tevékenységéről szóló jelentésének tárgyalásakor a Kereszténydemokrata Néppárt országgyűlési képviselőcsoportjának állásponytját kifejtve Latorcai János.

Tisztelt Képviselőtársaim! Megállapíthatjuk és a bizottsági viták során meg is állapítottuk, hogy a Számvevőszék magas színvonalon látja el feladatát. Jelentései, javaslatai, figyelemfelhívásai megszívlelendők. Mind a költségvetési javaslat megalapozottságának ellenőrzése, mind a zárszámadás értékelése olyan segítséget jelent az Országgyűlésnek, amely nélkül nehezen tudnánk értelmezni a számokat, a sorokat és oszlopokat, értékelní a folyamatokat, kihámozni azokat a tendenciákat, amelyek a költségvetés, az ország pénzügyi-költségvetési helyzetének napjaiban jelen

vannak. Sajnálható, hogy a kormánypárti többség rendre átsiklik például a kockázati tényezőkre utaló számvevőszéki jelzések felett az éves költségvetési javaslatok tárgyalásakor, a kiadások alul- és a bevételek felültervezésekor. Fegyelemre méltó az is, hogy az Állami Számvevőszéknek, ellenőrzései nyomán, a korábbi évekhez képest több büntetőfeljelentést kellett tennie. Ez nemcsak a közpénzek kezelésével, felhasználásával kapcsolatos fegyelem lazulását, hanem az önkormányzatok fejlesztési forrásainak szűkülését, a beruházások finanszírozásának gondjait is mutatja, olyan gondokat, amelyekre nekünk, országgyűlési képviselőknek nagyobb figyelmet kellene szentelnünk...

Az Országgyűlés egyetértő támogatásával látványosan erősödött a szervezet tanácsadói tevékenysége is. Ennek legújabb eredménye „A közpénzügyek szabályozásának tézisei” című dokumentum, amely jelzi, hogy a Számvevőszék kilépett a korábbi ellenőrző, bírálói szerepköréből, és a kutató-elemző-tanácsadó funkció révén új értékek létrehozását is elő kívánja segíteni.

A tézisek egyes javaslataival természetesen lehet, sőt kell is vitatkozni, de az is vitathatatlan, hogy az anyag a maga egészében koherens rendszert alkot, megfelelő alapul szolgál a későbbiek során egy-egy jogszabály előkészítéséhez, bevezetéséhez. És ez az egésznek a lényege. Nagyon remélem, hogy e törvények kimunkálásában a Pénzügyminisztérium partneri feladatot vállalva, érdemi munkát végez, és azt is remélem, sőt különösen remélem, hogy ezek a gondolatok az elkövetkező időkből kidolgozásra kerülő új törvényekben már vissza is köszönnek, és a törvények egy-egy fejezete pedig kimondottan ezen tézisek alapján készül majd. Mert ha a kormány ezt magára nézve nem tekinti kötelezőnek, akkor az egész egy reményvesztett vállalkozás, elvetélt próbálkozás.

Ma már közhelyszámba megy, hogy az állami feladatok, funkciók meghatározása nélkül nem lehet tervezni, nem le-

het az államot működtetni, nem lehet a közpénzek elköltéséről felelős döntést hozni. A kereszténydemokrata érték-szemlélet szerint a társadalmi szolidaritás gondolatának kell áthatnia az állam funkcióinak meghatározását, és nagy örömmükre ez a gondolat jellemzi a Számvevőszék anyagát is. Természetesen fontos a jogi szabályozás stabilitása, kiszámíthatósága is, mert ha a társadalom, a gazdasági élet szereplői nem tudják megtervezni a maguk cselekvéseit az állam, a kormány hektikus döntései miatt, akkor borulhat a társadalmi béke, és valóban bekövetkezhet valamiféle anarchia.

Úgy gondolom, mindannyiunk számára nyilvánvaló, megalapozott tervezéshez egyrészt új módszerek alkalmazására lenne szükség – mint például az Európai Unióban is alkalmazott programköltségvetés bevezetésére vagy más hasonló megoldásokra –, másrészt elkerülhetetlen lenne a költségvetési egyensúly biztosítására kidolgozott, más országokban már bevált egyensúlyi szabályok, módszertani és eljárási rendelkezések, valamint intézményi biztosítékok átvétele is. Ha világossá válik előttünk a független költségvetési intézmény rendeltetése, az, hogy kiszűrje a pártpolitikai hatásokat a költségvetés tervezéséből, és a tervezés folyamatát a nyilvánosság kontrollja alá helyezze, akkor beláthatjuk, hogy többféle szervezeti megoldás is elképzelhető.

A Fidesz – Magyar Polgári Szövetség és a Kereszténydemokrata Néppárt által korábban javasolt költségvetési tanács megítélésem szerint a legegyszerűbb és a legolcsóbb formája lenne e feladat ellátásának. Ebben a testületben az Állami Számvevőszék is méltó szerepet kapott volna, figyelembe véve, hogy a legfelsőbb ellenőrző szervezet státusát maga az alkotmány rögzíti, ilyen értelemben az Állami Számvevőszék nem megkerülhető. Vélhetően egy költségvetési hivatal sem rossz megoldás, de kérdés, hogy mennyire lesz képes ellátni a feladatait, ha a feltételek nem változnak. Hiszen az Állami Számvevőszék esetében sem hatásköri korlátai vannak a költségvetési javaslat ellenőrzé-

sének, hanem a tervezési mechanizmus és az időhiány teszi sokszor lehetetlenné az elmélyültebb elemzés elvégzését. Nem ritkán csak két-három hét áll rendelkezésükre, ezalatt teljes értékű, átfogó, a valóságnak megfelelő elemzést végezni bizony nagyon nehéz.

Tisztelt Képviselőtársaim! Ha a kormányt továbbra sem kötelezi semmi az ilyen intézmények véleményének a figyelembevételére, és a parlamenti többség automatikusan a kormány javaslatát fogadja el bármilyen független szervezet álláspontjával szemben, akkor nincs és nem is lehet továbblépés. Amikor tehát a szervezeti kérdésekről majd döntés születik, érdemes megfogalmazni és érdemes lesz megfontolni, hogy szükséges egy új, az Állami Számvevőszékhez hasonlóan független, törvények által deklarált költségvetési intézmény. Amennyiben létrejön egy ilyen szervezet – és reményeink szerint majd létrejön –, akkor annak hatáskörét, feladatait mindenképpen összhangba kell hozni az Állami Számvevőszékre vonatkozó szabályokkal, hiszen semmiféleképpen sem szabad két teljesen egyforma profilú, párhuzamos tevékenységet folytató intézményt létrehozni.

Igen fontos gondolatnak tartom tehát a Számvevőszék által elkészített tézisek alapján az Országgyűlés költségvetési jogának erősítését és a végrehajtó hatalom felelősségének hangsúlyozását. Felfogásunk szerint ugyanis az Országgyűlésnek kell meghoznia a valódi döntéseket, megalkotnia a valódi költségvetést, a kormánynak „csak” előkészítő és végrehajtó feladata van, a parlamentáris kormányzati rendszerből ugyanis ez és csakis ez következik. És még valami, ami legalább ennyire fontos: a végrehajtóknak vállalniuk kell a szándékos vagy gondatlan szabályszegésekért nemcsak a politikai, hanem a jogi, az anyagi, és az erkölcsi felelősséget is. Ezek a felelősségi szabályok is megalkotandók, melyeket személyekre való tekintet nélkül alkalmazni is kell!

A Kereszténydemokrata Néppárt országgyűlési képviselőcsoportja támogatja az Állami Számvevőszék beszámolójának elfogadását. Javasolja a határozati javaslat módosítását, amelynek értelmében az Állami Számvevőszék felhalmozott tudásával és tapasztalataival a továbbiakban is segítse a közpénzügyi szabályozás kidolgozását.

Felelős kormány a költségvetési törvényt is betartja!

KARTELLEK, ÖSSZEFONÓDÁSOK, TISZTESSÉGTELEN REKLÁMOK

2007. május 16.

A Gazdasági Versenyhivatal 2005–2006. évi tevékenységéről, a versenytörvény alkalmazása során szerzett tapasztalatok tisztaságának és szabadságának érvényesülésével kapcsolatos beszámolójáról tárgyal a T. Ház. Tény: a vállalatok közti kartellmegállapodások, titkos áregyeztetések sértik a versenyt, és növelik az árakat, ezért fel kell lépni ellenük. Tavaly majdnem 180 ügyben több mint 11 milliárd forint bírságot szabott ki a Gazdasági Versenyhivatal. Több céget büntettek például a fogyasztókat megtévesztő reklámok miatt, amelyek a termékek nem létező gyógyhatásáról szóltak. Számos bankot is elmarasztaltak például hitelkártyareklámjuk miatt. Latorcai János a KDNP álláspontját képviselve hangsúlyozta:

Frakciónk támogatandónak és folytatásra érdemesnek tartja a Gazdasági Versenyhivatal szigorú és következetes munkáját, mert úgy gondoljuk, hogy e nélkül érdemi előrelépésre nem kerülhet sor. Meg kell állapítanunk: még mindig a közigazgatási bírság az egyetlen olyan hatékony eszköz, amellyel csökkenteni lehet a visszaéléseket. Az eljárásokból egyértelműen kiderül, hogy elegendő mértékben szabályozott-e a piaci verseny, hogy a verseny eredményeként miként és hogyan változtak a piaci árak, és miként tudnak érvényesülni a monopól- vagy kvázi monopólhelyzetben lévő cégek nyomása alatt tevékenykedő kisebb, elsősorban – meghatározóan – hazai vállalkozások.

Egyértelműen kiderül az is, hogy mennyiben törekedtek a nagyok és a szorításban lévő kicsik a tisztességes piaci magatartásra. Az elmúlt évek versenyfelügyeleti munkáját

áttekintve megállapítható, hogy a hivatal tevékenységében legnagyobb számban most is a fogyasztók tisztességtelen befolyásolására irányuló törekvésekben indított eljárások szerepeltek, amelyek közül az egészségmegőrzés kategóriájába tartozó termékekkel kapcsolatos eljárások szaporodtak meg. Ennek során elsősorban azt vizsgálták, hogy a reklámokban, illetve ezen termékek csomagolásán található információk alkalmasak voltak-e a fogyasztók megtévesztésére.

Visszatérő versenyjogi kérdés a kereskedelmi akciók és árengedmények kérdése. Az akciókban, a különleges ajánlatokban nemcsak pontatlanságok fordultak elő, hanem szándékos megtévesztések is. A reklámtörvény előírásai alapján ilyenkor a fogyasztóvédelmi hatóság jogosult eljárni, de olyan esetekben, amikor a megtévesztés az üzletpolitika része, a piacon domináns magatartás és a vásárlók meghatározó részének uralására ad lehetőséget, akkor minden esetben indokolt a Versenyhivatal fellépése is. Egyre gyakrabban foglalkozott a Versenyhivatal az egészségmegőrzéssel kapcsolatos termékek körében fölmerült ügyekkel is, ugyanis gyógyhatást tulajdonítani csak olyan termékeknek lehet, amelyeket az arra minősítő cég, illetve hatóság engedéllyel igazolt. Ezen a területen komoly verseny alakult ki a hazai piacon, ezért a különböző cégek különböző „eljárásokat” alkalmaztak saját termékük értékesítése érdekében.

Az egészségmarketing tárgyú ügyeken kívül a hivatal az elmúlt években számos olyan versenyfelügyeleti eljárást zárt le, amelyben az élelmiszerek csomagolásán feltüntetett információk, jelölések alkalmasnak mutatkoztak a fogyasztók megtévesztésére. Egyértelműen kiderült, hogy a Versenyhivatalt is szükséges lenne bevonni azokba a felderítésekbe, leleplezésekbe, amelyek jellemzően a nagyobb ünnepek előtt a nagykereskedelmi láncokban, elsősorban az élelmiszertermékek piacán tapasztalhatók voltak. A kereskedelemben továbbra is visszatérő versenyjogi kérdés az akciók,

az árengedmények ügye. Az eladásösztönzési akciókban, különleges ajánlatokban előforduló pontatlanságok, esetleg szándékos megtévesztések kiszűrésében a reklámtörvény alapján a fogyasztóvédelmi hatóság jogosult eljárni, azonban néhány kirívó esetben, amikor ez a pontatlanság az üzletpolitika részévé is válhat, meggyőződésünk szerint indokolt lehet a Gazdasági Versenyhivatal fellépése is.

A kartellek a legsúlyosabban versenykorlátozóak, hiszen ár vagy kvóta meghatározására, illetve piacfelosztásra irányulnak, és a legnagyobb titokban születnek. Bár 2005 óta büntetőeljárással is fenyegetettek a közbeszerzési eljárásokat érintő ajánlattevők közötti összejátszások, mégis szép számmal volt rá példa az elmúlt időben. Pár évvel ezelőtt a kartelleljáráásokban az útépítő cégek „jeleskedtek”, ma, illetve a vizsgált két évben elsősorban az építőipari, az informatikai beszerzések piacán és a biztosítási piacokon jelentek meg ilyen és hasonló visszaélések.

Érdeemes azt is megállapítani, hogy 2006-ban a legnagyobb összegű bírság kiszabására éppen a biztosítási piacon került sor, s nem közbeszerzéses kartellügyben. A kivetett bírság, a 6,8 milliárd forint talán ezen a téren is visszatartó erejű volt. Sajnálattal kell megállapítani, hogy versenykorlátozó törekvések tetten érhetőek voltak már az agrárszektor, a könyvkiadás és a könyvkereskedelem területén is, de a szakmai kamarákkal szemben is születtek ilyen ügyből fakadó elmarasztaló határozatok. Mindenképpen támogatandónak és folytatásra érdemesnek tartjuk a hivatalnak a kartellek feltárásában az elmúlt évek során követett szigorú politikáját, mert csak ez rettentheti el a vállalkozásokat a jogellenes magatartástól.

2006-ban az erőfölénnyel való visszaélés gyanúja miatt folytatott versenyfelügyeleti eljárásokban nyolc marasztaló határozat született. Ilyen eset volt a vezetékes műsorterjesztés, a kábeltelevízió-szolgáltatás piacán az évek óta visszatérő jellegű, túlzottan nagy mértékű havi elő-

fizetésidő-növelés, valamint a programcsomagok összetételének hátrányos módon történő változtatása. De idesorolhatnánk az internetes szolgáltatás, valamint a televíziós műsorszolgáltatás, illetve az ahhoz kapcsolódó műsor-szétosztás területén tapasztalt eseteket is, például a szolgáltatóváltás korlátozására irányuló magatartást. De előfordulnak hasonló esetek a vezetékes energiapiacokon is, amikor a szolgáltató hatóságként igyekszik föllépni, vagy a hatósági árszabályozás alá mindeddig nem tartozó tevékenységeit túlárazza.

Az utóbbi időben világszerte megszaporodtak a vállalat-összevonások, a tisztességes vagy tisztességtelen felvásárlások, és ezek értelemszerűen Magyarországon is jelentkeztek. Részben jelentkeznek a multinacionális cégeken keresztül, részben pedig pontosan ezek tevékenységének eredményeképpen a kisebb vállalkozások tönkremenetelével. Kiemelésre méltónak tartom azt a munkát, amelyet a Versenyhivatal végzett, mert talán nincs még egy területe a versenyjogi szabályozásnak, ahol ennyire széles körű, alapos, részletekbe menő felderítő munkát kell végezni annak érdekében, hogy egyértelműen bizonyítani lehessen; valóban visszaélésre került sor.

Örvendetes, hogy a hivatal szerteágazó feladatait megítélésünk szerint jól, átláthatóan végzi. Ajánlásait megfontolandónak tartjuk, különösen a monopol- és kvázi monopolhelyzetben lévő társaságok korlátozására vonatkozókat ítéljük igen fontosnak, amelyeket bizonyos nagykereskedelmi hálózatok esetében a lehető legsürgősebben alkalmazni is kellene. A Kereszténydemokrata Néppárt országgyűlési képviselőcsoportja, megköszönve a Gazdasági Versenyhivatal elmúlt kétévi magas színvonalú munkáját, az arról szóló beszámolókat elfogadásra ajánlja a Tisztelt Háznak.

GAZDÁLKODÁSNAK ÁLCÁZZÁK AZ ÚJ PRIVATIZÁCIÓT

2007. június 5.

Korszerű vagyongazdálkodási renddel kecsegtet a kormány törvényjavaslata, amelyről szakértők sora jelezte, hogy valójában új, az Országgyűlés – és ezáltal a nemzet – számára követhetetlen, ellenőrizhetetlen magánosítások keretét teremti meg. Három nagy sebből vérzik a javaslat, mutat rá Latorcai János: egyrészt a tartósan állami kézben maradásra kijelölt vagyonelemek listája igencsak megrövidül, másrészt a Nemzeti Földalapkezelő Szervezet beolvasásával átláthatatlan földbizniszre nyílik lehetőség, továbbá magát az új vagyongazdálkodást pedig csak sokszoros áttételken keresztül, gyakorlatilag sehogyan sem tudja ellenőrizni a népszuverenitást megalapozó Országgyűlés.

Tisztelt Képviselőtársaim! A törvényjavaslat preambuluma szerint az Országgyűlés az intézményes privatizáció lezárása után az állami vagyonnal való gazdálkodás új, korszerű rendjének kialakítása, a hatékonyabb, eredményesebb, költségtakarékosabb, a nemzet számára tartós értékékként megőrzendő vagyon védelmét, értékmegőrzését szolgáló vagyongazdálkodás érdekében alkotja ezt a törvényt. Ugyanakkor a szakértők nagy többsége mégis úgy fogalmaz, hogy az állami vagyon felügyeletét átalakító vagyontörvény tervezetében a kormány ismét megpróbál szabad utat nyitni több állami cég privatizációja előtt.

Tisztelt Képviselőtársaim! A téma nem előzmény nélküli, hiszen erről a kérdésről tavaly szeptemberben egyszer már vita alakult ki a kormánypártok között, miután Kóka János a Liberális Gazdasági Tanács egyik ülése után az MVM, a Posta, a Volán társaságok és a Szerencsejáték Zrt.

magánkézbe adását sürgette, hogy a befolyt pénzt az államadósság csökkentésére fordíthassák.

Az akkor kialakult vitában az MSZP részéről nagyon sokan nem támogatták ezt a magánosítást. Az Állami Számvevőszék egyik magas rangú vezetője is óvta a „pusztán könyvelői szemléletű privatizációtól” a kormánypártok tagjait. A szervezet elnöke, Kovács Árpád úr most azt mondta, hogy: „a törvény elfogadása önmagában csak technikai kérdés, az érdemi döntéseket az határozza majd meg, hogy az állami vagyon kezelésére létrehozandó új testület, a nemzeti vagyongazdálkodási tanács tagjai milyen szellemben kezelik majd a társaságokat.” Kérem szépen, itt van az a bizonyos eb elhantolva, mert hiszen tudjuk, hogy ennek a törvénynek a lényege; mely vagyontárgyak kerülnek be a mellékletébe, pontosabban a Kincstár kezelésében lévő mely vagyontárgyak nem kerülnek be oda, mert azok minden további nélkül szabadon értékesíthetők lesznek.

A 32 oldal mellett csak 1 oldal a taxatív felsorolású melléklet, az a táblázat, amelyik meghatározza, hogy mi az, ami tartós állami tulajdonban marad, tehát nem lesz értékesíthető. Én most eltekintek attól, hogy mindazokat a társaságokat felsoroljam, amelyek átkerülnek a szabadon értékesíthetők közé – a Szerencsejáték Zrt.-től, az Állami Autópálya-kezelőtől, az ITDH-től a Hitelgarancia Zrt.-n át, a MEHIB-en és az Eximbankon keresztül a Herendi Porcelán Manufaktúráig –, de tisztelt képviselőtársaim, vajon hányan gondolták már azt végig, hogy a tartós állami tulajdon köréből kikerülnek a regionális vízművek, a foglalkoztatási célú közhasznú társaságok – ugyanis nincsenek benne a táblázatban –, a különböző kutatóintézetek, a hadiipari cégek, megszűnik az állami tulajdon a Geodéziai és Térképészeti Zrt.-ben, a Kopint-Datorgban, az Országos Fordító és Fordításhitelesítő Irodában és a Sportlétesítmények Vállalat Zrt.-ben is. Tehát ezek mind, mind szabadon privatizálhatók lesznek.

Érdekes módon 2005-ben szinte konszenzussal, 99 százalékos többséggel tudtuk megtenni, hogy 75 százalék plusz egy szavazatos tulajdoni hányadban tartsuk az MVM-et, ugyanis akkor már nem lehetett a százszázalékos állami tulajdoni körbe visszaemelni. És most az MVM is lekerült a 75 százalék plusz 1 tulajdoni hányadra, azaz 25 százaléka ezzel a döntéssel már privatizálható.

Tisztelt Képviselőtársaim! A törvényjavaslat az egyik legnagyobb sebet a magyar termőföldön ejti, hallhattuk a mezőgazdasági bizottság véleményében. Ez a bizottság e tekintetben mértékadó. El kell fogadnunk mindazt, amit a mezőgazdasági bizottság a véleményében megfogalmazott, hogy a Nemzeti Földalapnak nem szabad ebbe a vagyongazdálkodási szervezetbe beleolvadnia. Én vitatkoznék az államtitkár úrral, mert azt mondta, hogy nem szűnik meg a földalap. A törvény tételesen kimondja, hogy megszűnik. Az államtitkár úr által is szerkesztett 57. § (3) bekezdése szó szerint így szól: „A Nemzeti Földalapkezelő Szervezet 2007. december 31-ei hatállyal megszűnik.” Tisztelt Államtitkár úr! Bizonyára elkerülte a figyelmét, hogy a vagyongazdálkodásban a szervezet az, amelyik igazán garanciát jelent a mezőgazdaság, a földterületek vonatkozásában.

És ahogy Herényi Károly képviselőtársamtól is hallhattuk, ami igazán nagy probléma, hogy a leendő szervezet lényegében kikerül az Országgyűlés felügyelete alól. Kikerül, hiszen az Országgyűlés csak nagyon hosszú időt igénylő áttételeken keresztül tud bármilyen formában hatással lenni rájuk. Az ÁSZ közvetlenül nem vizsgálja őket, és utána még csak az a kötelezettség sincs meg, hogy éves jelentést kelljen készíteni az Országgyűlés számára, amelyet az Országgyűlés majd vita során elemez, és vita alapján bizonyos döntéseket hozhat, amelyek erre az új intézményre is vonatkoznak.

Azaz kicsit exlex állapot alakul itt ki, és egy ilyen helyzetben, amikor a rövid távú célok és a hosszabb távú

célok megvalósítására is az új szervezet vezérigazgatójának igen komoly jogosítványai lesznek, amelyekben nemzetgazdaságilag jelentős vagyonok elidegenítéséről dönt lehet. Mi a garancia arra, hogy ezek a döntések az ország, a nemzet érdekeit szolgálják, és nem egy szűk társaságé? Milyen jogorvoslati lehetőség lesz? Vissza fogja vásárolni az állam, ha az új részvénytársaság „véletlenül” olyan vagyontárgyat ad el, amihez ugyan törvény adta joga van, mert nincs tiltva, de igazából nincs hozzá felhatalmazása?

Mit fog tenni akkor a Pénzügyminisztérium az ezer sebből végző költségvetésével egyetemben? Vissza fogja vásárolni? Az a gyanúm – nem! Legfeljebb lovat cserélnek, ahogy mondani szokták: le fogják váltani a vezetőt, vagy éppenséggel előléptetik, mert erre is volt példa az elmúlt időszakban.

Tisztelt Képviselőtársaim! A Kereszténydemokrata Néppárt nem támogatja ezt a törvényjavaslatot, és minden eszközt megragadunk, hogy felhívjuk a közvélemény figyelmét ennek az ellentmondásosságára, pontosan arra, hogy nem a privatizáció lezárásáról van itt szó, hanem éppenséggel egy utolsó nagy privatizációs folyamat beindításáról. Az egyik újságcikk „Az utolsó nagy privatizációs söprés” címmel jelent meg, mégpedig szakértő tollából. Kérem képviselőtársaimat, gondolkozzanak el ezen!

MENNYIT ÉR AZ ÍGÉRET?

2007. június 4.

Várta s azóta is várja Latorcai János a gazdasági és közlekedési miniszter s államtitkára őszinte választát... Egy évvel korábban is már interpellálta Latorcai János a gazdasági és közlekedési miniszter urat a T. Házban a 46-os főút áldatlan állapota miatt. Ezért szembesítette azon korábbi ígéretével, miszerint felújíttatja, lévén ez az út stratégiai fontosságú: összeköti Mezőtúrt, Gyomaendrődöt, Mezőberényt, Békést és Békéscsabát a 4-es számú közlekedési úttal és az egész térséggel. Mennyit ér az ígéret? – kérdezte Garamhegyi Ábel államtitkárt a kereszténydemokrata képviselő, hangsúlyozva:

Az út felújításához a mai napig nem kezdtek hozzá, pedig mára már szinte lehetetlen egyes szakaszokon közlekedni. Komoly probléma mindenütt az út süllyedése, a nyomvályúk kialakulása, illetve a már több éve felhalmozódott kátyúsodás. Annak ellenére, hogy miniszter úr azt mondta majd egy éve, idézem: „Alapvetően egyetértek önnel. Magyarországon a 30 ezer kilométernyi országos közúthálózat kétharmadának, háromnegyedének az állapota rossz vagy elfogadhatatlanul rossz. A 46-os főút hibáit ismerem, megengedhetetlennek tartom, hogy egy európai uniós országban tartósan ezek az állapotok maradjanak fenn. Kidolgoztuk a nemzeti felújítási programot, ahol európai uniós célprogramok pályázataiból vonnak be forrásokat.”

A miniszter úr akkori becslése szerint a következő hét évben, tehát ebben is már, 500-600 milliárd forint teremthető elő összesen majd erre a célra. De miniszter úr akkor még azt is mondta: „2007. január 1-jétől indulnak az európai uniós pénzek felhasználásával azok a programok, amelyekkel belátható időn belül Békés megye úthálózatának felújítására is forrásokat fogunk tudni biztosítani.”

Kérdezem államtitkár urat: hol vannak a 46-os útra szánt források? Hiszen sem a regionális programban, sem a közlekedési ágazati programban nem szerepel a 46-os út. Miért nem szántak pénzt Békés megye egyik meghatározó főútjára? Miért hitegették a megyében élő több száz ezer embert? Várható-e legalább a legkatasztrofálisabb szakaszon - Mezőtúr és Gyomaendrőd között - felújítás még ebben az évben? Várom őszinte válaszát.

Garambegyi Ábel gazdasági és közlekedési államtitkár:

Tisztelt Képviselő Úr! Az elmúlt időszakban és jelenleg is vannak erre vonatkozó fejlesztési feladatok, és vannak folyamatban levő munkák. Befejeződtek a 44-es számú főút rehabilitációs munkái, összesen 2,8 milliárd forint értékben, a 47-es számú főút 11,5 tonnás megerősítése 2008-ra tervezett kezdéssel szerepel a programban, illetve az ön által említett 46-os számú főút fenntartása és karbantartása is folyamatos. Felújítási munkáit szükségesnek tartjuk, ugyanakkor ezek a forrás rendelkezésre állása függvényében kezdődhetnek meg. Az ön által említett Mezőtúr és Gyomaendrőd települések elkerülő szakaszaira is hasonló tervezési fázisban vagyunk, a megkezdést a források ismeretében lehet majd prognosztizálni.

A rávezető utak felújítása szintén sok esetben megtörtént a 46-os számú főútra, a 4222-es, a 4234-es és a 4237-es jelű valamennyi út felújítása megtörtént, mind a megyehatár–Vésztő–Bélmegyer–Mezőberény közötti utak felújítása megtörtént. A 46-os főútnál rosszabb állapotú úgynevezett 4232-es jelű, Körösladány–Gyomaendrőd összekötő út egy jelentős gazdasági szereplő miatt szerepel a felújításra kiemelt prioritású utak között. Még az idén három szakaszának felújítása kezdődik meg, és a negyedik szakasszal együtt 2008 végéig teljes felújítást nyer mintegy 700 millió forintos költségvetési forrásból.

Hasonlóan a 46-oshoz kapcsolódik a Dévaványa–Gyomaendrőd összekötő út is, amely szintén 306 millió forin-

tos bruttó költséggel felújításra kerül. Ennek egy szakasza pedig már kiviteli tervekkel rendelkezik. Hogy befejezésül említsem az egyik legnagyobb projektet, a közlekedési operatív programba az M44-es gyorsforgalmi út megépítése bekerült, ami a 46-os számú főút tehermentesítését nagyban szolgálja.

A gazdasági és közlekedési államtitkár úr hosszasan sorolta, milyen utakat köt össze a 46-os főút, „csak” arról nem szólt, mikor s miből újítják föl. Várta s azóta is várja Latorcai János a miniszter és államtitkára őszinte válaszát, bár a lelke mélyén tudta, tudja, kormánytagoktól Őszöd óta dőreség ilyet várni...

MENNYI IS A MENNYI?

2007. szeptember 25.

Rendre megbosszulja magát a kormányzati sikerpropaganda. A pénzügyminiszter és az egészségügyi miniszter nagyszágrenddel különböző bevételi többletekről tart diadalmas sajtótájékoztatókat, ráadásul adataik sem egymással, sem az általuk vezetett tárcák hivatalos adataival sem stimmelnek. Közpénzekről van szó, tőlünk elvont súlyos milliárdokról, a tisztességes elszámolás erkölcsi kérdés is – ezt tette szóvá napirend előtt Latorcai János.

Tisztelt Képviselőtársaim! Idén a vártnál 186 milliárddal több lesz a költségvetés bevétele és 179 milliárddal a kiadása – nyilatkozta a pénzügyminiszter úr a minap a Magyar Távirati Irodának. A bevételekről egyebek közt azt mondta, hogy a személyi jövedelemadó 10 milliárddal, a tb-alapok és elkülönített állami pénzalapok pedig 93 milliárd forinttal több pénzt hoznak az idén a tervezettnél.

A kiadási többletek közt az egészségügyet 15 milliárd forinttal említette. Jó hír – mondhatnánk, ha nem ismerénék más kormányzati megnyilatkozást is. És azok a megnyilatkozások más képet festenek. Persze rendkívül érdekes az adatok aránytalansága is, mivel az szja-bevételek és a tb-alapok bevételei egyformán döntően a bérektől és fizetésektől függenek, a kettő közötti kilencszeres szorzó elmentmondani látszik egymásnak, ellentmondani látszik az adótörvény logikájának. De azt mondom, ne ragadjunk most itt le, viszont maradjunk egy kicsit a Pénzügyminisztérium háza táján.

A tárca internetes honlapján az olvasható az adatokból, hogy a társadalombiztosítási alapok augusztus végén 101,7 milliárd forintos többleten állnak. Figyelembe véve az idénre tervezett 27,5 milliárdos hiányt, augusztusban már

130 milliárdos többletről beszélhetünk, ami nem egyezik azzal, amit a pénzügyminiszter úr nyilatkozott, azaz a 93 milliárd forinttal. Ez a 37 milliárd forintos többlet mégis csak egy akkora érték, ami mellett nem lehet, nem illik szó nélkül elmenni.

Az egészségügyi miniszter asszony a közelmúltban 25 milliárd forint többletpénzt ígért az egészségügynek, a pénzügyminiszter úr most csak 15-ről beszél. Mi történt? Na persze, ez csupán ígéretpénz. De hát mégis, hová tűnt 10 milliárd forint az ígéretből? A miniszterelnök úrnak igaz van, jobban össze kell hangolni a miniszterek nyilatkozatait, de tisztázzuk: a probléma vejeje nem a kommunikációban van, hanem abban, hogy megint nem tudhatjuk, mi történik több milliárd forint közpénzzel. Nem szívesen élek ezzel a „több milliárd forintos” kifejezéssel, de hát addig-addig tájékoztatott minket a két illetékes miniszter, amíg mostanra oda nem jutottunk, hogy megint nem lehet tudni, hogy mennyi is az annyi. Azt viszont láthatjuk, sőt valamennyien a saját bőrünkön érezhetjük, hogy bevételi többlet van, működik az adóprés. A többletelvonások azonban nem folynak be a közkiadások csatornáiba, legalábbis a nyilatkozatokból ez olvasható ki. Valahová más-hová folynak el? Vajon hová, vajon kikhez? - tehetnénk föl a kérdést. Egy demokratikus kormány tisztességesen számol, és tisztességesen el is számol a néppel, akitől a pénzt elvonta és akinek a szükségleteire a választási felhatalmazás szerint költenie kellene.

A miniszterek egymásnak és önmaguknak is ellentmondanak. Ami az egészségügyi miniszter asszonynál 25 milliárd, az a pénzügyminiszternél 15, ami a pénzügyminiszternél 93 milliárd, azaz a Pénzügyminisztérium hivatalos honlapjából számítható adatok alapján 101,7 meg 27,5, az mintegy 130 milliárd. Úgy gondolom, becsületes kormányzásban ilyen nem fordulhat elő. A pénzügyminiszter által közölt kiadásnövekedési adatokból az következik, hogy a társada-

lombiztosítás 37 milliárdos többletbevételét nem a társadalombiztosítás számára használják föl, azaz nem arra használják fel az adófizetők pénzét, amire azt befizették. Úgy gondolom, ehhez egyetlenegy tisztességes képviselő sem asszisztálhat.

A miniszterek egymásnak ellentmondó nyilatkozatai azt sejtetik, hogy a kormány megcsapolja a biztosítottak pénzét. Ha van más magyarázat, azt kíváncsian várom, de konklúzió akkor is van: már megint zavaros és hamis a kormány kommunikációja, és már megint, ha a pénzügyminiszter úr számai teljesülnek, akkor nem teljesülnek az egészségügyi miniszter asszony adatai, azaz a kormány becsapja a népet.

EZ CSAK ÓHAJ – A 2008. ÉVI KÖLTSÉGVETÉSRŐL

2007. október 30. és november 13.

Ismeretes dolog: a költségvetés kedvező helyzetben van, hiszen ha az infláció növekszik, akkor nagyobbak lesznek a bevételei. Olyan igazi nagy nadrągszńj-hűzást pillanatnyilag nem lehet tenni, mert ha mégis, akkor reménytelen szociális válságba kerül az ország. Ezt tán a lelkiismeretesebb szocialisták sem akarják – mondotta volt Latorcai János, a 2008-as költségvetés vitájában fölöttébb optimistán, mert hát a remény hal meg utoljára. Hangsúlyozta:

A kormány költségvetése azt prognosztizálja, hogy a gazdasági növekedés 2008-ban 2,8 százalékos ütemű, míg a deficit nagysága a GDP-re vetítve 4,1 százalékos lesz. Nincs olyan szakértő, aki ne azt állapítaná meg, hogy ez csak óhaj! Sőt az is megállapítható, hogy a gazdaság immár maradandóan eltért a konvergenciaprogramban felvázolt úttól. A költségvetés keretszámai rendkívül bizonytalanok. Fő gondnak azt tekintem, hogy túltervezték a 2008-ra várható gazdasági növekedést, és ez sok jóval nem kecsegtet. Komoly szakértők állítják: nagy valószínűséggel 2 százalék körüli GDP-növekedés várható a következő időszakban. Összevetve a környező országok várható teljesítményeivel – Szlovákiában 9, a lengyeleknél, a románoknál 6 százalék körüli növekedést prognosztizálnak – azt kell mondani, hogy a 2 százalék körüli növekedés valójában stagnálást jelent. Nem segíti elő a középréteg felzárkózását, és különösen elmarasztaló a szegények számára, márpedig több mint hárommillióan vannak, s még többen lesznek. Ez a 2 százalékos gazdasági növekedés tehát semmiféleképpen nem tölt el örömmel.

Ismeretes dolog: a költségvetés jelenleg viszonylag kedvező helyzetben van, hiszen ha az infláció növekszik, akkor nagyobbak lesznek a bevételei. Tudjuk: az infláció többletbevételt produkál, amit – az Országgyűlés nem előzetes, hanem utólagos jóváhagyásával – szabadon használhat fel a kormány. Tehát, azt kell mondani, hogy az idei 7,5–8 százalékos körüli várható infláció tetemes többletbevételt eredményezett a kormánynak.

Az elmúlt időszakban megjelent gazdaságkutató intézeti prognózisok is mind lényegében ugyanazokat az adatokat prognosztizálják, amelyeket ebben az évben is mindennap tapasztalhattunk. Jelentős tőkebejövételre sem számíthatunk, holott a multinacionális cégek Magyarországon a kormányok jóvoltából nem akármilyen adókedvezményeket élveznek.

A kis- és középvállalkozások pedig egyenesen tragikus helyzetben vannak. Támogatásuk döbbenetes mértékben csökken. Nem véletlen tehát, hogy az Európai Unió 25 államából Magyarországon a legnagyobb az egy főre eső felszámolási eljárások száma.

Ha valahol igazán kritikus adatokat tartalmaz a jövő évi költségvetés, az az önkormányzatok vonatkozásában az iparűzési adó tervezett bevétele. Miből fogja például ez a vállalkozói réteg az önkormányzatoknak a 20 százalékos többletet tartalmazó iparűzési adót befizetni, amikor mindazok az adatok, amelyek a gazdaságra, és főleg a helyi gazdaságra jellemzőek, drasztikus mértékű romlást jeleznek?

Kezemben tartom a GKI konjunktúraindexek alakulásáról ismertető kiadványát. Egy mondatot szeretnék ismertetni belőle: „A magyar gazdaság kilátásaira vonatkozó várakozás minden ágazatban és a fogyasztók körében is romlott”. Meg szeretném kérdezni, hogy az a kis- és középvállalkozói réteg, amelyik jövőre az öt évvel ezelőtti támogatásának mindössze egy tizenkettedét fogja kapni, vajon hogyan fog versenyezni? Számokkal is alátámasztva: 2000-ben a kis- és

középvállalkozási célelőirányzatban 5,3 milliárd forint áll rendelkezésre, 2001-ben ez 12 milliárdra nőtt, 2003-ban, az önök idején 20 milliárdra, amit aztán lecsökkentettek a felére, 10 milliárdra. Összehasonlító áron ez, kérem szépen, az egytizedét sem éri el a 2003-as adatnak. Tud ebből ez a komoly foglalkoztató ágazat erősödni?

Mondhatnák, és mondják is: a kis-, és középvállalkozók az európai uniós pénzekből forráskiegészítést kaphatnak. De hogyan tud ez a megroggyanás határán álló vállalkozóréteg az európai uniós pénzekre szert tenni? Hogyan, amikor 70 százalékos önrészesedés szükséges ahhoz, hogy a pályázaton részt vehessen, s ezen túl három esztendőn át évi 15 százalékkal növelnie kell az árbevételét? Ezek mind-mind olyan korlátozó tényezők, amelyek mellett ennek a rétegnek a bővülésére, a termelés növekedésére, a versenyképesség fokozására, az önkormányzatok részére nagyobb forrástérítésre nem lehet számítani.

Ingatlanadó. Körülbelül 400 milliárd forintot az önkormányzatokon keresztül kellene bevenni. Most is van az önkormányzatoknak lehetősége kommunális és építési adó kivetésére, de az esetek többségében nem tudnak élni vele, mert olyan szomorú szociális helyzetben van a lakosság, hogy nincs értelme kivetni. Az a gyanúm, hogy ugyanúgy fogunk ezzel is jární, mint ahogy a luxusadóval jártunk. Tehát ez a 400 milliárd nem fog a költségvetésbe befolyjni.

Bizonytalanságot okoznak azok a tételek is, amelyeket – minden egyeztetés nélkül – a kiadási oldalon kíván a kormány megtakarítani. Persze le lehet bizonyos támogatásokat faragni, lehet átmenetileg egyoldalúan csökkenteni, de azért a minimális kórházi ellátást, a minimális iskolai ellátást és számos más szociális ellátást fenn kell, kellene tartani!

Nyugdíjreform. Hirdetik: ennek lesz majd igazán kiadáscsökkentő hatása! A költségvetésben erre vonatkozó nagy megtakarítási lehetőséget mégsem látok, annak ellenére, hogy 12 százalékkal kevesebb pénzért fognak jövő-

re az emberek nyugdíjba menni. Fenyegyet viszont sokkal nagyobb szociális válság, hiszen azok az emberek, akik jövőre 12 százalékkal kevesebb pénzért mennek nyugdíjba, a várható inflációs árnövekedés hatására, még nehezebb körülmények közé kerülnek, gyarapítva, újratermelve a szociális válságot. Olyan „igazi nagy nadrágszínhúzást” pillanatnyilag nem lehet tenni, mert ha mégis, akkor reménytelen szociális válságba kerül az ország. Ezt tán a – lelkiismeretesebb – szocialisták sem akarják.

Ahogy az életkor kitolódik, ahogy a nyugdíjas társadalom szélesedik, egyre többen kerülnek olyan helyzetbe, hogy idősek otthonába jutnak, ami az egyik oldalról társadalmi gondoskodás, a másik oldalról, ha tetszik, ha nem, a családtól való elszakadás. Nem egy olyan vidéki településen jártam, ahol nemrég építettek új, emelt szintű ellátást biztosító öregek otthonát. Ez öröm, de nem tudtam maradéktalanul örülni, mert döbbenettel tapasztaltam, hogy az „emelt szintű ellátás” csak fürdőszobát jelent.

Most 560 ezer forint az emelt szintű éves ellátás önkormányzati normatívája. 2005-ben még 769 ezer forint volt. Összehasonlító értéken ez ma 840 ezer forintnak felelne meg. Úgy gondolom, nemcsak méltatlan és igazságtalan, hanem tarthatatlan is ez az állapot. Az önkormányzatoknak nincs pénzük arra, hogy a normatívát kiegészítsék, nincs pénzük arra, hogy azt a színvonalat, amit egykor, a meghirdetés idején nyújtottak, tartani tudják. Meggyőződésem: a szociális igazságosság azt követelné meg, hogy a „normális ellátást” legalább 800 ezer forintra felemeljék, s járjon hozzá a fürdőszoba is. Ennyit megérdemel egy élet munkája, ráadásul ezeket az embereket mégiscsak a társadalom biztatta a beköltözésre. Egyébként pedig nincs is visszaútjuk, hisz a házukat, lakásukat eladták, mindent erre az egy lapra tettek fel.

Akik jártak ilyen intézményben, tudják: az ott elhangzó panaszok valójában sikolyok. Tisztelettel arra kérek min-

denkit, aki még nem járt ilyenben, menjen el, vállalja fel, hogy megnézi, mert akkor egészen biztosan meg fog szólalni a lelkiismerete, s támogatja majd, hogy ezen az áldatlan helyzeten változtatni tudjunk.

Összességében erről a költségvetésről kijelenthető: nincsenek benne alapvetően újabb megszorítások, „csak” a jelenlegiek. Ezek fönymaradtak, és mindenki tudja, mekkora megterhelés ez az adófizetőknek, de főleg a kis- és középvállalkozásoknak. Hogyan fognak ezek a kis- és középvállalkozások a verseny szellemében fönmaradni, hogyan tudnak jól teljesíteni ilyen drasztikusan csökkenő állami támogatás mellett?

Megállapítható az is, bizony-bizony, a 2008. évi költségvetés is kiigazító költségvetés. Jövőre is maradnak azok az adóterhek, amelyek már ma is Európa egyik legnagyobb adóztatású országává tették hazánkat. Hasonló terheket ró a lakosságra, a kisvállalkozásokra, és a kiadások is lényegében maradnak, sőt bizonyos nadržágszínhúzásokkal még csökkennek is. A bevételek lassan-lassan elapadnak, azok az egyszeri tételek, amik az idén még segítették a költségvetést, privatizációs bevételek és más hasonló dolgok, lassan ködbe vesznek, lévén már nincs mit eladni. Ilyen feltételek mellett csupán jámbor óhaj azt várni, hogy a költségvetés egyensúlya javulni fog. Az államháztartási hiány biztosan több lesz, mint 4,1 százalék, azaz az eladósodottságunk egyértelműen növekedni fog. Ezért az ezekkel a feltételekkel elkészített költségvetést a Kereszténydemokrata Néppárt semmiféleképpen nem tudja támogatni!

MIÉRT E HIRTELEN FELINDULTSÁGBÓL ELKÖVETETT TÖRVÉNYALKOTÁSI LÁZ?

2007. november 7.

A Kereszténydemokrata Néppárt maximálisan egyetért azal a gondolattal, hogy az átláthatóság és az ellenőrizhetőség a tisztességes társadalom elengedhetetlen feltétele. Vajon egy mindenkori kormány alá rendelt hivatal, az ő felettes szervét tisztességgel, átláthatóan, korrektül ellenőrizni tudja? Önök a Zuschlag-ügy napvilágra jötte után – megszakítva az ötpárti tárgyalásokat – előálltak ezekkel a törvényjavaslatokkal. Előálltak, és megpróbálják most a Zuschlag-ügy összes szennyét, annak árnyékát az egész parlamentre rávetíteni – hangsúlyozta Latorcai János. Dúl az állami vezetők javadalmazásának átláthatóságához szükséges egyes törvénymódosításokról szóló javaslat vitája a T. Házban. A „tisztasági csomag” része ez is. Nyúlfarknyi törvény, mindössze három szakaszból áll. Egyik pillanatról a másikra született. Draskovics Tibor a felvezetője. Fölöttébb tehetséges hivatalnok. Legendás túlélő. Néhai APEH-mogul, mindenféle osztályok, főosztályok vezetője, igazgató, elnök, elnök-vezérigazgató, menesztett pénzügyminiszter, és Gyurcsány Ferenc jóvoltából most újra bársonyszék alatta: (nem pénz, hanem) tárca nélküli miniszter. Átnéz a falvak, a városok felett, más dimenzióban él, tán nem is tudja, mennyibe kerül egy kiló kenyér. Mondja nagy lendülettel, mondja:

Az állami vezetők javadalmazásának átláthatóságához szükséges törvénymódosítás célja, hogy világos legyen, ki mennyit, hogyan és honnan kap, ha olyan állami tisztséget

tölt be, ami az átlagost messze meghaladó felelősséggel jár. A kormányzati igazgatás összehangolásáért felelős miniszter még kiemeli:

A javaslat célja az is, hogy tisztázni lehessen, mit kap az állami vezető az államtól és mit más forrásból. Amikor pedig az állami vezetők tisztsége megszűnik, akkor az adóhatóság vagyongyarapodási vizsgálat keretében megnézi, hogy tisztségük betöltése idején tisztességes és adózott módon jutottak-e bármihez?

Latorcai János nem kerüli a kormánypárti padsorokban ülők tekintetét, hozzájuk intézi emlékezetfrissítő szavait:

Tisztelt Képviselőtársaim! Tisztelt Miniszter Úr! A Kereszténydemokrata Néppárt maximálisan egyetért azzal a gondolattal, mely szerint az átláthatóság és az ellenőrizhetőség a tisztességes társadalom elengedhetetlen feltétele. Rendkívül fontosnak tartjuk! Nem véletlen tehát, hogy a gyakorlati megvalósítása érdekében – már az új parlament megalakulását követően – törvényjavaslatot is jegyeztünk. Bizony, nagyon nagy árnyékot vet rá, hogy Önök több mint egy évig ennek a kezdeményezésnek nem adtak teret, nem vették még tárgysorozatba sem.

De a mai nap tárgyalásainál ugyanez az árnyék vetül valamennyi témára is, tisztelt képviselőtársaim, hiszen egy elindult és sikerekkel kecsegtető ötpárti tárgyalássorozat közben – a Zuschlag-ügy kapcsán – önök ezekkel a törvényjavaslatokkal, megszakítva az ötpárti tárgyalásokat, a Zuschlag-ügy összes szennyét, annak az árnyékát most megpróbálják az egész parlamentre rávetíteni. Ezek olyan nehézségeket támasztanak, olyan bizalmi válságot keltenek, amelyek bizony a mai vitáink közben is valamennyiünk számára elgondolkodtatók kell, hogy legyenek.

Teljes mértékben egyetértek azzal, amit Gusztos képviselőtársam az imént elmondott, de szeretnék ahhoz még egy dolgot hozzátenni: miközben az országgyűlési képviselők minden további nélkül ellenőrizhetők vagyonosodás

és jövedelem szempontjából, a kormánynak azon tagjairól, akik nem országgyűlési képviselők, igazán átlátható, érdeemi adatsorokkal nem rendelkezünk, különösen jnem a társaságokban betöltött szerepükről, jövedelemforrásaikról.

Tisztelt Képviselőtársaim! Tegnap felröppent a hír, hogy ötpárti megbeszélések eredményeképpen létre tud jönni az a közigazgatási intézmény, amely a parlamentnek alárendelve fogja a költségvetést vizsgálni, ellenőrizni. Költői a kérdésem: vajon ehhez hasonlóan az állami vezetők javadalmazásának átláthatóságát felügyelő, vizsgáló, ellenőrző funkció nem lenne-e sokkal, de sokkal jobb helyen az országgyűlés közvetlen alárendeltségében mint egy a kormányzat által ellenőrzött, felügyelt és mindenkor befolyásolható szervezet, például az APEH kezében?

Joggal gondolhatjuk, semmi másról nincs itt szó, mint hogy egy hirtelen felgyorsított folyamat végére akar a kormányzat pontot tenni anélkül, hogy ezt megfelelően áttekintette és előkészítette volna.

IGEN, DE NEM ÍGY ÉS NEM EZT!

2008. február 19.

Hazánk 2007–2020 közötti időszakra vonatkozó energiapolitikai koncepcióját tárgyalja a Tisztelt Ház. A KDNP határozott álláspontja: az az energiapolitika, amely nem a nemzet számára fontos célokból indul ki, s nem azokhoz rendelten veszi számba, vizsgálja a szóba jöhető eszközöket, csak részeredményeket hozhat, így nemzeti energiapolitikának nem tekinthető. Latorcai János, a kereszténydemokraták szakpolitikusa hangsúlyozta: elkerülhetetlen az energiapolitika folyamatos megalapozása érdekében egy önálló stratégiaformáló intézmény létrehozása, valamint a Magyar Energia Hivatalnak a parlament felügyelete alá helyezése, hogy a lényeges döntésekben egyértelműen érvényesüljenek a szakmai szempontok.

A 2007–2020 közötti időszakra szóló energiapolitikai koncepcióról szóló országgyűlési határozatot tárgyalja a Tisztelt Ház, miközben 2007 már mögöttünk van. Nem hiszem, hogy az Országgyűlésnek az elmúlt esztendőre bármilyen koncepciót készíteni kellene, konzekvenciáit levonni viszont sokkal inkább szükséges lenne. Az anyag nem vizsgálja az 1993-ban elfogadott energiapolitika megvalósulását, az időközben végbement privatizáció ellentmondásos folyamatát, a nemzeti érdekek háttérbe szorulását, a piacnyitás, közismert nevén a liberalizáció hatását. De nem vizsgálja az anyag a bekövetkező fogyasztóiár-robbanást, a hazai források egyre fokozódó kitermelésének jövőbeli lehetőségét, és nem veti ezt össze az Európai Unió e tekintetbeli tapasztalataival sem.

Tizenöt évvel ezelőtt a Magyar Országgyűlés lényegében konszenzussal fogadta el azt az energiapolitikát, melynek a feltételei azóta lényegesen megváltoztak ugyan, de

mind a mai napig – még így, kiüresedett állapotában is – fő sodorvonalát képezte az ország biztonságos energiaellátásának, a fogyasztók ellátásának, és az energia fogyasztói ára megfizethetőségének. Az 1995-1996-os elhibázott privatizáció – amelyben példa nélküli módon először az energetikai szektort, az energetikai szektoron belül pedig a szolgáltatói szektort értékesítették, miközben 8 százalékos eszközarányos nyereséget garantáltak a szolgáltatóknak az energiaárakban – az EU-csatlakozás, napjaink piacnyitása, a liberalizáció, ezek mind-mind olyan változásokat eredményeztek, amelyek az akkori szempontból, de még ma, a jövőnk szempontjából is meghatározók. Egy nemzeti energiapolitikának és stratégiának ezekből a feltételekből kellene kiindulnia, különösen egy olyan időszakban, amikor választ kell adni az éghajlatváltozás kihívásaira is!

Az az energiapolitika, amely nem a nemzet számára fontos célokból indul ki, s nem azokhoz rendeltlen veszi számba, vizsgálja a szóba jöhető eszközöket, csak részeredményeket hozhat, nemzeti energiapolitikának nem tekinthető! Így ez a határozati javaslat sem tekinthető koherens energiapolitikai koncepciónak! Nem tekinthető annak, mert nem tartalmaz részletes elemzéseket az energiaszektor privatizációjáról, a liberalizációval kapcsolatban nem vizsgálja az árak elszabadulásának kérdéseit, szakmailag pedig azért nem tekinthető megalapozottnak, mert statisztikai becsléseken kívül alig támaszkodik műszaki-gazdasági elemzésekre, vizsgálatokra.

Nem vizsgálja az energiapiacok liberalizációját követően a világban bekövetkezett válságok tanulságait, az ok-okozati összefüggések feltárására egyáltalán nem vállalkozik. Kritikátlanul elfogadja az Európai Uniónak minden, az eddigi irányelvekben vagy nyilatkozatokban megjelent állásfoglalását; annak ellenére, hogy már az Európai Unió sem teszi le a voksot a verseny egyértelműen üdvözítő volta mellett, sőt elismeri: a nemzetállamoknak szükségük és lehetőségük

kell hogy legyen arra, hogy saját energiapolitikát, azon belül pedig saját támogató rendszert valósítsanak meg.

Az anyag a vezetékes energiaellátások közül elsősorban a villamos piac kérdéseit tárgyalja, megállapítva; az átviteli hálózatot úgy kell fejleszteni, hogy az elősegítse a liberalizált villamosenergia-kereskedelmet, miközben egy szót sem ejt a hálózat műszaki-gazdasági feltételeknek való megfeleléséről.

Az anyag nem foglalkozik a gázpiac, a gázpiaci tulajdonviszonyok és a gázinfrastruktúra-fejlesztések kérdéseivel, és sajnálatos módon nem érinti a távfűtés súlyos problémáit sem. Miközben a távhőellátás hosszú távú hatékonyságát tételezi fel, és vonzóvá tételét tekinti meghatározónak, a jelenlegi támogatási rendszerben az egyedi levélásokat preferálja.

Igen szűken értelmezi az anyag a fogyasztóvédelmet. Az energetikai érdekegyeztetések fogyasztói oldalának megteremtésére pedig nem is tartalmaz elképzelést. Nem vállalja fel az állam ellátásbiztonsági felelősségét, nem vizsgálja annak lehetséges szerepvállalási területeit, az energetika állami intézményrendszerét, az állami hatóságok jogosítványait, kötelezettségeit, és igazából a monopóliumok kialakulásának megakadályozására sem ad megfelelően használható útmutatást.

Mindent a piacra és a versenyre hárít. Így nem csoda, hogy a felvázolt célértékek csak a megújuló energiaforrásokra és az energiahatékonyságra vonatkoznak. A háttéranyag 2020. évi prognózisa a primer energia felhasználásában a megújulók jelenlegi körülbelül 4,5 százalékos részarányának 15 százalékra történő növelésével a földgáz részarányát 6 százalékkal, a folyékony szénhidrogénekét 3 százalékkal, a szilárd energiahordozókéét pedig 2 százalékkal véli csökkenthetőnek – ami, valljuk be, tulajdonképpen egyfajta helyben járást jelent a jelenlegi viszonyokat is figyelembe véve.

Álláspontunk: a magyar energiapolitika elvi alapja és elsődleges célja, hogy a kormány a hosszú távú szempontokat is mérlegelve gondoskodjon az ellátásbiztonság, a versenyképesség és a fenntarthatóság együttes érvényesüléséről. A jövőt meghatározó koncepciónak elsősorban azokat az állami felelősségvállalási területeket, feladatokat kellene rögzíteni, amelyekkel ez a gondoskodás megvalósítható lenne. Ezzel szemben ennek az országgyűlési határozati javaslatnak valódi célja a nagyrészt már megvalósult liberális energiapolitika utólagos alátámasztása országgyűlési határozattal. A villamosenergia-törvényt a múlt évben a parlament elfogadta, a gáztörvényt pedig már benyújtották. A villamosenergia-törvény vitájában kifejtettük, hogy olyan energiapolitika körvonalazódik, amely különösen kifogásolható a fogyasztói érdekek érvényre juttatása szempontjából. Természetesen egyetértünk az energiahatékonysági, illetve energiatakarékosági stratégiák megalkotásának fontosságával, de a szociális szempontú, megfizethető fogyasztói árak biztosítása – véleményünk szerint – nélkülözhetetlen.

A benyújtott anyag szerint a jövőbeni állami szerepvállalás az energetikában alapvetően két területre irányulhat: egyfelől az energiapiaci modell kialakítására és bevezetésére, annak közvetett eszközökkel való irányítására és folyamatos korrekciójára; másfelől a nemzeti energiapiac külső, nemzetközi feltételeinek a megvalósítására. Mindez az állam teljes kivonulását jelzi ebből a szektorból, ugyanis a tulajdonosi jelenlétről, befolyásolásról szó sem esik, teljesen hiányzik az állami és közösségi tulajdonpolitika, pedig ez nélkülözhetetlen lenne az elkövetkező időszakban. Ez ennek a koncepciónak, ennek az anyagnak a legnagyobb hiánya, hiszen – mint említettem – ma már az Unió sem tekint a versenyt mindenhatónak. Nem, mert igenis lehetőséget ad a nemzeti gazdaság érdekeinek védelmére, a mindenkori számára elérhető és megfizethető energiaárak érde-

kében történő állami szerepvállalásra. Ezek vállalása nélkül a nemzeti közösségi érdekek helyett csak és csakis a liberális piaci szempontok, illetve a befektetői érdekek határozzák meg a koncepció megfogalmazását.

Fontosnak tartjuk a nukleáris alapú villanyáram-termelés bővítését, annál is inkább, mert a piaci befektetői érdekek, úgy látszik, ma még csak földgáztüzelésű erőműveket eredményeznének. Most konszenzus látszik ezen a téren, jó lenne felgyorsítani a folyamatot, és időben lépni. Ezzel együtt egyetértünk a nukleáris hulladékok végleges elhelyezésére vonatkozó programok megvalósításában, és azal is, hogy a kormány a rendelkezésére álló eszközökkel járuljon hozzá új, nagy kapacitású földgázszállító vezetékek megvalósításához az annyit hangoztatott import diverzifikációja érdekében. Biztonságunk érdekében ez most alapvető kérdés, az új forrásterületek elérése nemzeti cél kell hogy legyen.

A kereszténydemokraták véleménye szerint elkerülhetetlen az energiapolitika folyamatos megalapozása érdekében egy önálló stratégiaformáló intézmény létrehozása, valamint a Magyar Energia Hivatalnak a parlament felügyelete alá helyezése, hogy a lényeges döntésekben egyértelműen érvényesüljenek a szakmai szempontok.

Nélkülözhetetlen a távhőellátás szabályozásának részletes felülvizsgálata és annak közösségi érdekeket szolgáló átdolgozása. A privatizáció és a liberalizáció következtében leépült intézményrendszer nem tudja biztosítani a hazai energiakutatás, -fejlesztés és az oktatás magas szintű folytatását. Ezt az intézményrendszert meg kell újítani, meg kell erősíteni! Jövők szempontjából nagyon fontos az energiatudatos magatartás, ezért is támogatjuk a Nemzeti alaptantervnek az energiatudatosságra vonatkozó ismeretek oktatásával való bővülését.

Igen fontos az energiapolitika céljainak megfelelő, az energia hatékony felhasználását biztosító közlekedéspolitikai

ka, struktúra, gép-, valamint eszközpark megteremtése. Joggal tehetjük fel ezzel kapcsolatban a kérdést: ha a gazdasági tárca ennyire világosan látja ezt a célt, akkor miért nem tesz annak érdekében, hogy a vasúti közlekedés, illetve a vízi közlekedés a magyar közlekedési struktúrában nagyobb szerepet kapjon? Az elmúlt időszakban tanúsított magatartása ugyanis ennek pontosan az ellenkezőjét igazolta.

Nem értünk, és nem érthetünk egyet azzal, hogy a vezetőkes energiaszolgáltatások területén a szociális problémák megoldását a fogyasztói szolidaritáson alapuló szociális tarifák alkalmazása helyett kizárólag a szociálpolitika másodlagos elosztókörébe utalják. Mi úgy gondoljuk, hogy ennek elsődlegesen is jelen kell lenni egy kormány politikájában!

Összefoglalva: a határozattervezet jelen formájában megítélésünk szerint nem alkalmas arra, hogy az koncepcióként elfogadásra kerüljön. Egyáltalán nem szolgálhat magyar érdekű energiapolitikai stratégia kialakításának alapjául. Abban reménykedhetünk, és reménykedünk is: lesz annyi erő és kitartás, hogy a célok és az eszközök összerendelésével képesek leszünk egy nemzeti energiapolitika kereteit – nem többet, hangsúlyozom, csak a kereteket – kijelölni. A magunk részéről ezt a segítő támogatást biztosítani tudjuk, de jelen formájában a benyújtott anyagot nem támogatjuk.

ÁTOK VAGY ÁLDÁS?

2008. április 22.

Kritikusai szerint a reklám romboló erő, szellemi és erkölcsi környezetszennyezés, elcsépel, manipulál és őszintétlen. Másfelől tény, hogy a felnőtt lakosság 89 százaléka figyel a reklámokra. A parlament is vitatkozik róla, a gazdasági reklámtevékenység alapvető feltételeiről és egyes korlátairól szóló törvényjavaslatot tárgyalják a honatyák. - Nagyon remélem, hogy a tárca új vezetése fogékonyabban, megértőbben fogadja azokat a módosító javaslatokat, amelyek nélkülözhetetlenek ahhoz, hogy ez a törvény valóban az életünket, a körülményeinket olyan mértékben befolyásolja és javítsa, amilyenre a 2010-es években, az Európai Unióban lévő Magyar Köztársaságnak szüksége lesz – hangsúlyozta Latorcai János.

A felmérések megállapították: a 14 évesnél idősebb felnőtt lakosság 89 százaléka odafigyel a reklámokra, és azok valamilyen formában hatnak is rájuk. Körülbelül fele-fele arányban pozitív, illetve negatív a vélemény róla: vannak, akik mellett foglalnak állást, hogy a reklám káros, és vannak, akik szerint üdvös.

Ha tisztelt képviselőtársaim előveszik a 11 évvel ezelőtti, az 1997. évi LVIII. Törvény vitájának jegyzőkönyveit, akkor megállapíthatják: az a vita sem volt mentes az érzelmektől. A mai kifogások nagymértékben azonosak a 11 évvel ezelőtt elhangzottakkal. Kifogás volt akkor, és most is, hogy nem átfogó, és nem egységes a törvényjavaslat. Különböző szakértői testületek állítják: a reklámnak csupán szeletét érinti, és azokat sem teljes körűen. Nem érint olyan technikai normákat sem, amelyek más törvényekben vannak megfogalmazva. Számos módosításra van szükség! Pozitívumnak tekintem, hogy készítésekor a tárca élt a szak-

mai szervezetekkel, érdekképviselletekkel történő egyeztetés lehetőségével, az általuk szorgalmazottak azonban fölöttebb hiányosan és kiforratlanul tükröződnek vissza.

A tervezet szerint a gazdasági reklám „közlés, tájékoztatás, illetve megjelenítési mód”. Szeretném megjegyezni: a tájékoztatás fogalma elég nehezen körülhatárolható, miként a megjelenítési mód is, „amely valamely birtokba vehető forgalomképes ingó dolog – ideértve a pénzt, az értékpapírt és a pénzügyi eszközt, valamint a dolog módjára hasznosítható természeti erőket.” Rejtély: a természeti erők kérdése hogyan került ide, és tulajdonképpen ezek a természeti erők itt mit is jelentenek?

Az eddigi fogyasztó megjelölés helyett új fogalomként jelenik meg a „reklám címzettje”. Hogy jó-e vagy sem, szintén vitatható. Úgy gondolom, nem. Egy olyan reklámnak, ami engem nem érint, hogyan lehetek mégis valamilyen formában a címzettje? Hát, többek között ezért kell ezekkel a kérdésekkel is foglalkoznunk!

Nem szól a műsorszolgáltatókban (televízió, rádió) végzett reklámtevékenység szabályozásáról. Változatlanul hagyja rendezetlenségi állapotában az utak menti reklámfelületek elhelyezését, amelyek az elmúlt időszakban is problémát jelentettek. Nem foglalkozik a reklám közgazdasági vonatkozásaival, és nem foglalkozik érdemben a környezetre, az ízlésre, a közérzetre kifejtett hatásokkal sem.

Korlátok közé kerül a direkt marketing: magánszemélyeket reklámmal megkeresni – helyesen – csak akkor lehet, hogyha az illetők ehhez előzetesen kifejezetten hozzájárultak. A törvényjavaslat ugyanakkor nem határozza meg, illetve nem tér ki rá, hogy miként lehet ezt a hozzájárulást adott esetben visszavonni? Fontos lenne nyilvántartást vezetni, nemcsak a reklámozónak, nemcsak a reklámszolgáltatónak, hanem a reklám közzetevőjének is. Sarkalatos teendő: az érintettek kérésére a hozzájárulás bármikor és ingyen visszavonható legyen!

A törvényjavaslat nem érinti a szórólapos reklámozást, a kis- és középvállalkozások számára jóformán egyedül elérhető reklámtevékenységet, pedig – erről a gazdasági bizottságban is teljes volt az egyetértés – fenn kell azt tartani.

A tervezet szerint a szabályok megszegéséért a reklámozók, a reklámszolgáltatók és a reklám közzétevője együttesen, míg az okozott kár megtérítéséért egyetemlegesen felelnek. Ez azt jelenti, hogy a jogosult bármelyiküktől behajthatja a kártérítés teljes összegét. Ez egészen biztosan vitákat fog eredményezni a gyártók, a reklámozó, a reklámszolgáltató és a reklám közzétevői között.

A törvénytervezet – az 1997. évi törvényhez, illetve annak a módosított változataihoz képest – nem tiltja az úgynevezett ál-összehasonlító, fehérdobozos mosóporok reklámjának közzétételét. A mostani általánosító megfogalmazás az akkori taxatív tiltó felsoroláshoz képest lényeges visszalépés.

Az is kérdés, hogy a gyógyszerekre, gyógyszeripari termékekre, a gyógyszerfogyasztásra vonatkozó reklámok miért kerültek ki a törvényjavaslatból? Miért is?

A korábbi szabályozás kategorikusan megtiltotta a dohányárak közvetett és közvetlen reklámját. A mostani kivételeket teremt, ami határozott visszalépés a korábbi szabályozás értékeitől. Változatlan probléma a fogalmak tisztázatlansága is. A szaküzletekben például a tájékoztatásnak nevezett reklám legfeljebb A/1-es méretű lehet. Műszaki ember tudja, hogy az A/1-es formátumú felületre mi minden férhet rá. Azon annyi információ helyezhető el, amennyitől az itt jelenlévők napokon keresztül kapkodnák a fejüket. Úgy gondolom, ez nem szerencsés dolog. Szeretném a WHO főigazgatóját idézni már csak azért is, mert a WHO-nak ezzel kapcsolatos állásfoglalását a Magyar Köztársaság törvénybe is iktatta: évente 5,4 millió ember hal meg dohányzás következtében, és ha radikális korlátozás nem lesz az elkövetkező időszakban, akkor 2030-ban ez

már évi 8 millió is lehet. Szomorú, tudom, hogy dohányzó képviselőtársaimat ez nem a legpozitívabban érinti, de úgy gondolom, ezen a téren is föl kell vállalni a nehéz döntést.

Elsietett, korai ez a visszalépéses törvényalkotás. Tudjuk például, hogy a gépkocsiipari reklámozás a világ egyik legnagyobb piaca, és tudjuk azt is, hogy az Nyugat-Európában sem vált ki osztatlan sikert. Az Európai Unió az év végéig készíti el a gépkocsi-reklámozás szabályozásáról szóló irányelveit. Meg kellett volna várni! Meg kellett volna várni, hiszen nagymértékben meghatározzák majd az előttünk lévő évek reklámozással kapcsolatos lehetőségeit is.

Ezért úgy gondolom, jó és bölcs megfontolás szocialista képviselőtársaim részéről az, hogy most szüneteltessük az általános vitát. Így lehetővé válik, hogy további mély, érdemi, szakmai, valamint érdekképviseleteket bevonó egyeztetésekre kerüljön sor. És nagyon remélem, hogy a tárca új vezetése fogékony lesz azokra a módosító javaslatokra, amelyek nélkülözhetetlenek ahhoz, hogy ez a törvény az életünket, a körülményeinket úgy befolyásolja és javítsa, hogy a 2010-es években, az Európai Unióban lévő Magyar Köztársaságnak ebből előnye származzon.

A régi tetterővel az új kihívások elé

Arika kiállításának megnyitóján a vízivárosi Szent Anna-plébánia-templomban, 2007. szeptember 15-én

A jövő záloga

TARTALOM

Korán kelt a nap a házban5

I. Ünnepi beszédek

Volt egyszer egy tanyagvilág15

A hősokeket ne feledjétek!19

De a kő marad...22

„Egy erdő ment kézen fogva...”24

Háromszor konduljon a harang!27

Búcsú Isépy Tamástól30

Tettben, közös hazát kell itt építenünk!35

Karácsonyi gondolatok39

Félárbocon a nemzeti zászló45

Vissza az igazsághoz50

„Nehéz minékünk méltónak lenni ennyi áldozatra”55

Célunk az európai mércével mérhető élet61

II. Előadások

Fölkel a nap69

Minden ember annyit ér,

amennyit a köz javára tesz78

Zátonymentes vizeket, kiszámítható, jó szeleket!81

„Messze jövővel komolyan

vess öszve jelenkort...”84

Kalifornia-szindróma,

a liberalizáció nem várt mellékhatása88

Orosz–magyar üzletember-találkozó92

A remény annak tudása, hogy a rossz véges96

A közép-európai lét kilátásai102

III. A kereszténydemokrata politikai közösségben

Szólni, tenni kell!111

Fékezni kellene már, fékezni végre...115

IV. Országgyűlési felszólalások

A harangok értük szólnak, de nekünk üzennek!	121
Lehullott a lepel	124
Nem nyelvi hókuszpokusz kell, hanem őszinte beszéd!	127
Ki gépen száll fölébe... ..	133
Albérletben a kormány	136
Az európai szövetkezetről	139
A magyar alkotmányosságot valójában a kormány fenyegeti	142
Elszámolási trükkök	145
Lyukas vödörrel fogadjuk az Unióból érkező támogatást	151
Meddig tart még a nép kábítása?	160
Sorvadó ország, fogyatkozó nép	164
Téliésítik a rendőrkepinget a Parlamentnél?	172
Akkor most miről beszélünk?	176
Másnak fénylik már az arany...!	179
Egy mondat... – a T. Házban	186
Elengedhetetlen a költségvetési tervezés megújítása!	188
Kartellek, összefonódások, tisztességtelen reklámok	193
Gazdálkodásnak álcázzák az új privatizációt	197
Mennyit ér az ígéret?	201
Mennyi is a mennyi?	204
Ez csak óhaj – a 2008. évi költségvetésről	207
Miért e hirtelen felindultságból elkövetett törvényalkotási láz?	212
Igen, de nem így és nem ezt!	215
Átok vagy áldás?	221

ISSN 1217-744X

ISBN 978-963-9848-10-8

Kiadja a Kereszténydemokrata Néppárt

Országgyűlési Képviselőcsoportja

Felelős kiadó: **dr. Semjén Zsolt** frakcióvezető

Szerkesztés, tördelés: KDNP sajtószolgálat

Borító és typográfia: **Brém-Nagy Ferenc**

Nyomdai munka: Multiszolg Bt.

Felelős vezető: **Kajtor István**